

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/denldreeddanorrn00unse

DEN ÆLDRE EDDA

NORRØNE OLDKVAD
FRA VIKINGETIDEN
9—11 AARH. E. CHR.

OVERSATTE AF

G. A. GJESSING



KRISTIANIA
H. ASCHEHOUG & CO.s FORLAG
1899

Aktie-Bogtrykkeriet.

KONRAD MAURER
SOPHUS BUGGE

LYSENDE NAVNE
LÆNGE SKAL MINDES

Oversættelsen er udført efter Sophus Bugge's haandskriftsudgave «Norrœn fornkvæþi» — Christiania 1867, hvis strofeordning i alt væsentligt er bibeholdt, samt efter Finnur Jónsson's kritiske textudgave — Halle a S. 1888—90.

I almindelighed henvises til S. Bugges Studier I & II. og F. Jónssons Literaturhistorie I, hvor der er givet en kritisk oversigt over hvert enkelt digt.

I oversættelsens navne læses «ey» som øj f. ex. Frey = Frøj.

Rettelser

Pag. 10, str. 56,5 læs: fræser.
» 84, » 31,2 » Hlóride.
» 159, » 25,4 » komme i din favn;
» 195, » 21 » Sigurd kvad: «str. 22».
» » » 22 » Sigrdríva kvad: «str. 22—37»:

Pag. 72 anm. l. 3 f. n. læs: alle de andre.
» 201 » » 19: Saarvaand ɔ: sverd.

Haarbardskvad: str. 50 l. 3—4 burde være oversat: langt var du, Thor! nu — fór i tide du». Jvf. Hj. Falk Arkiv V. 112. 1889.

Indhold

Volvens spaadom.

(Vǫlospǫ́).

1. Hør mig alle
helgede ætter,
høie og lave
Heimdals sønner!
Du, Valfader! vil,
vel jeg forteller
folke-frasagn,
første, jeg mindes.

2. Mindes jeg jotner
i old baarne,
som mig fordum
fostret havde,
de verdner ni,
verdensrum ni,
lovsælt livstræ
langt under muld.

3. Var olds ophav,
der Yme bygde,
var ei sand, ei sø,
ei svale bølger;
jord ei fandtes,
oven ei himmel
— Ginnungagab —
græs ei spired.

4. Bor's sønner brat
bjerge reiste,
de som Midgard
mægtig skabte;
faldt sol fra syd
paa sal-stene,
med græs da grønt
blev grunden klædt.

Volve ɔ: spaakvinde. — 1: alle jordens ætter, menneskene. Valfader ɔ: Oden. — 2: Livstræ ɔ: Yggdrasil. — 3: Yme ɔ: Ur-jotnen, af hvis legeme Bors sønner ɔ: Oden, Vile og Ve skabte verden. — 4: Midgard ɔ: Menneskenes bosted.

5. Slog sol fra syd,
søster af maanen,
høire haanden
om himmelrand;
sol ei vidste,
hvor sal hun har,
stjerner ei vidste,
hvor sted de har,
maane ei vidste,
hvad magt han har.

6. Samraads-sæder
søgte de magter,
hellige guder,
og herom raadslog:
nat og né-tid
navn da gav de,
morgen nevnte
og middags-tid,
undorn og aften —
til aaretal.

7. Mødtes æser
paa Idavold,
som horg og hov
høit optømred,
gruer lagde,
guld smeded,
tenger virked,
verktøi gjorde.

8. Glade i tunet
tavl de leged,
— ei var nod paa
noget af guld —
til thursemøer
trende der kom,
evnerige,
fra jotunverdner.

9. Samraads-sæder
søgte de magter,
hellige guder,
og herom raadslog:
hvem skulde danne
dverges flokke
af Brime's blod,
af Blaaen's ben.

10. Modsogne der
blev mægtigst skabt
af dverges æt,
Duren der næst;
i muld mangen
mandeskabning
danned de dverge,
som Duren bød.

6: Undorn ɔ: tidlig eftermiddag (Jv. Aas.) — 7: horg ɔ: offersted af sten i fri luft — — hov ɔ: tømret gudehus. — 8: de tre norner, Urd, Verdande, Skuld. — 9: Brime og Blaaen andre navne for Yme.

11. Nye og Nide,
Nordre, Sudre,
Austre, Vestre,
Althjov, Dvalen,
Naa og Naaen,
Niping, Daaen,
Bivor, Baavor,
Bombor, Nore,
Aan og Aanar,
Aae, Modvitne.

12. Vegg og Gandaalv,
Vindaalv, Thoren,
Thekk og Thraaen,
Thro, Lit og Vit,
Ny og Nyraad,
nu de dverge —
Regen og Raadsvinn —
jeg ret har nevnt.

13. File, Kile,
Funden, Naale,
Hepte, Vile,
Hannar, Svior,
Billing, Brune,
Bild og Bure,
Fraa, Hornbore,
Fræg og Lone,
Aurvang, Iare,
Eikenskjalde.

14. Tid er dverge
i Dvalen's følge
til Lovar telle
for livsens æt,
de som søgte
fra sal-stenen
Aurvange-bo,
til Jorovolde.

15. Der var Draupne
og Dolgthrase,
Haa, Haugspore,
Hlevang, Gloen,
Skirve, Virve,
Skaafinn, Aae.

16. Aalv og Yngve,
Eikenskjalde,
Fjalar og Froste,
Finn og Ginnar;
saa lenge skal
det Lovars ættal
holdes i minde,
som mænd lever.

17. Til af hint tal
trende æser,
høie og hulde,
til huse kom;

16: Dvergenavnene tilhører ikke Volvens spaadom i digtets oprindelige form.

fandt paa land de
lidt evnende
Ask og Embla
uden skjebne.

18. Aande de aatte ei,
evner ei havde,
livsblod, lader,
lød ei gode;
aande gav Oden,
evner Hone,
livsblod Lódor,
lød og gode.

19. Ask jeg ved stande,
Yggdrasil nevnt,
høit træ vædet
med væld saa rent
— derfra den dugg,
som i dal falder —
staar evig grøn
ved Urde-brønd.

20. Deden de møer,
mangt vidende,
tre fra den sal,
under træet staar;
Urd nevnte én de,
anden Verdande,
skar de i skive
Skuld end tredje.
Lov de lagde,
liv de kaared
menneskers børn —
mandeskjebne.

21. Mindes den feide
først hun i verden,
da paa geir de
Gullveig løfted,
i Haavar's hal
hende brendte,
trefold brendte
trefold baarne,
ofte ei sjelden,
end hun dog lever.

22. Heid hun der hed,
hvor til hus hun kom,
volven vise;
vætter hun maned,
seided hvorhelst,
sind forhexed,
altid yndet
af onde kvind.

23. Samraads-sæder
søgte de magter,
hellige guder,
og herom raadslog:

17: Ask og Embla, to træer, hvoraf æserne dannede det første menneskepar. — 18: Oden, Høne og Lódor ɔ: en parallel til den tidligere trefoldighed: Oden, Vile og Ve. — 21: geir ɔ: spyd. Haavar ɔ: den høie (Odensnavn).

skulde æser
skat udrede,
eller hver gud
gave modtage.

24. Kasted Oden,
i klyngen skød
var det end feide
først i verden;
brudt blev æsers
borge-gjerde,
voldsferds volde
vaner traadte.

25. Samraads-sæder
søgte de magter,
hellige guder.
og herom raadslog:
hvem havde luft
med lyde fyldt,
og jotnens æt
Od's mø lovet.

26. Thor kun slog der
trengt af harme,
sidder sjelden,
naar sligt han hør';
brudt blev eder,
ord og løfter,
hvert tilsagn trygt,
som tiltro fandt.

27. Véd hun Heimdals
horn forvaret
ved solvante
signede træ;
sprudlende sprøit
sprengt ser hun over
fra Valfaders pant.
Vil I end mér?

28. Ene hun seided,
der ældet kom
æsers truer
og i øine saa.
Hvi fritte mig,
hvi friste mig?
Alt jeg ved, Oden!
dit øie gjemt
i Míme's brønd
saa minderig:
Mjød hver morgen
Míme drikker
af Valfaders pant.
Vil I end mér?

29. Hærfader gav
guld og ringe

24: Vaner ɔ: en æserne sidestillet gudeslegt, hvorfra Njord med hans børn Frey og Freyja stammede. — 25: Od ɔ: Freyja's husbonde. — 27: Heimdal ɔ: Æsernes vægter. Valfaders pant ɔ: Mimes brønd, hvor pantet, Odens øie, er gjemt. — 28: Míme raader for Mímes brønd under den af Yggdrasils tre rødder, som gaar til Hrimthursernes verden.

for visdomsord
og varselstegn —
vidt saa hun, vidt
om verden hver!

30. Saa valkyrjer
viden komne,
ferdige at ride
til Folkevang:
Skuld, hun skjold holdt,
Skogol der næst,
Gunn, Hild, Gondol
og Geirskogol.
Nu er Herjan's
hærmøer nevnt,
valkyrjer rede
vang at ride.

31. Jeg for Balder,
blodstenkte gud,
Odens-sønnen,
saa uferd gjemt;
over volde
voxet stod der
myg, helt fager
misteltenen.

32. Vorded af vexten,
som vár jeg blev,
dødsens harmskud,
og Hod det skød;
Balders broder,
brat blev han født,
vog Odens søn
én nat gammel.

33. Toed ei hænder,
hoved ei kjemmed,
før paa baal han bar
Balders drabsmand;
men Frigg, hun græd
i Fensale
ved Valhals vé.
Vil I end mér?

34. Fange saa hun
i fjeldholt lagt,
lig den lede
Lokes skabning;
sad Sigyn hist
for husbond sin
ei vel tilsinds.
Vil I end mér?

35. Gaar elv fra øst
om edderdal
med sax og sverd,
Slid er den nevnt.

36. Stod mod norden
paa Nida-volde

30: Herjan ɔ: Odens navn — 32: Hod ɔ: Balders broder. — 35: sax ɔ: kort, enegget sverd. Slid ɔ: den grufulde. 36 vistnok senere indskud. Sindre ɔ: dvergenavn.

en sal af guld
for Sindre's æt;
en anden stod
paa Okolne,
den jotuns bjorsal,
som Brime er nevnt.

37. Saa sal stande
fra solen fjernt
paa Naa-stranden,
nord vender dør;
edderdryp faldt
ind ad ljóre;
den hal er hengt
med hugorm-slyng.

38. Saa der stride
strømme vade
ménsvorne mænd
og mordvarger,
hver, som andens
elskte daarer.
— — — —
Der Nidhogg drak
af dødning-lig,
sled varg der mænd.
Vil I end mer?

39. Øster hin gamle
i Jernskov sad
og fødte der
Fenres afkom;
vorder af ynglen
en enkelt én
maanens trengsel
i troldeham.

40. Fylder sig mæt
paa feig mands liv,
guders bo den
blodomsprøiter;
solskin sortner
somre derefter
— veir alt vétungt —
Vil I end mér?

41. Paa hang der sad
og harpen slog
gygrens hyrde,
glade «Egder»;
gól om ham der
i gaglskoven
fagerrød hane,
som Fjalar er nevnt.

42. Gól om æser
«Gollenkambe»,
helte den vekker
hos hærfader;

36: bjorsal ɔ: ølsal. — 37: Naa-strand ɔ: Ligstrand. 38: Mordvarger ɔ: mordere — Nidhogg ɔ: dragen, som gnaver Yggdrasils rod i Nivlheim. 39: Fenres-ulven ɔ: et af Lokes tre børn med gygren «Angrboda» i Jotunheim — de to andre var Midgardsormen og Hel. 41: gaglskoven ɔ: fugleskoven.

men under jord
en anden gól,
sodrød hane,
ved Hel's sale.

43. Nu Garm høit gjør
for Gnipahulen,
festet slitner,
Fenre render!
Véd frasagn mangt,
frem jeg ser lengre:
magters, guders
grufulde fald!

44. Brødre vil brydes,
bane volde,
søsterbørn vil
slegtskab spilde;
ondt er paa jord,
utugt saa stor,
øxtid, sverdtid,
skjolde kløves,
vindtid, vargtid,
før verdens fald;
grunden gjaller,
gygre farer;
ingen mand da
anden skaaner.

45. Míms æt leger,
maalet varsles
ved gnyskarpe
Gjallarhornet;
høit blæser Heimdal,
hornet er løftet,
mæler Oden
ved Mím's hoved.

46. Skjelver Yggdrasils
ask, den høie,
old-træ brager,
jotnen af baand gaar;
alle paa Helvei
angst omspender,
før Surts slegtning
opsluger den.

47. Nu Garm høit gjør
for Gnipahulen,
festet slitner,
Fenre render!
Véd frasagn mangt,
frem jeg ser lengre:
magters, guders
grufulde fald!

48. Hrym fra østen
ager skjolddekt,
Jormongand snor
i jotunharm sig,
orm slaar bølgen,
ørnen skriger,
flaar nebbleg lig,
«Naglfar» løsner.

43: Garm: Hel-hunden. 46, 5—8: tvilsom. — 48: Hrym ɔ: Hrimthursernes fører. Jormongand ɔ: Midgardsormen. Naglfar ɔ: Jotunskibet, som først løsner ved verdens undergang.

49. Skib gaar fra nord,
skarer fra Hel
stevner om sø,
styre gjør Loke;
hver vætte vild
med vargen gaar,
med dem Byleipts
broder farer.

50. Hvad med æser?
hvad med alver?
Gnyr al jotunheim,
æser til thing er;
stønner dverge
for stendøre,
veggbjergs vísfolk.
Vil I end mér?

51. Surt med flammer
sydfra farer,
val-guders sol
af sverdet staar;
bjerge brager,
bergtrold stager,
mænd træder helvei,
himlen kløvner.

52. Kommer saa Hlín's
kval den næste,
der Oden gaar
mod ulv til kamp,
og Bele's bane
bold imod Surt,
finder da Frigg's
fryd sin bane.

53. Seirfaders store
søn da kommer,
Vídar, at kjempe
mod valens dyr,
Hvedrung's søn han
sverd i hjertet
hugger med haand —
hevn't er hans fader!

54. Hlodyn's bolde
baarne da kommer:
(gaber «jordslyng»
fra grund mod sky,
spyr ud edder,
spruder gnister —)
Odens søn gaar
orm i møde.

49: Byleipt ɔ: Loke's og Helblindes broder. 51: Surt ɔ: føreren for «Múspel's» sønner fra ild- og lysverdnen i syd. «stage» cf. «staka», vakle, rave. Iv. Aas. — 52: Hlín ɔ: aasynje, som vaager over dem, som Frigg vil verge mod farer. — Bele's bane ɔ: Frey. 53: Hvedrung ɔ: Loke. Hv's søn ɔ: Fenresulven (valens dyr). — 54: Hlodyn ɔ: «Jord», Thor's moder — «jordslyng» ɔ: Midgardsormen. —

55. Midgards verger
vred den rammer;
brat hver mand nu
bosted rydder;
feig ni fjed da
Fjorgyns-sønnen
gaar fra ormen,
urædd nidord.

56. Sol den sortner,
synker i hav jord,
blegner af himlen
blanke stjerner;
ræser da damp
og flammehav,
høi slaar heden
mod himlen selv.

57. Nu Garm høit gjør
for Gnipahulen,
festet slitner,
Fenre render!
Véd frasagn mangt,
frem jeg ser lengre:
magters, guders
grufulde fald!

58. Anden gang hun
op ser stige
jord af havet,
atter klædt grøn;
fosse falder,
flyver der ørn
som paa fjeldet
fiske veider.

59. Æser mødes
paa Idavolden,
mindes mægtig
muldomslynger;
tunge tider
tanken søger
og «Fimbultý's»
fordums visdom.

60. Der vil efter
underfulde
gyldne brikker
i græs findes,
dem de aatte
i old-dage.

61. Usaade vil
agre voxe,
hvert brudd blir bødt,
Balder vil komme;
paa Hropts hærtomt
bor Hod og Balder,
valguder, vel.
Vil I end mér?

55: Midgards verger ɔ: Thor. Fjorgyn ɔ: «Jord», Thors moder — 59: muldomslynger ɔ: midgardsormen Fimbultý ɔ: Oden. — 61: Hropt ɔ: Oden.

62. Da kan Hone
hente sin lod —
bygge kan «Tveggje's»
brodersønner
vide vindhjem.
Vil I end mér?

63. Fagrer' end sol
sal ser hun staa
med guld tekket
i Gimle hist:
der skal skyldfri
skarer bygge
og livsens tid
lykke nyde.

64. Kommer hin høie
til herre-dom,
sterk fra oven,
som styrer alt.

65. Kommer dunkle
dragen i flugt,
blank orm neden
fra «Nidafjelde»
bærer i fjær sig
— flyver om vold —
Nidhogg døde.
Nu mon hun synke!

62: Tveggje ɔ: Oden (hans brodersønner: sønner af Vile og Ve

Den Høie's ord.

(Hǫvamǫl).

1. Alle de døre,
for ind du gaar,
skue til du skal,
skotte til du skal;
thi uvist er,
hvor uven sidder
borte i benkekraa.

2. Gavmilde held!
gjest er ind traadt;
hvor skal han sette sig?
haardt den haster,
som held sig skal
søge i snekkens stavn.

3. Ild den trenger,
som ind er traadt
og om knæ er kold;
mad og klæder
den mand trenger,
som faret har om fjeld.

4. Tvætt den trenger,
som treder til bords,
hilsen og haandedug;
velvilligt sind,
var det at faa,
tale og taushed til.

5. Vid den trenger,
som vidt ferdes,
hjemme alt lempes let;
til under er,
den, intet kan
og blandt kloge kommer.

6. Ei af dit skjøn
du skryde skal,
heller vær vár i hug;
naar klog og taus
kommer til gaards,
sjelden sig vár forsér;
fastere ven

faar en aldrig
end meget mandevid.

7. Varsom gjest,
som til gilde naar,
tier i taushed stil;
lytter med ører,
med øine ser;
føler saa klog sig for.

8. Sæl er den,
som selv sig faar
lov og lindrings-ord;
mer utrygt det,
en eie skal
inden andens bryst.

9. Sæl er den,
som selv eier
for livet lov og vid;
thi onde raad
en ofte faar
udaf andens bryst.

10. Byrde ei bedre
bær' du paa vei
end meget mandevid;
bedre end guld
paa grund ei kjendt,
trengendes trøst er det.

11. Byrde ei bedre
bær' du paa vei
end meget mandevid;
veikost verre
du paa vang ei faar
end overmaal af øl.

12. Ei er saa godt,
som godt er kaldt,
øl for mande-æt;
mindre manden,
jo mer han drikker,
mon vide til sit vid.

13. Glemsels heire
over gilder staar,
stjeler den svendes sands;
i den fugls fjedre
jeg fjetret blev
hist i Gunnlod's gaard.

14. Drukken blev jeg,
blev døddrukken
hos Fjalar den frode jeg;
bedst er drikken,
bærer med sig
fra den hver svend sin
sands.

15. Klog og taus skal
kongesønnen
være og djerv til dyst;
glad og munter

13: «Gunnlod» ɔ: datter af jotnen Suttung, hvem Oden sveg for skaldemjøden. — 14: Fjalar ɔ: Suttung.

hver mand være,
til ledet er hans liv.

16. Livrædd mand
tror livet trygt,
er vár han kun for kamp;
men ælde gi'r
ham ingen fred,
om geir end gi'r ham den.

17. Glor den fjante,
som gjester folk,
mumler han eller maaber;
alt saa snart
en slurk han faar,
viser sig mandens vid.

18. Ene den ved,
som vidt ferdes,
og har faret flest,
hvad for sind
hver svend gjemmer,
har samling han og sands.

19. Mjødkrus ei spar,
dog med maade drik,
tal til tarv eller ti;
ingen til last
legger dig det,
at snart du sove gaar.

20. Slugvoren mand,
sandser han ei sig,
æder sig livs forlis;
tidt gjør maven,
tossen til nar,
kommer blandt kloge han.

21. Hjordene ved,
naar hjem de skal,
og gaar af græsgang da;
men uklog mand,
han aldrig ved
paa sin mave maal.

22. Usæl mand
og ond af sind
haaner hvad som helst;
hvad at vide var,
det ved han ei —
sig selv ei fri for feil.

23. Vidløs mand
vaager al nat,
har hvad som helst i hug;
er mødig saa,
naar morgnen gryr;
alt er da ynk som før.

24. Uvittig mand
tror alle dem
venner, som venlig ler;

16: geir ɔ: spyd (om spyd end sparer ham). — 19: Man skal ikke holde sit krus tilbage, (men lade det fyldes).

ei han ser
snarer ham lagt,
sidder blandt snilde han.

25. Uvittig mand
tror alle dem
venner, som venlig ler;
tidt han ser
til thinge stedt,
talsmænd han teller faa.

26 Uvittig mand
tror alt vide,
har han i vraa sig vern;
sandser ei det,
hvad han svare skal,
naar folk ham fritter ud.

27. Uvittig mand
blandt andre stedt,
tryggest det er, han tier;
ingen det ved,
han intet kan,
mæler han ei for mangt.
Den, intet ved,
han ved end ei,
han mæler altfor mangt.

28. Ferm den tykkes,
som fritte kan,
saa og fortelle selv;
mande-æt ei
magter dølge
hvad gaar fra mand til
mand.

29. Ypper den,
der aldrig tier,
nok af unødig snak;
snarmælt tunge,
har tugt den ei,
galer sig tidt fortred.

30. Ingen til spot
skal anden have,
treffer i lag han end til;
spotte kan mangen,
som spurgt ei blir
og sidde faar i fred.

31. Tryg den tykkes,
som tar til flugt,
den gjest, som spotter
gjest;
grant han ei ved,
som i gilde ler,
han holdt med gramme
gjon.

32. Svende saa mange
er saare tro,
forliges dog ei i lag;
altid volder
det evig strid,
trætter gjest med gjest.

33. Tidlig sig mad
man som tiest faa,
gaar en til grandfolk ei;
sidder han snogen,

ser slugen ud,
spørge kun sparsomt ved.

34. Omvei lang
er til utro ven,
staar end ved sti hans hus;
men gjenvei gaar
til goden ven,
er han end langt af led

35. Gaa man skal,
gjest skal ei være
stadig paa samme sted;
likt vorder led,
om lenge han
bier i andens benk.

36. Bo er bedre
— brøstfeldigt end —
hjemme er husbond hver;
kun taugbendt tag
og to gjeder —
bedre er det dog end bøn.

37. Bo er bedre
— brøstfeldigt end —
hjemme er husbond hver;
bloder dens hjerte,
som betle skal
sig mad til hvert et maal.

38. Fra sine vaaben
paa vang man skal
et fjed ei fjerne sig;
uvist at vide,
naar paa vei der kan
spørges om spyd for svend.

39. Fandt ei saa god jeg
og gavmild mand,
han tog ei tak igjen;
eller saa rund
med rigdom sin,
at led var løn, han fik.

40. Velstand den,
en vundet har,
negte ei nogen sig;
tidt faar uven,
hvad tenkt var ven;
gaar verre end ventet mangt.

41. Vexle skal venner
vaaben og klæder,
det sees paa dem selv;
ligt lønnende
lengst er venner,
om alt gaar ellers vel.

42. Ven skal man
sin ven være,
gave mod gave fly;
mod haan skal mænd
til haan tage,
mod løgn til tale løs.

36: «taugbendt tag» ɔ: straatag festet med reb istedetfor sperrer eller lægter af træ.

43. Ven skal man
sin ven være,
ham selv og saa hans ven;
men ingen mand
med uvens ven
være skulde ven.

44. Véd du, har ven du,
som vel du tror,
vil af ham du fordel faa,
vexle du gaver
og vennesind,
far ham at finde tidt.

45. Har du en anden,
du ilde tror,
vil af ham du dog fordel faa;
fagert du tale
men falskt tenke,
lønne med løsord løgn.

46. End er om den,
du ilde tror,
og tvil om hans tro du har;
smile du til ham
og sledsk tale,
løn være gave lig.

47. Ung var jeg før,
ensom jeg fór,
gik jeg da vild af vei;
rig jeg tyktes
traf jeg en anden,
mand er mands gammen.

48. Modig og gavmild
mand bedst lever,
sjelden sig sorger gjør;
udygtig mand
ved alt ræddes,
klynker ved gaver gnidsk.

49. Gangklæder mine
gav jeg paa vang
til tvende træmænd hen;
karle de tyktes,
da de klæder fik,
naadslig er nøgen mand.

50. Tørker toll,
som ved torpet staar,
verner ei bark ei bar;
saa med hver én,
hvem ingen har kjær,
hvi skal han lenge leve!

51. Mer hed end ild
blandt uvenner
blusser fryd i dage fem;
men paa den sjette
den slukner hen,
og visner venskab alt.

52. Gave kun stor
du give ei,
tidt lov med lidt er kjøbt;
med brødlev halv
og halvfyldt krus
fik jeg mig følgesvend.

53. Grundt vand ved strande,
grundt vand i søer,
grundt er og svendes sind;
ei alle mænd
blev jevnkloge;
halv overalt vor æt!

54. Middels klog
hver mand være,
aldrig altfor klog;
for de folk
er fagrest liv,
som vel helt meget ved.

55. Middels klog
hver mand være,
aldrig altfor klog;
klog mands sind
er sjelden let,
véd den, det eier, alt.

56. Middels klog
hver mand være,
aldrig altfor klog;
ingen sin skjebne
skue paa forhaand,
ham er sorgløsest sind.

57. Brender af brand
brand, til den brendt er,
lue tendes af lue;
mand ved, hvad mæles,
af mand blir kjendt,
men ved taushed taabe
kun.

58. Tidlig den staa op,
som tage vil
andens eie og liv;
liggende ulv
laar ei henter,
sovende mand ei seir.

59. Tidlig den staa op,
som har tjenere faa,
og til sin syssel se;
mangt en sinker
ved morgensøvn,
rask alt halvt er rig.

60. Paa tørre ved
og tekke-næver,
paa det véd mand sig maal;
paa den ved,
som vare kan
høst og det hele aar.

61. Toet og mæt
til thing du rid
om end i daarlig dragt;
ved sko og brog
du skam dig ei,
ei heller ved din hest,
er den end ei saa god.

53: Forsøgsvis er læst: «Litil lá sanda — litil lá sæva».

62. Snager og sturer,
til sø kommen,
ørn ved ældgamle hav;
saa er en mand,
blandt mange stedt,
der talsmænd han teller
faa.

65. Fritte og tale
hver tenksom mand,
om klog han kaldes vil;
én tør vide,
ei anden maa,
med tre al verden véd.

64. Sin magt skulde
hver myndig mand
have i tømme holdt;
finder han forst
blandt fremferdsmænd,
at ingen er aller størst.

65. — — — — —
For ord, som er
en anden sagt,
en tidt faar svide saart.

66. Mangesteds kom jeg
meget for tidlig,
sommesteds og for sent;
ét gilde endt,
andet ei stelt,
sjelden treffer léd i lag.

67. Hist og her blev
hjem jeg buden,
trengte jeg ei mad til maals,
eller to laar hang
hos trofast ven
for ét, som der jeg aad.

68. Ild er bedst
for jordens slegt
og syn af solens lys,
faar en saa have
sin helse til,
fri for last i sit liv.

69. Ei arm i alt,
om end ei karsk:
én er af sønner sæl,
én af frænder,
én af formue nok,
én af velgjort verk.

70. Bedre for livfør
end livlos mand,
karsk faar altid ko;
baal for rigmand
jeg brende saa —
ude laa død for dør.

71. Halt rider hest,
haandlos gjæter,
døv holder stand i strid;
blind er bedre

62: «Snager» jvf. «snaka»: «lede efter noget». Iv. Aas.

end baalbrendt mand,
nytter ei nogen et lig.

72. Søn er bedre,
om sent og født,
der husbond heden gik;
bautastene
staar ei stien nær,
reiser ei slegt dem for slegt.

73. Skjønt to i én hær,
tunge vóg hoved;
i kappe hver
knoer jeg venter.

74. Nat hilser glad,
den sin niste tror;
smaa er snekkens rær;
utryg er efteraarsnat;
veir i fem døgn
vexler hel tidt,
men i maaned mer.

75. Ei den véd,
som intet véd:
mangen for guld blir gjæk;
én er rig,
en anden arm —
legg ham ei det til last.

76. Fæ, det dør,
frænder dør,
saa en selv og dør;
men ærens ry,
det aldrig dør
for hver, som navn opnaar.

77. Fæ, det dør,
frænder dør,
saa en selv og dør;
ét jeg ved,
som aldrig dør:
dom om hver en død.

78. Fold saa jeg fuld
for Fitjung's børn —
nu bær' de stodderstav;
saa er eie
som øiets blink —
vankelmodigste ven.

79. Uvittig mand
om han eie faar
gods eller kvindes gunst:
trods ham trives
men tanker ei —
gaar i daarskab drøit han frem.

80. Robes det ret,
blir om runer spurgt,
rundne fra guder,
dem skabermagter skar,
tegned den taler stor —
tryggest, han tier da.

81. Ved kveld ros dag,
kone, er hun brendt,

73: Tunge og hoved er som to i én hær; dog voldte ofte tungen hovedet banesaar.

klinge, er den brugt,
kvinde, er hun gift,
is, kom du over,
øl, er det drukket.

82. I storm feld stok,
i stille paa hav ro,
i mørke med mø tal.
mange er dags øine;
krev fart af skib,
af skjoldet vern,
af klinge hugg,
og kys af mø.

83. Ved ild drik øl,
paa is du skrid,
kjob smudsigt sverd
og slunken hingst,
fod hjemme hest
og hund paa stol.

84. Kvindes ord
skal ingen tro,
ei hvad er mælt af mø;
paa hvirvlende hjul
blev dem hjerter skabt —
letsind i bryst dem lagt.

85. Bristende bue,
brendende lue,
gabende graaben,
galende kraake,
rytende rone,
rodløse stamme,
svulmende sø,
sydende kjedel,

86. Flyvende flígspyd,
faldende bølge,
natgammel is,
ormen i ring,
bruds ord paa bolster,
brustne klinge,
bjørnens legen
og barn af konge,

87. Sygnende kalv,
selvraadig træl,
fjende nys feldt,
fristende volve.

88. Tidlig saadd sæd
tro ei nogen,
ei heller søn for snart;
raader veir for sæd
og vid for søn —
tvivlsomme begge to.

89. Broders morder,
selv mødt paa vei,
halvbrendte hus,
hesten hel snar —
folen ei duer,
om fod er brudt —

83: «stol» ɔ: sæter. — 85: rone ɔ: galt. — 87: volve ɔ: spaakvinde.

vær ei saa tryg,
du tror alt det.

90 Saa kvinders tro,
der tenker falskt,
som fór du paa glatis
med ganger uskodd,
toaaring kaad,
ei temmet vel,
stevned i storm
med styreløst skib,
eller halt jog rén
paa høifjeld bart.

91. Klart jeg nu taler,
kjender jo begge:
falsk er mands hug mod
mø;
fagrest er talt,
naar falskest tenkt;
sligt snærer ædles sind.

92. Fagert den tale,
friste med gaver,
som vinde vil vivs gunst;
lyse ternes
legem rose —
beiler vel fanger brud.

93. Elskov aldrig
andre man skulde
legge haardt til last;
tenksom slaar tidt,
hvad ei taabe slaar,
hin den lokkende lød.

94. Legge du aldrig
andre til last,
hvad times mangen mand;
dumme fra kloge
gjør døgnets børn
hin svare sandsers magt.

95. Hugen kun ved,
hvad bor hjertet nær,
ene om sit sind den er;
varmhjertet mand
er ei verre sott
end fryd ei at finde mer.

96. Sanded jeg det,
da i siv jeg sad
og lengted mod min lyst;
legem og liv var
livsalig mø mig,
derfor dog mer ei min.

97. Billings mø jeg
paa bolster fandt
sove som solen lys;
jarls lykke
liden mig tyktes,
om ei favne den mø jeg fik.

98. «End mod aftnen,
Oden! du komme,
vil vinde du det viv;
vé kun og vaade,
véd fler end to
sammen slig en synd.»

99. Hen jeg gik,
hige jeg tyktes,
fra sands og samling
bort;
haabed for vist,
have jeg skulde
al hendes lengsel og lyst.

100. Kom jeg saa end,
at al den djerve
vagtflok vaagen stod;
med blus i brand
og baaren spaan
blev vaadesti mig vist.

101. End mod morgnen,
som jeg atter kom,
sovnet var salens vagt;
tæve da traf jeg
ved trofast vivs
leie lenket fast.

102. Mangen mø god,
er grant hun kjendt,
mod mænd bær' svig i
sind;
det jeg prøved
da prude viv
jeg lokked mig til lyst;
sanked al haan mig
den snilde mø,
og vandt jeg slet ei det
viv.

103. Hjemme vær glad
og mod gjester huld,
vár om dig selv dog vær;
mindsom og maalsnild,
vil mangt du vide,
tidt om det gode tal;
tosse han kaldes,
som tale ei ved;
uvittigs art er det.

104. Jotnen graa traf jeg,
kom atter hjem,
stum vandt jeg der ei
stort;
mælte til gavn mig
med mangt et ord
i Suttungs sale hist.

105. Gunnlod gav mig
paa gyldenstol
drik af den dyre mjød;
løn saa léd jeg
lod hende faa
for sin troste tro,
for sin hede hug.

106. Rate's mund
lod jeg rum mig faa

104: Jotnen graa ɔ: Suttung. — 106: Rate: navnet paa det bor, hvormed Oden gjennembored bjerget for at komme til Gunnlod.

og bide der i bjerg;
over og under
laa jotners vei,
lagde saa liv jeg til.

107. Vel kjøbt lykke
vel jeg har nydt,
færrest for klog slaar
feil;
thi Odrere
op nu er kommen
til mandehjemmets hegn.

108. Uvist, om jeg
end var kommen
ud af jotners gaard,
uden Gunnlod's hjelp,
det gode viv,
som armen om mig slog.

109. Ret næste dag
Rimthurser drog
at høre til den hoie
i den høies hal;
fritted om Bolverk
frelst var hos guder,
eller ham Suttung slog.

110. Ed paa ringen
Oden jo svor —
hvi da hans tilsagn tro?
Suttung daared
for drikken han
og voldte Gunnlod graad.

111. Tid er at tale
fra talerstol
ude ved Urds brønd;
saa jeg og tied,
saa jeg og tenkte,
lytted til mandemaal.
Om runer jeg hørte,
ei om raad de taug
ved den høies hal,
i den høies hal
horte jeg saa det sagt:

112. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
reis ei ved nat dig,
røgter ei vagt du,
eller dig tvinger trang.

113. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:

106: jotners vei ɔ: fjeldet. — 107: lykke eg. vel «skjønheden» ɔ: den skjønne mø — Odrere ɔ: kjedlen, hvori skaldemjøden gjemtes. — mandehjemmets hegn ɔ: Midgard. — 109: Bolverk ɔ: Oden. — 110: ed paa ringen ɔ: alterringen. — 112: Loddfaavne ɔ: en ung mand.

sov ei hos kvinde
kyndig i troldom,
saa hun dig favner fast.

114. Hun saa gjør,
du gi'r ei agt
paa thing og konges
krav;
mad by'r dig mod
og mænds samkvem,
sorgfuld du sove gaar.

115. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
andens kvinde
aldrig du maa dig
hilde til hjertensven.

116. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
om ad fjeld eller fjord
fare dig lyster,
faa du dig niste nok.

117. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
onde mand du
aldrig lade
vide vanheld dit;
af onde mand
du aldrig faar
for din tillid tak.

118. Saa jeg til ulivs
saare en mand
ord af kvinde arg;
tredske tunge
tog ham af dage,
og for ei skjellig skyld.

119. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
vid, har du ven,
som vel du tror,
far ham at finde tidt;
thi gror med krat
og græs saa hoit
den gangsti, ingen gaar.

120. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
god mand drag dig
til gammensord,
trøstord i tide lær.

121. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,

gode, om gjemmer du:
mod din ven
være du aldrig
først til bratte brud;
sorg tærer sind,
om ei sagt du faar
til én din hele hug.

122. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
ord skal du
aldrig skifte
med en daare dum.

123. Thi af onde mand
du aldrig vil
for godt faa løn igjen;
men gode mand
dig gjøre kan
mildt i munde dømt.

124. Sambyrd er sluttet,
naar sige en faar
en anden al sin hug;
alt er bedre
end usand være,
ei ven, den kun godord
gi'r.

125. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
træt med den verre
ei tre ord end;
bedre sig bøied tidt,
der hvor den verre vóg.

126. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
sko du ei gjøre,
skaft ei til vaaben,
er til dig selv det ei;
sko kan trenge,
skaft være vindt,
da er dig ønsket ondt.

127. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
ser du skade voldt,
du det skade kald,
giv ei din fjende fred.

128. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
glad ved det onde
aldrig du være,
i det gode din glede find.

129. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;

nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
op du stirre
i strid ei skal —
gribe kan galskab
gjæves sønner —
at folk dig forfjetrer ei.

130. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
vil du kvinde god
faa til gammensord
og fange fryd deraf,
fagert da lov
og fast lad staa;
forsmaadd er ei gave god.

131. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
vár du være,
for vár dog ei,
várest du vær mod øl;
og mod andens viv
og mod det tredje,
at tyv dig ei narrer.

132. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
til haan og spot
have du aldrig
gjest eller ferdesfolk.

133. Ofte ei ved ret
de indendors,
hvad folk der farer frem;
ingen saa brav,
at brøst ei følger,
saa arm, at han intet kan.

134. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
graahærd taler
gjekke du aldrig,
tidt godt er af gamle talt;
tidt fra skrumpne skind
kommer skjønsomt ord —
som med kaller har kaar,
med gubberne gaar
og stavrer med stakler
om.

135. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
vær gjest ei gram,
ei fra grind ham driv,
trengende vær til trost.

136. Sterk er den stang,
som stige skal
alle til indgang fri;
gave du und,
ellers ønskes dig
paa lemmer alskens ondt.

137. Raader dig, Loddfaavne!
raad du nemme;
nyttige, nemmer du,
gode, om gjemmer du:
der du øl drikker,
søg dig jordens kraft,
jord staar mod øl,
ild mod sygdom,
ég mod haardsott,
ax mod troldom,
hal mod huskiv,
mod had maanen,
græsgang mod gnagsott,
mod gift runer,
faste jord mod flom.

138. Véd jeg, jeg hang
paa vindige træ
alle de nætter ni,
med geir saaret
og given Oden,
selv hen til mig selv;
oppe paa træet,
som ingen véd,
af hvad rod det randt.

139. Med lev de ei hjalp mig
ei med læskedrik,
saa jeg mig nøie ned;
tog jeg op runer,
tog dem og raabte —
faldt saa igjen derfra.

140. Gavnraad jeg ni
fik af gjæve søn
til Bolthorn, Bestla's far,
og drik jeg fik
af dyre mjød
øst udaf Odrere.

141. Spired af frø jeg
og fuldklog blev,
voxed og triv'des vel;
ord mig af ord
ord fremkaldte,
verk mig af verk
verk fremkaldte.

142. Tegn vil du treffe,
tolkede stave,

136: stang ɔ: bom, som stengsel for indgangen. — 137: gnagsott textens «bítsótt» ɔ: kvægsygdom paa grund af utøi. Jvf. Fritzn.: «beiti»; naar det syge kvæg slippes paa beite, friskner det til. — 139: Jvf. Bugge: «Studier» I pag. 345 ff. — 140: Bolthorn ɔ: en jotun — Bestla ɔ: Odens moder. Jvf. Bugge: Studier I. p, 529 f.

helt store stave,
helt sterke stave,
tegned dem taler stor,
gjorde dem guddoms-
magt,
hug dem Rogna-Hropt.

143. Oden hos æser,
for alver Daaen,
Dvalen for dvergeflok,
Alsvinn end
for jotners æt,
somme hugg jeg selv.

144. Kan du dem riste?
kan du dem raade?
kan du dem male?
kan du dem magte?
kan du til bøn dem?
kan du til blót dem?
kan du dem sende?
kan du dem slette?

145. Bedre er ubedt
end blót for stort,
gave til gjengjeld ser;
bedre er usendt
end udslettet;
Saa Thund dem hugg
for tiders gry,
der op han stod,
hvor han atter kom.

146. De kvad jeg kan,
som ei konges viv,
ei kvindebaaren kan;
hjelp heder ét,
som dig hjelpe vil
mod sorger og søgsmaal
og savn tilhobe.

147. Kan jeg det andet,
som jordbørn trenger,
der leve som læger vil.
— — — — — —

148. Kan jeg det tredje,
trenger haardt jeg
mod fjender baand og
bast;
egg jeg døver
for avindsmænd —
bider ei sverd, ei svig!

149. Kan jeg det fjerde,
om folk legger
lenker om lemmer mig;
saa jeg galdrer,
at gaa jeg kan,
brister mig baand af fod,
haandjern mig af haand.

142: Rogna-Hropt. Jvf. Bugge Studier I. p. 533—541. — 144: blót ɔ: ofring. — 145: Thund ɔ: Oden.

150. Kan jeg det femte,
ser jeg fiendsk sendt
spyd at fare i flok;
flyver saa sterkt ei,
jeg standser det ei,
ser jeg det med mit syn.

151. Kan jeg det sjette,
gjør svend mig mén
paa rod af raae træ;
mand, som maner
mig til ufred,
ham slaar mén før mig.

152. Kan jeg det syvende,
ser jeg flamme
om svende salen høi;
brender saa bredt ei,
jeg bjerger den ei,
den galdr jeg gale kan.

153. Kan jeg det ottende,
som alle er
nyttigt at nemme ret;
hvor had opstaar
blandt høvdings børn,
bøde jeg kan det brat.

154. Kan jeg det niende,
om nød jeg har
at holde mit fartøi flot;
vind jeg stiller
paa vandflade
og jevner al den sø.

155. Kan jeg det tiende,
ser jeg troldkvinder
lege høit i luft;
jeg det volder,
de vende da
hamstjaalne hjem,
hugstjaalne hjem.

156. Kan jeg det ellevte,
skal ud til kamp
jeg med gamle venner
gaa;
galdrer i skjold jeg,
skrider med magt de
karske kampen til,
karske kampen fra,
kommer karske fra alt.

157. Kan jeg det tolvte,
om i træ jeg ser
svinge en snarekvalt;
saa jeg rister,
runer maler,
at komme faar den karl
og tale maa med mig.

151: sigter til den overtro, at man kunde volde en anden mén ved at riste troldomsruner i en rod af friskt træ — jvf. Grette's saga kap. 41 f.

158. Kan jeg det trettende,
om thegnen ung
jeg vie skal med vand;
ei vil han falde
i fylking stedt,
ei segner den svend for
sverd.

159. Kan jeg det fjortende,
skal for folket jeg
nevne hver gud ved
navn;
æser og alver
alle jeg kjender,
neppe kan daaren det.

160. Kan jeg det femtende,
som Thjódrere gol,
dverg for Dellings dør;
magt gol han æser
og alver held,
kløgt for krigergud.

161. Kan jeg det sextende,
vil snilde mø's
al lengsel jeg faa og lyst;
hvidarmet viv
vender jeg hugen,
ændrer alt hendes sind.

162. Kan jeg det syttende,
at sent fra mig vender
sig bort det unge blod.
Lenge de kvad
du, Loddfaavne!
kommer at savne saart;
gode, om du gjemmer,
nyttige, om du nemmer,
vel, om du vandt dem.

163. Kan jeg det attende,
jeg aldrig lærer
mø eller mands viv —
alt det er bedst,
som én kun véd —
— kommer af kvad det
sidst —
uden den ene,
som arm om mig slaar,
eller min søster selv.

164. Lød nu «Høies ord»
i den Høies hal,
til bod for mandeborn,
til brøst for jotneborn;
held den, som kvad!
held den, som kan!
nyde, den nemmed!
held dem, som hørte!

158: «thegn» ɔ: fribaaren svend. Om den allerede i hedendomen fra kristne optagne skik at overøse det nyfødte barn med vand og give det navn, jvf. K. Maurer: «Ueber die Wasserweihe», München 1880, og Bugge: «Studier» I. pag. 371 ff. — 160: Delling, en dverg. «krigergud», texten: Hroptatý ɔ: Oden.

Vavthrudnesord.

(Vafþrúþnesmǫ́l.)

Oden kvad.

1\. «Raad mig nu, Frigg!
fare at gjeste
jeg Vavthrudne vil;
gammel visdom
gad jeg vel friste
med alkloge jotun.»

Frigg kvad.

2\. «Hjemme jeg holde
Hærfader gad
her i guders gaard;
thi jotun ei
jeg jevnklog tror
med Vavthrudne være.»

Oden kvad.

3\. «Mangt jeg fór,
mangt jeg fristed,
mangt jeg magter prøved;
vil jeg det vide,
hvad Vavthrudne
har for hus og hjem.»

Frigg kvad.

4\. «Heldig du drage,
heldig kom hjem,
heldig paa veie vær;
snillet ei svigte,
der du, slegters fader!
jotnen skal binde i ord.»

5\. Fór da Oden
ordkløgt at friste —
hin alkloge jotuns;
til hal han kom,
Hym's faders bo,
ind gik Ygg da strax.

1: Frigg ɔ: Odens hustru. — Hym, en jotun, Vavthrudnes søn Ygg, Odensnavn.

Oden kvad.

6\. «Held dig, Vavthrudne!
hid i hal jeg kom
for dig selv at se;
først jeg vil vide,
om vis du er,
ja vel alklog jotun.»

Vavthrudne kvad.

7\. «Hvad mand er det,
som i min sal her
taler ord mig til?
ei skal du komme
ud af vor hal,
uden du visest er.»

Oden kvad.

8\. «Gagnraad jeg heder,
fra gange jeg kom
tørstig til dit tag;
har til velkomst trang
— vidt har jeg faret —
og, jotun! aabent hus.»

Vavthrudne kvad.

9\. «Hvi da, Gagnraad,
fra gulv tale?
tag du sæde i sal;
da skal fristes,
hvem flest vel ved,
gjest eller taler graa.»

Oden kvad.

10\. «Ringe mand
for rig mand stedt
tale til tarv eller tie;
megen snak kun
mén hver volder,
som hos gram er gjest.»

Vavthrudne kvad.

11\. «Sig du mig, Gagnraad,
da fra gulv du vil
vove dit visdomsry:
hvad den hest heder,
som hen trekker
hver dag om folkeflok?»

Oden kvad.

12\. «Skinfaxe heder,
den skjeren dag
trekker om folkeflok;
raskeste hest
blandt Reidgoter kjendt,
jevnt lyser fax af fole»

Vavthrudne kvad.

13\. «Sig du det, Gagnraad,
da fra gulv du vil
vove dit visdomsry:
hvad den hest heder,
som hen trekker
nat om gode guder?»

Oden kvad.

14\. «Hrimfaxe heder
hest, som trekker
nat om gode guder;
mundbid-stenk den
hver morgen stror,
deraf staar dugg i dale.»

Vavthrudne kvad.

15. «Sig du det, Gagnraad,
da fra gulv du vil
vove dit visdomsry:
hvad den elv heder,
som for jotners børn
og guder skifter grund?»

Oden kvad.

16. «Iving den elv,
som for jotners børn
og guder skifter grund;
aaben den gaar
til evig tid,
dekker ei is den elv.»

Vavthrudne kvad.

17. «Sig du det, Gagnraad,
da fra gulv du vil
vove dit visdomsry:
hvad den vold heder,
hvor paa val treffes
Surt og gode guder?»

Oden kvad.

18. «Vigrid den vold,
hvor paa val treffes
Surt og gode guder;
hundred raster
rekker hver vei den,
er den vold dem víst.»

Vavthrudne kvad.

19. «Klog er du, gjest,
kom i min benk,
tale vi sammen saa;
hoved mod hoved
vi i hal vedde,
gjest! om visdom vor.»

Oden kvad.

20. «Sig for det første,
om du fuldklog er,
og du, Vavthrudne, véd:
hvoraf jord først kom,
du kloge jotun,
og hoie himlens hvælv?»

Vavthrudne kvad.

21. «Af Ymes kjød
blev jorden skabt
og bjerge af hans ben;
himlen af iskold
jotuns skalle,
af blodet bølgens dyb.»

Oden kvad.

22. «Sig du det andet,
om du evner det,
og du, Vavthrudne, véd:
hvoraf maanen kom,
som om mænd drager,
og solen sammelund?»

17: Surt ɔ: jotnen, som raader for Muspelheim (ildverdnen).

Vavthrudne kvad.

23. «Mundilfore er
maanens fader
og solens sammelund;
drage om himlen
hver dag de skal
ætter til aaremaal.»

Oden kvad.

24. «Sig du det tredje,
da du sagnklog er,
og du, Vavthrudne, véd:
hvoraf dagen kom,
som om døgnbørn gaar,
og nat med néets mulm?»

Vavthrudne kvad.

25. «Delling han heder,
dagens fader,
men natten Nor blev født;
ny skabte og né
naadige magter
ætter til aaremaal.»

Oden kvad.

26. «Sig du det fjerde,
da du fuldklog er,
og du, Vavthrudne, véd:
hvoraf vinter først
og sommer varm
blandt kloge magter
kom?»

Vavthrudne kvad.

27. «Vindsval han heder,
vintrens fader,
men Svaasud somrens er;»
— — — — —

Oden kvad.

28. «Sig du det femte,
da du fuldklog er,
og du, Vavthrudne, véd:
hvem af jotner ældst,
af Ymes slegt,
blev til i tiders gry?»

Vavthrudne kvad.

29. «Utal af aar,
før jord blev skabt,
Bergelme baaren blev;
Thrudgelme var
thursens fader,
Aurgelme fárfader.»

Oden kvad.

30. «Sig du det sjette,
da du sagnklog er,
og du, Vavthrudne, véd:
hvoraf Aurgelme først
blandt jotners børn
kom, du kloge jotun?»

Vavthrudne kvad.

31. «Fra Elevaager
fór edderstenk,

29: Aurgelme ɔ: Yme. — 31: Elevaager ɔ: kolde edderstrømme fra Niflheim (taage- og kuldeverdnen).

voxed til jotuns vext;
stammer fra ham
hele vor slegt,
thi er det alt saa argt.»

Oden kvad.

32. «Sig du det syvende,
da du sagnklog er,
og du, Vavthrudne, véd:
hvordan avled børn
den jotun gram —
nød dog ei gygr's gammen?»

Vavthrudne kvad.

33. «Under hans arm
jotnen der voxed
dreng og datter frem;
sexhov'det søn
den snilde jotuns
fod med foden fik.»

Oden kvad.

34. «Sig du det ottende,
da du sagnklog er,
og du, Vavthrudne, véd:
hvad du mindes først
og fremmest véd?
du er alklog jotun!»

Vavthrudne kvad.

35. «Utal af aar,
før jord blev skabt,
Bergelme baaren blev;
det jeg mindes først,
da paa fergen blev
forfarne jotun frelst.»

Oden kvad.

36. «Sig du det niende,
da du sagnklog er,
og du, Vavthrudne, véd:
hvoraf vind kommer,
som ad voven gaar,
aldrig den selv man ser.»

Vavthrudne kvad.

37. «Hræsvelg sidder
ved himlens rand,
jotun i ørneham;
af hans vinger
vind siges komme
udover alle mænd.»

Oden kvad.

38. «Sig du det tiende,
da om seirguder
alt du, Vavthrudne, véd:
hvorfra Njord kom ind
blandt æsers børn —

32: gygr ɔ: jotunkvinde. — 35: Da Bor's sønner, Oden, Vile og Ve drebte jotnen Yme, druknede alle rimthurser i hans blod, undtagen Bergelme og hans husfolk, om hvis redning str. 35 forteller. Jvf. Gylfag. c. 7.

horge og hov han
har helt mange —
er ei dog af æsers æt?»

Vavthrudne kvad.

39. «I Vanaheim ham
vísvætter skabte,
gav ham guder til gisl;
ved alts ende
atter han kommer
til vise vaner hjem.»

Oden kvad.

40. «Sig du det ellevte,
hvor svende i tun
hugges dag paa dag?
kaarer faldne,
fra kamp rider;
sidder i fred saa sammen »

Vavthrudne kvad.

41. «Alle einherjer
i Odens tun
hugges dag paa dag;
kaarer faldne,
fra kamp rider,
sidder i fred saa sammen.»

Oden kvad.

42. «Sig du det tolvte,
hvi om seirguder
alt du, Vavthrudne, véd?
om jotners raad,
alle de guders,
sandeste siger du,
du alkloge jotun!»

Vavthrudne kvad.

43. «Om jotners raad,
alle de guders,
sandt jeg sige kan;
thi verden hver
jeg vandret har,
til verdner ni,
om Nivlhel ned,
did hedengangne gaar.»

Oden kvad.

44. «Mangt jeg fór,
mangt jeg fristed,
mangt jeg magter proved:
hvem er levnet,
naar leden for mænd
er Fimbulvintren fræg?»

Vavthrudne kvad.

45. «Liv og Leivthrase
lønlig sig dølger
i Hoddmimes holt;
morgnens dugg de

38: horg: offersted af sten i fri luft. hov: tømred gudehus. — 44: Fimbulvintren — her = Ragnarök. — fræg ɔ: «navnkundig». Iv. Aas. — 45: Hoddmimes holt ɔ: Yggdrasil ved Mimes brønd.

til mad sig har,
fra dem gaar ætter ud.»

Oden kvad.

46. «Mangt jeg fór,
mangt jeg fristed,
mangt jeg magter prøved:
hvor kommer sol
paa sletten himmel,
naar Fenre har denne
feldt?»

Vavthrudne kvad.

47. «Enest datter
Alvglands føder,
før hende Fenre faar;
mon hun fare,
naar magter dør,
den mo, sin moders vei.»

Oden kvad.

48. «Mangt jeg fór,
mangt jeg fristed,
mangt jeg magter prøved:
hvem er de kvinder,
som kommer om hav —
dybsindige drager?»

Vavthrudne kvad.

49. «Over Mogthrase's
møers hjemsted
storelve strømmer tre;
frelsesfylgjer
første i verden —
er dog af jotners æt.»

Oden kvad.

50. «Mangt jeg fór
mangt jeg fristed,
mangt jeg magter prøved:
hvem af æser
faar æsers bo,
naar Surte's lue er slukt?»

Vavthrudne kvad.

51. «Vídar og Vaale
vogte vil gudvang,
naar Surte's lue er slukt;
Mode og Magne
Mjollne skal faa
fra Thor ved stridens
stands.»

Oden kvad.

52. «Mangt jeg fór,
mangt jeg fristed,
mangt jeg magter prøved:
hvad vil ende
Oden's dage,
naar guder brat forgaar?»

Vavthrudne kvad.

53. «Ulv vil sluge
ætters fader,
hevne det Vídar vil;

49: Mogthrase's møer ɔ: de tre norner. — 51: Vidar og Vaale ɔ: sønner af Oden. Mode og Magne sønner af Thor.

kolde kjæver
han kløve vil
paa varg i stridens stund.»

Oden kvad.

54. «Mangt jeg fór,
mangt jeg fristed,
mangt jeg magter prøved:
hvad har Oden
i øret sagt
selv sin søn paa baal?»

Vavthrudne kvad.

55. «Ingen det véd,
hvad i øre du
sagde din søn i old;
med feig mund jeg
mælte min visdom
og om ragnarök.
Øved mod Oden
jeg min ordkløgt nu,
evig du visest er!»

Grimnesord.

(Grímnesmǫ́l.)

Kong Hraudungs sønner.

Kong Hraudung havde to sønner, den ene hed Agnar, den anden Geirrød. Agnar var ti aar og Geirrød otte aar gammel. De roede, to paa baaden, med sine snører paa smaafiske. Vinden drev dem da tilhavs. I natmørket fik de baaden knust mod land, og de gik op fra stranden og traf en kotbonde. Der var de vintren over. Kjerringen fostrede Agnar, men kallen Geirrød og gav ham lærdomme. Om vaaren gav kallen dem et skib. Men da han og kjerringen fulgte dem til stranden, talte kallen afsides med Geirrød. De fik bør og kom til sin faders baadstø. Geirrød var fremme i skibet, og han løb da op paa land, men stødte skibet ud og raabte: «Far du nu, hvor trold kan tage dig!» — Skibet drev ud tilhavs; men Geirrød gik op til gaarden, og der blev der taget vel imod ham — men hans fader var da død. Geirrød blev da tagen til konge og blev en navnkundig mand.

Oden og Frigg sad i Hlidskjalv og saa ud over alle verdner. Oden sagde: «Ser du Agnar, din fostersøn, der han avler børn med gygren i hulen? Men Geirrød, min fostersøn, er konge og raader nu for land!» Frigg siger: «Han er slig madniding, at han piner sine gjester, naar de tykkes ham komme for mange.» Oden siger, at det er den største løgn, og derom

---

Jvf. Bugge: Studier I pag. 422—437 og 460—490, samt «Mythiske sagn» etc. Arkiv XVI, ny f. XII.

vedder de. Frigg sendte sin terne, Fulla, til Geirrod. Hun bad kongen vare sig, at ikke den troldkyndige mand, som var kommen til landet, skulde forgjøre ham; og hun gav ham det kjendetegn, at ingen hund var saa bidsk, at den vilde fare paa ham. Men det var bare snak, at kong Geirrød ikke var gjestfri; dog lod han den mand gribe, som hundene ikke vilde tage fat paa. Denne var i blaa kappe og kaldte sig Grimne og sagde ikke videre om sig, skjønt han blev adspurgt. Kongen lod ham pine til udsagn og sette mellem to ilde, og der sad han otte nætter. Kong Geirrød havde da en søn, ti aar gammel, og han hed Agnar efter hans broder. Agnar gik hen til Grimne og gav ham et fuldt horn at drikke og sagde at hans fader gjorde ilde, der han lod denne mand sagesløs pine. Grimne drak det ud; da var ilden kommen dertil, at kappen blev svidd om Grimne. Han kvad:

1. «Hed er du, lue!
og heller stor;
fra mig, flamme, vig!
kappen brender,
bær' jeg end høit den,
fatter mig felden ild.

2. Nætter jeg otte
mellem ilde sad,
saa mand ei var,
som mad mig bod,
Agnar foruden —
ene han raade,
den Geirrøds søn,
for Goters land.

3. Held dig, Agnar,
da held her nu
dig varsler Veratý;
for enest' drik
aldrig skal dig
times bedre tak.

4. Land er helligt,
jeg ligge ser
æser og alver nær;
men i Thrudheim hist
skal Thor være,
til guder brat forgaar.

5. Ydale nevnt er,
der Ull sig har

3: Veratý, Odensnavn.

sig opreiste sale;
Alvheim gav
guder i tandfæ
Frey i fjerne old.

6. Gaard er tredje,
der godvætter
tekked sal med sølv;
Valaskjalv nevnt,
som virked sig
den aas i fjerne old.

7. Søkkvabekk end,
hvor svale faar
de bølger bruse hen,
Oden og Saaga
altid der drikker
glade af gyldne kar.

8. Gladsheim nevnt er,
der guldklare
Valhal veldig staar;
men Hropt hver dag
der sig kaarer
vaabendøde val.

9. Kjender de let sig,
som kommer frem
Odens sal at se;
skaftraftet hal,
skjoldtekket sal,
brynjer om benke hengt.

10. Kjender de let sig,
som kommer frem
Odens sal at se;
varg der henger
vestenfor dør,
og over luder ørn.

11. Thrymheim nevnt er,
før Thjasse's bo,
han den arge jotun;
guders brud skjer,
Skade, nu bygger
sin faders fordums tomt.

12. Breidablik end,
der Balder har
sig opreiste sale;
hist i det land,
der jeg ligge véd
af vaade mindst og vé.

13. Himinbjorg end,
der Heimdal, er sagt,
hersker i helligdom;
drikker guders vagt

5: tandfæ ɔ: gave ved frembrud af barnets første tand. — 6: Valaskjalv nevnes Sn. E. I 78 som Odens bolig. — 7: Saaga rimel. = Frigg. — 8: Hropt ɔ: Oden. — 9: skaftraftet ɔ: med spydskaft istedetfor tagsperrer (raftlægter).

der i gammensbo
glad den gode mjød.

14. Folkvang er end,
Freyja der raader
for sædevalg i sal;
halve val hun
velger hver dag;
men halve Oden har.

15. Glitne er end,
den paa guld er reist,
tekket og saa med sølv;
Forsete bor der
fleste hver dag
og stiller hver en strid.

16. Noatun end,
men Njord der har
sig opreiste sale;
mandekjøns drot,
den ménløse,
raader for høibygt horg.

17. Gror med krat
og græs saa høit
Vide, det Vídars land;
siger fra hestryg
sig sønnen der
freidig til faders hevn

18. Andhrimne faar
i Eldhrimne
Sæhrimne sat i kog;
flesk det bedste,
men faa det véd,
hvad einherjer lever af.

19. Gere og Freke
fodrer kampvant
Herjafader høi;
men af vin ene
vaabengjæve
Oden altid lever.

20. Hùgen og Mùnen
hen hver en dag
flyver om verden vid —
frygter for Hùgen,
hjem han ei kommer,
ængster mig mer dog
Mùnen.

21. Thund durer,
Thjodvitnes fisk
spiller i flommen frisk;
elvestrømmen
strid at vade
tykkes faldnes flok.

18: Andhrimne ɔ: kokken i Valhal. Eldhrimne ɔ: hans kjedel. — 19: Gere og Freke ɔ: Odens to ulve. — 20: Hùgen og Mùnen ɔ: Odens to ravne.

22. Valgrind nevnt er,
som paa volden staar,
hellig for hellig dør;
gammel er grinden,
gjetter det faa,
hvordan i laas vel lukt.

23. Femhundred døre
og firti end,
tror jeg i Valhal være;
otte hundred
ud af hver dør gaar,
drager mod varg de til
dyst.

24. Femhundred rum
og firti end
tror jeg i Bilskirne bred;
af gavlreiste
gaarde, jeg kjender,
størst min søns jeg ser.

25. Heidrún, gjeden,
som paa hallen staar,
gnaver af Læraads gren;
kar skal den fylde
med klaren mjød,
minke kan ei den most.

26. Eikthyrne, hjort,
som paa hallen staar,
gnaver af Læraads gren;
i Hvergelme hen
af dens horn drypper —
der alle vandes væld.

27. Síd og Víd,
Søken og Eiken,
Svol og Gunnthró,
Fjorm og Fimbolthul,
Rín og Rennande,
Gipol og Gopol,
Gomol og Geirvimol,
strømmer om guders
grund;
Thyn og Vin
Tholl og Holl
Graad og Gunnthoren.

28. Vína end nevnt er,
Vegsvinn der næst,
tredje Thjodnuma;
Nyt og Not,
Nonn og Hronn,
Slíd og Hríd,
Sylg og Ylg,
Víd og Vón,
Vond og Strond,
Gjoll og Leipt,
gaar nær mænd de
og heden hen til Hel.

24: Bilskirne ɔ: Thors hal i Thrudheim. — 25: Læraad ɔ: Yggdrasil. — 26: Hvergelme ɔ: en brønd i Nivlheim.

29. Kormt og Ormt,
Kerlauge to,
vade de vande skal
Thor hver dag,
til doms han gaar
til Yggdrasils ask;
thi aasbroen
al staar i brand,
hede er hellige vand.

30. Glad og Gylle,
Glær og Skeidbrime,
Silvrentopp og Sine,
Gísl og Falhovne,
Gulltopp og Lettfete —
rider de folers ryg
æser hver dag,
de til doms farer
til Yggdrasils ask.

31. Trende rødder
staar tre veie
fra Yggdrasils ask;
Hel dekker én,
anden Hrimthurser,
tredje tidens born.

32. Ratatosk, ekorn,
som rende skal
ad Yggdrasils ask;
ørnens ord han
fra oven bær',
melder til Nidhogg ned.

33. Hjorte fire,
hals de strekker,
gnaver de grønne skud;
Daaen og Dvalen,
Duneyr og Durathró.

34. Orme er flere
ved Yggdrasils rod
end uklog taabe tror:
Goen og Moen,
Gravvitnes kuld,
Graabak og Gravvollod,
Ovne og Svaavne
altid, jeg tror,
tære vil træets kvist.

35. Yggdrasils ask
udstaar trengsel
verre end mænd det véd:
hjort bider løv,
leggen morkner,
nede gjør Nidhogg skaar.

36. Hrist og Mist skal
horn mig bære,
Skeggjold og Skogol,
Hild og Thrud,
Hlokk og Herfjotor,
Goll og Geironol,

36: Hrist etc. ɔ: valkyrjenavne.

Randgrid og Raadgrid
og Regenleiv,
de bær' einherjer øl.

37. Aarvak og Alsvinn
skal al den tid
svange solen drage;
skjulte ved bóg dem
blide magter,
æser, belge-blæst.

38. «Svalen» nevnt er,
for sol det staar,
skjold for skinnende gud;
bjerg og brending
brende vil, ved jeg,
falder dette fra.

39. Skoll heder ulv
efter skjere gud
lige til skovens skjul;
anden Hate,
Hrodvitnes søn,
foran himlens kvinde klar.

40. Af Ymes kjød
blev jorden skabt,
bølgen af hans blod;
bjerg af hans ben,
busk af hans haar,
af skallen himlens hvælv.

41. Gjorde af hans bryn
blide magter
Midgard for mandeæt;
men af hjernen
blev hugtunge
skyer alle skabt.

42. Ull's gunst har den —
alle de guders —
der fjerner ilden først;
aabnes verdner
om æsers børn,
flyttes de kjedler fra.

43. Ivaldes sønner
i old ginge
Skidbladne at skabe,
bedste af skibe,
for bolde Frey,
Njords søn naaderig.

44. Yggdrasils ask
ypperst af træer,
Skidbladne af skibe,
Oden af guder,
gangeren Sleipne,
Bilrost af broer,
Brage af skalde,
Haabrók af høge,
af hunde Garm.

37: Aarvak og Alsvinn ɔ: solhestene; belge-blæst: Textens udtryk: «svale jern» eller «jernkjøling» forklares Sn. E. som to blæsebelge.

45. Glimt af mig gav jeg
guders sønner,
vaagne skal vennehjelp;
for æsers kreds
ind det skal komme
om Æges benke op,
ved Æges gilde ind.

46. Kaldte jeg Grím mig
og Ganglere,
Herjan og Hjalmbere,
Thekk og Thride,
Thunn og Unn
Herblinde og Haar.

47. Sann og Svipal
og Sanngetal,
Herteit og Hnikar,
Bileyg og Baaleyg,
Bolverk og Fjolne,
Grím og Grímne,
Glapsvinn og Fjolsvinn.

48. Sidhat og Sidskegg,
Sigfader, Hnikud,
Alfader, Valfader,
Atrid, Farmaty;
ét navn ene
aldrig jeg bar,
den tid blandt folk jeg fór.

49. Kaldte mig Grímne
i Geirrøds bo,
men hos Aasmund Jaalk;
Kjalar den tid,
jeg kjælker drog,
Thro til thinge,
Vidor paa val,
Oske og Ome,
Jevnhøi og Bivlinde,
Gondle og Haarbard hos
guder.

50. Svidor og Svidre
jeg hos Sokkmime hed;
gjekked jeg gamle jotun,
da Midvitnes,
mægtige sønnens,
bane jeg bleven var.

51. Fuld er du, Geirrød,
har for fast drukket,
daaret af drikken tungt;
mangt har du mistet,
mistet min hjelp,
Odens og einherjers gunst.

52. Mangt jeg dig sagde,
mindes du lidt kun,
venner dig vel ei vil;
ser jeg min vens
sverd her ligge
badet helt i blod.

53. Eggmødig val
nu Ygg snart har,
ledet jeg véd dit liv;
arge er dig diser,

Oden du skuer —
kom mig nær, om du kan!

54. Oden mit navn nu,
Ygg hed jeg før,
Thund end før hin tid;
Vak og Skilving,
Vaavod og Hroptaty,
Gaut og hos guder Jaalk,
Ovne og Svaavne —
alle, jeg tenker,
ene af mig kom op.

Kong Geirrød sad og havde sit sverd over knæ og halvt uddraget. Men da han hørte, at det var Oden, som var der, da stod han op og vilde tage Oden fra ilden. Sverdet slap ham af haanden, og hjaltet viste ned; kongen gled med foden og faldt fremover, men sverdet stod gjennem ham og han fik sin bane. Oden forsvandt da. Men Agnar var lenge konge der siden.

Skirnesord eller Skirnes ferd.

(Skírnesmǫl eða fǫr Skírnes.)

Niords søn, Frey, havde en dag sat sig i Hlidskjalv og saa ud over alle verdner: han saa hen i jotunverdnen og saa der en fager mø, som hun gik fra sin faders sal til kvindeburet; deraf fik han stor hugsótt. Skirne hed Frey's skosvend. Njord bad ham kreve samtale med Frey. Da sagde Skade:

1. «Stat nu op, Skirne!
gaa strax og krev
samtale med vor søn,
og hør, mod hvem
han saa harmfuld er,
den hugprude helt.»

Skirne kvad.

2. «Vredesord kan jeg
vente af jer søn,
taler den svend jeg til,
hører, mod hvem
han saa harmfuld er,
den hugprude helt.»

Skirne kvad.

3. «Sig du mig, Frey,
feireste gud!
vel jeg det vide gad:
hvi saa ensom
i øde sal
dagelangt, min drot?»

Frey kvad.

4. «Hvi dig sige,
svend hin unge!
min saa svare sorg?
«Alvglands» lyser
alle de dage,
ei dog til attraa min.»

Hlidskjalv ɔ: portbenken, ved Valhal, hvorfra man saa ud over al verden. — Alvglands ɔ: solen.

Skirne kvad.

5. «Din attraa tror
saa tung jeg ei,
at, mand! du ei mig den
tér;
unge tilsammen
i old vi var,
trygt tør vi to os tro.»

Frey kvad.

6. «I Gyme's gaard
jeg gange saa
mig saa kjær en mø;
lyste de arme
og end af dem
himmel al og hav.

7. Kjær mig er møen,
mig mer end nogen
ungersvend i old;
æser og alver —
ingen det vil,
vi begge sammen bor.»

Skirne kvad

8. «Ganger saa giv mig,
som gaar med mig
slagluen mørk og sær,
og det sverd,
som selv hugger
mod de jotners æt.»

Frey kvad.

9. «Ganger jeg gir dig,
som gaar med dig
slagluen mørk og sær,
og det sverd,
som selv hugger,
om bold er den, det bær'.»

Skirne talte til hesten

10. «Tusmørkt ude,
tid, at vi farer
frem om vaade fjeld,
frem om thursers flok;
begge vi bjerges
eller begge tar
han den arge jotun.»

Skirne red i jotunverdnen til Gyme's gaard. Der var der bidske hunde, bundne ved ledet af det gjerde, som var om Gerd's sal. Han red hen, hvor en hyrde sad, og talte til ham:

11. «Sig du det, hyrde,
som paa haug sidder
og vogter hver en vei:
hvor jeg møde faar
med møen ung
for Gyme's hundehob?»

6: Gyme ɔ: en jotun, Gerd's fader. — 8: slaglue ɔ: lue, som slaar op i skiftende bølger, trylleluen om Gerd's bolig.

Hyrden kvad.

12. «Er dødsens du
eller død alt lengst
— — — — —
aldrig møde
dig undes skal
med Gyme's gode mø.»

Skirne kvad.

13. Bedre kaar der
end klynken er
for ham, hvis hug staar
frem;
paa dagen lagt
blev livstid mig,
skikket mig skjebnen al.»

Gerd kvad.

14. «Hvad bulder og brag
bæres mig for
her i huset vort?
jorden døner,
dirrer derved
al den Gyme's gaard.»

Ternen kvad.

15. «Svend her ude
af sadel steg,
lader sin ganger græsse.»

Gerd kvad.

16. «Ind bed ham gaa
under vort tag
og drikke den dyre mjød;
aner mig dog,
her ude er
min broders banemand.

17. Hvad alv vel du,
vel ei aasguds søn,
vel ei vane vís?
hvi red ene
du ilden vild
vore sale at se?»

Skirne kvad.

18. «Ei alv jeg er,
ei aasguds søn
ei heller vane vís;
dog red ene
jeg ilden vild
eders sale at se.

19. Ebler gyldne
elve jeg har,
dem, Gerd! jeg giver dig,
elsk at fange,
saa du Frey siger
leve dig mest til lyst.

Gerd kvad.

20. «Ebler elve
jeg aldrig tar
levende mand til lyst;
aldrig i livet

16: Vsp. 53 kaldes Frey: Bele's bane.

skal jeg og Frey
begge tilsammen bo.»

Skirne kvad.

21. «Baug jeg dig byder
paa baalet lagt
med Odens unge søn;
drypper der otte
jevntunge af den
niende hver en nat.»

Gerd kvad.

22. «Baug jeg ei tar,
om paa baalet lagt
med Odens unge søn;
guld mig ei fattes
i Gyme's gaard,
med fader fælles gods.»

Skirne kvad.

23. «Ser du det sverd, mø!
smalt og malmlagt,
jeg har i hænde her?
hoved af halsen
jeg hugger dig,
enes du ei med mig.»

Gerd kvad.

24. «Tvang vist aldrig
jeg taale vil
levende mand til lyst;
gjetter jeg, treffes
Gyme og du,
stridbare, kamp der staar.»

Skirne kvad.

25. «Ser du det sverd, mø!
smalt og malmlagt,
jeg har i hænde her?
ældgamle jotun
for eggen segner,
feig da din fader er.

26. Med tryllevaand
jeg dig temme skal,
mø! til viljen min;
der skal du vanke,
hvor verdens æt
aldrig dig siden ser.

27. Paa ørns tue
aarle du sidde,
vende dig verden fra,
veire mod Helheim hen;
léd være mad dig,
mer end nogen
ormen blank paa jord.

28. Til under vær,
hvor ud du gaar,
mod dig Hrímne maabe,
mod dig hver en glaabe;
mer end guders vagt

21: Baug ɔ: Odens ring, Draupne, lagt paa Balders ligbaal. — 23: malmlagt ɔ: indlagt med figurer af andet metal. — 28: guders vagt ɔ: Heimdall.

vær du vide kjendt;
gab du fra grinden ud.

29. Ynk og jammer,
angst og lede,
svulme dig graad med gru;
sæt du dig ned,
sige dig vil jeg
svare sorgens nød,
tvefold trengsels vé.

30. Trold al dagen
dig trenge skal
inden jotners gaard;
til hrimthurs-hal
du hen hver dag
vanke viljeløs
vanke viljebrudt;
graad for gammen
til gjengjeld faa,
døie med taarer trengsel.

31. Med trehovdet thurs
du din tid leve,
eller du ugift gaa;
dig lyst lokke
dig kval kvæle;
vord som tidslen,
som trykket er
øverst i svalen ind.

32. Til holt jeg fór,
til friske træ,
trylletén at faa,
trylletén jeg fik.

33. Vred er dig Oden,
vred æsers pryd,
fiendsk dig være Frey,
du frække mø!
faaet har du
guders vrede grum.

34. Hør det, jotner,
hør det, thurser,
Suttungs sønner,
selve de æser,
hvor jeg forbyder,
hvor jeg forbander
møen mandegammen,
møen mandegavn.

35. Hrímgrímne have
til husbond du
nede om liggrind langt;
der dig træle
ved træets rod
give de gjeders vand;
aldrig skal bydes
dig bedre drik,
mø! mod minde dit,
mø! med minde mit.

32: til friske træ: jvf. Den Høies ord str. 151. — 33: æsers pryd ɔ: Thor.

36. Thurs jeg dig rister,
runetegn tre:
utugt, afsind og ank;
rister saa af,
som jeg risted ind,
om gjøres trang dertil.»

Gerd kvad.

37. «Hil dig da helst, svend!
hornet du tage
fyldt med mægtig mjød;
var dog min agt,
aldrig jeg skulde
Vanegud vorde huld.»

Skirne kvad.

38. «Alt mit ærind
endt vil jeg vide
før herfra jeg rider hjem:
naar vil i stevne
du Njords søn bold
være til vilje huld?»

Gerd kvad.

39. «Barre heder,
os begge kjendt,
en lund saa stille lun;
om nætter ni
skal Njords søn der
fange af Gerd gammen.»

Da red Skirne hjem; Frey stod ude og hilsed ham og spurgte om tidende:

40. «Sig du mig, Skirne!
før du tar sadel af hest,
og du fjed stiger frem:
hvad evned du
i jotunheim
dig eller mig til mon?»

Skirne kvad.

41. «Barre heder,
os begge kjendt,
en lund saa stille lun;
om nætter ni
skal Njords søn der
fange af Gerd gammen.»

Frey kvad.

42. «Lang er natten,
lange er to,
hvor vil jeg tæres tre!
tidt mig maaned
mindre tyktes
end halv slig hugsótts
nat.»

36: Thurs, et runetegn.

Haarbardskvad.

(Hárbarþsljóþ.)

Thor fór fra Østerled og kom til et sund; paa den anden side af sundet var ferjekarlen med baaden. Thor raabte:

1. «Hvem er den svendes
svend,
som staar for sundet hist?»

Ferjekarlen svarede.

2. «Hvem er den karles karl,
som kalder om vaagen?»

Thor kvad.

3. «Ferj mig over sundet!
føder jeg dig imorgen:
meis har jeg paa ryggen,
findes mad ei bedre;
havrebrød, sild,
før fra hjem jeg fór,
aad jeg i mag,
mæt er jeg end af det.»

Ferjekarlen kvad.

4. «Madmaal du roser som
morgenverk,
maadelig ser frem du:
mørkt er dit hjem dig,
mor din jeg død tror.»

Thor kvad.

5. «Det du nu siger,
hvad synes hver
ménbud det største,
at min mor er død.»

Ferjekarlen kvad.

6. «Ei er som aatte
du jordbrug trende,
barbent du staar
og har betlerdragt,
knapt, du har brogen din.»

Haarbard ɔ: Graaskjeg — Oden. — 3: meis ɔ: nistekurv.

Thor kvad.

7. «Styr du hid ègen,
jeg skal støet té dig;
eller hvis er baaden,
du ved bred holder?»

Ferjekarlen kvad.

8. «Hildolv han heder,
som mig holde bad,
raadsnilde manden,
som i Raadsøsund bor:
bad ei hærverksmænd
ferje
eller hestetyve,
gode alene
og dem, grant jeg kjendte;
sig du mig navn dit,
vil om sund du fare.»

Thor kvad.

9. «Sige skal jeg navn mit,
var jeg sagfeldt end,
og al min æt:
jeg er Odens søn,
Meiles broder,
og Magnes fader.
guders trøstdrot,
med Thor du her taler.
Hvad saa du heder,
jeg høre vil.»

Ferjekarlen kvad.

10. «Haarbard jeg heder,
holder ei navn skjult.»

Thor kvad.

11. «Hvi dit navn skjule,
uden skyld du bar?»

Haarbard kvad.

12. «End om skyld jeg bar,
skulde mit liv jeg
fri vel for slig en,
var jeg feig ei da.»

Thor kvad.

13. «Slemt tykkes vade
om vaagen til dig
og væde bylten min;
lønned jeg dig, smaapilt,
de smædeord,
om jeg slap over sundet.»

Haarbard kvad.

14. «Her vil jeg stande
og her dig bie;
fandt du ei mand saa ram,
siden Hrungne's fald.»

Thor kvad.

15. «Minde vil nu du
om mødet med Hrungne,
den storladne jotun,
som stenhoved bar;

7: ège: Iv. Aas. eikja, en liden pram eller ferje.

dog falde jeg lod ham
og for mig segne.
Hvad øved du, Haarbard!
da?»

Haarbard kvad.

16. «Jeg hos Fjolvare var
fulde fem vintre
paa øen hist,
som Algrøn heder;
stride der fik vi
og stridsmænd felde,
mangt var at friste,
mø os at vinde.»

Thor kvad.

17. «Hvor arted sig jer eders
kvinder?»

Haarbard kvad

18. «Tekke de kvinder,
om taalige kun;
hugsnilde kvinder,
om hulde kun;
udaf sand de
snorer tvunde,
og af dalen dyb
grunden grov de;
dog ene dem alle
jeg overlisted,
hvilte hos de søstre syv,
fik al deres gunst og
gammen.
Hvad øved du, Thor! da?»

Thor kvad.

19. «Jeg vóg Thjasse,
hin trodsige jotun,
Alvalde's søns
øine jeg kasted
høit paa himlen klar;
største minder
om mine storverk,
dem hver mand siden ser.
Hvad øved du, Haarbard!
da?»

Haarbard kvad.

20. «Snildt jeg da snæred
de sónkvelds hexer,
maned dem fra deres
mænd;
Hlébard jeg tenkte
saa léd en jotun,
gav han mig galdrekvist,
sveg jeg ham saa fra
sands.»

Thor kvad.

21. «Lønned med fals du da
gave god.»

Haarbard kvad.

22. «Ég det faar,
som af anden en skjer';
ser hver til sig selv i sligt.
Hvad øved du, Thor! da?»

19: Alvalde, en jotun, Thjasse's fader.

Thor kvad.

23. «Jeg var øster
og jotners kvinder
bedske jeg brød
der i berg de ginge;
stor jotners æt blev,
fik alle leve,
ei mand da monne
i midgard blive.
Hvad øved du, Haarbard!
da?»

Haarbard kvad.

24. «Var jeg i Valland
og valferd fulgte,
ædlinger egged,
dem aldrig forligte;
Oden har kjemper
i kampen faldne,
men Thor har træles
kjøn.»

Thor kvad.

25. «Ujevnt saa skifted
for æser flok du,
magted ret meget du.»

Haardbard kvad.

26. «Thor har magt vel nok
men mod slet intet:
i vaande vidskræmt
blev du i vanten trengt,
og tyktes du Thor ei da;
voved du da ei
i vaanden din
hoste eller nyse,
saa Fjalar fornam det.»

Thor kvad

27. «Haarbard, din usling!
ihjel jeg slog dig,
fik over sund jeg sat.»

Haarbard kvad.

28. «Hvi sette over sund,
naar slet ei det trenges?
Hvad øved du, Thor! da?»

Thor kvad.

29. «Jeg var øster
og aaen verged,
da mod mig søgte
de Svaarangs sønner;
slog de med sten mig
dog seir dem ei gleded,
fik de dog først mig
om fred bede.
Hvad øved du, Haarbard!
da?»

Haarbard kvad.

30. «Jeg var øster,
med Einherja skjemted,

26: Fjalar, jotunnavn, her = Utgardeloke. — 29: Svaarang, en jotun.

legte med lysmo,
lønstevne havde,
guldklare gleded,
gammen det mø var.

Thor kvad.

31. «Traf der kvindelag kjært
du.»

Haarbard kvad.

32. «Trengte jeg da din hjelp,
Thor!
at holde den lysmo.»

Thor kvad.

33. «Den hjelp jeg gav dig,
fik ved haand jeg være.»

Haarbard kvad.

34. «Tro dig jeg skulde,
om i trygd du ei sveg
mig.»

Thor kvad.

35. «Er ei hælgnagen,
som hudsko stiv om vaar »

Haarbard kvad.

36. «Hvad øved du, Thor!
da?»

Thor kvad

37. «Berserkers brude
brød jeg i Hléso,
voldt havde verst de,
vildet al folket.»

Haarbard kvad.

38. «Kleint var da, Thor! det,
at du kvinder slog.»

Thor kvad.

39. «Varulve var de
og vist ei kvinder,
styrted mit skib de,
som jeg støttet havde,
jog mig med jernstør
og elted Thjalve.
Hvad øved du, Haarbard!
da?»

Haarbard kvad.

40. «Jeg var i hærferd,
og hid jeg stevned,
med hærskjold reist,
at rødne spyd.»

Thor kvad.

41. «Minder om det du,
at mén du bød os.»

Haarbard kvad.

42. «Med haandrings bod jeg
bøde dig skal det,
som voldgiftsmænd fandt,
som vil os forlige.»

Thor kvad.

43. «Hvor hented du hine
saa harmelige ord,
som aldrig jeg hørte
saa harmelige?»

Haarbard kvad.

44. «Hented hos gubber,
hine graahærde,
som bor i hjemmets
hauger.»

Thor kvad.

45. «Navn helt godt du
da giver dysser,
der du kalder dem hjem-
mets hauger.»

Haarbard kvad.

46. «Siger saa jeg
i sligt et fald.»

Thor kvad.

47. «Drilleri dit
skal dyrt dig staa,
vader jeg først om vaag;
tenker, du hyler
høiere end ulv,
faar du af hamren hugg.»

Haarbard kvad.

48. «Siv har horkarl hjemme,
ham vil du vel treffe,
faar den dyst du døie,
det er dig nærmest.»

Thor kvad.

49. «Mæler, som mund gir,
at mig det skal verst
tykkes,
livrædde larv!
løgn i din hals!»

Haarbard kvad.

50. Sandt tror jeg sige,
sén er paa ferd du,
langt var du nu, Thor!
om i løn du fór.»

Thor kvad.

51. «Haarbard, din usling!
heftet mig har du.»

Haarbard kvad.

52. «Aldrig jeg tenkte
Aasathors ferd
en hyrde hefte fik.»

Thor kvad.

53. «Raad jeg dig raader:
ro du hid baaden,
mundhugg vi slutte,
kom til Magnes fader!»

Haarbard kvad.

54. «Far du fra sundet,
ferjing jeg negter.»

Thor kvad.

55. «Vis mig da veien
vil du om vaag ei ferje.»

Haarbard kvad.

56. «Lidt er at negte,
langt er at fare:
stund er til stokken,
til stenen dernæst,
hold saa vei til venstre,

45: dysser ɔ: stenreiste gravhauger.

til du Verland naar.
Treffe vil Fjorgyn
der Thor, sin søn,
vise ham ætvei
til Odens lande.»

Thor kvad.

57. «Vil jeg naa did idag?»

Haarbard kvad.

58. «Naa med slid og møie:
i solrenningen
tenker jeg, tør det!»

Thor kvad.

59. «Kort være snak vort,
der med krangl du kun
svarer;
ferjeløn faar du,
findes vi hernæst.»

Haarbard kvad.

60. «Træk du nu did,
der trold helt tar dig!»

56: Verland ɔ: menneskers land. — 58: «tør» ɔ: bliver der tøveir.

Hymeskvæde.

(Hýmeskviþa.)

1. Æser i old
paa jagt fik fangst,
men savned drik,
før sult blev stilt;
staver de rysted,
stirred i spaablod:
fandt de hos Æge
fuldt op af kjedler.

2. Sad der bjergbo
som barn saa glad,
mest lig søn af
Miskorblinde;
stivt i øiet
Yggs barn ham saa:
«Gilde skal gjævt du
gjøre for æser!»

3. Ordstride mand
gav jotnen stræv —
grunded paa hevn da
mod guder han;
Sivs mand bad han
søge sig kjedel,
«slig, at øl Jer
alle jeg brygger.»

4. Intet sted den
store guder,
høie magter
mægted skaffe,
førinden Tyr
af trofast sind
Hlórride vidste
venneraad stort:

1: staver ɔ: runemerkede lodtrekningsstaver. Æge ɔ: havets jotun. — 2: bjergbo ɔ: jotnen Æge. Miskorblinde: jotunnavn. — Yggs barn ɔ: Thor. — 3: Ordstride mand ɔ: Thor. Sivs mand ɔ: Thor. — 4: Hlórride ɔ: Thor

5. «Bor i øst for
Elevaager
hundvis Hyme
ved himlens rand;
bedstefar djerv
bryggekar har,
rumstor kjedel,
en rast vel dyb.»

Thor kvad.

6 «Tror du vi kan
den kjedel naa?»

Tyr kvad.

«Ja ven, om list
vi legger til.»

7. Fór den dag de
drøit fremefter
fra Aasgaard bort
til Egils bo;
horn'de bukke
i hus han lod,
hen de til hal gik,
som Hyme eied.

8. Farmor helt fæl
fandt der svenden,
ni hundrede
hoveder bar hun;
men moder gik
der guldsmykt frem,
skjerbrynt, sønnen
skjenk at bære:

9. «Jotners ætling!
eder faar jeg,
I gjæve to,
gjemme bag kjedler;
er fader min
saa mangen gang
gløgg mod gjester,
let gram i hug.»

10. Silde vendte
den vredladne
haarde Hyme
hjem fra fangsten;
ind han i sal gik,
istapper klang,
paa karl, som kom,
var kindskog stiv.

Datteren kvad.

11. «Hil dig, Hyme!
i hug vær mild,
søn nu er kommen
til salen din,
som af viden vei
vi vented lengst;
ham der følger

5: Elevaager Vavthr.ord str. 31 — hundvis ɔ: meget vis. — «bedstefar» ɔ: morfader: Tyr er søn af Oden og Hymes datter, derfor «jotners ætling» (str. 9). Jvf. F. Jónssons udg. I. 119 b. — 7: Egil, rimeligvis Thjalve's og Roskva's fader. — 8: svenden ɔ: Tyr.

den fjende bold,
menneskers ven,
Véor hans navn er.

12. Se, hvor de sidder
for salens gavl!
saa de sig sikrer,
søilen staar for.» —
For jotnens syn
sønder sprang støtten,
men først i to
tverbjelken brast.

13. Ned faldt otte,
kun én af dem,
haardsmidd kjedel,
hel fra træet;
gik da frem de —
gamle jotnen
fulgte med øiet
sin avindsmand.

14. Varsled ei hugen
vel, da han saa
gygrens gremmer
paa gulv kommen;
trende tyre
der tagne blev,
jotnen sammen
dem syde bød.

15. Kortere hug de
et hoved dem,
satte dem saa
siden paa ild;
aad Sivs husbond,
før han sove gik,
hele to øxne
for Hyme op.

16. Den Thors kveldsverd
tyktes Hrungne's
graahærde ven
ret veldig stor. —
«Næste aften
nok vi trende
faar ved fangst os
føden skaffe.»

17. Kvad Véor vilde
paa vaag sig ro,
om jotnen arg
agn kun skaffed:
Hyme kvad.
«Tred du til hjorden,
tror du dit mod,
urdboers skræk!
agn at søge.»

18. «Dig jeg tenker,
tungt det kan ei
falde af oxen

11. Véor ɔ: Thor. — 14: gygrens gremmer ɔ: Thor. — 16: Hrungne: en jotun.

agn at hente.»
Skyndsomt svenden
til skogen strøg,
der ude stod
den oxe sort.

19. Thursens bane
af tyren brød
de tvende horns
høie sæde.
Hyme kvad.
«Meget verre
dit verk tykkes
snekkens eier,
end sad du stil.»

20. Baaden bad da
bukkers herre
abers ætling
mer ud at ro;
men jotun sagde
sig at have
kun liden lyst
lengre at fare.

21. Drog saa Hyme
djerv to hvaler
ene paa anglen
op tilsammen;
men i agterstavn
Odens frænde,
Véor, med snille
snøre sig gjorde.

22. Ætters bjerger,
ormens bane,
agned paa angel
oxens hoved;
gabte mod agnet
guders fjende,
alle de landes
omslyng fra bund.

23. Djervelig drog
daadraske Thor
edderblank orm
op mod borde;
ulvens broder
brat han fæle
«haarets høifjeld»
med hamren slog.

24. Vætter gjalled,
vidder skralled,
ældgamle jord
fór al sammen,
sank saa siden
i sø den fisk.

25. Harm var jotnen,
da de hjem roed,
saa Hyme ord

19: Thursens bane ɔ: Thor — snekkens eier ɔ: Hyme. — 20: bukkers herre ɔ: Thor — abers ætling ɔ: Hyme. — 22: ætters bjerger ɔ: Thor — alle de landes omslyng ɔ: Midgardsormen. — 23: haarets høifjeld ɔ: hovedet.

ved aare ei kvad,
fra borde tvert
han bladet svang.

Hyme kvad.

26. «Vil med mig være
om verk du halvt,
saa hvaler hjem
til hus du bær —
eller «bølgebuk»
du binde fast!

27. Gik Hlórride,
greb i stavnen,
med bundvand op
han baaden svang;
ene med aarer
og øseskovl
bjergbo's «brotsvin»
han bar til gaards
de skovskrenters
skard igjennem.

28. Dog om styrken,
til stivsind vant,
trætted jotnen
med Thor endnu:
kvad mand ei sterk,
om mægtig end
han kunde ro,
brød kalk han ei.

29. Men Thor, da han
i haand den fik,
strax med glaret
støtten sprengte,
slog fra sædet
søiler gjennem —
bar de dog hel den
til Hyme siden.

30. Til den fagre
frille ham lærte
venneraad stort,
hun vidste bedst:
«Mod skumle jotuns
skalle kast den;
mod den hver kalk
vil knuses brat.»

31. Barsk i knæ steg
bukkers herre,
øved helt sin
aasestyrke;
hel blev karlen
hjelmstub oven —
runde vinkar
revned sønder!

32. «Fuldt skatters verd
jeg ved mig tabt,

26: bølgebuk ɔ: baaden. — 27: brotsvin ɔ: baaden. — 29: glaret ɔ: glaskalken. — 30: frille ɔ: Odens frille, Tyr's moder, Hymes datter.

der kalk jeg ser
af knæ mig stødt:
karl det ord kvad —
kan jeg det aldrig
atter sige —
«øl! du for varmt er!»

33. Nu staar det kaar,
om kan I faa
ud af vor hal
det «ølskib» bragt.»
To gange Tyr
tog til at rokke —
stod dog kjedlen
stø som før der.

34. Móde's fader
fat tog om rand,
og gjennem steg
han gulv i sal;
kjedel om hoved
Siv's husbond svang,
men om hæler
de hadder klang.

35. Lenge fór de,
før tilbage
éngang sig saa
den Odens søn:
saa han, af urder
østfra med Hyme
folkeflok fór
flerhovedet.

36. Heved han kjedlen
af herd paa stand,
svang mordgriske
Mjollne han frem,
og urdboer
alle han drebte.

37. Fór de ei lenge,
førend halvdød
Hlórride's buk
bar sig ei oppe;
skaglehesten
var halt paa fod;
men det den lede
Loke voldte.

38. Hørt I har det —
herom kan hver
gudekyndig
grant nok melde —
hvad af bjergbo

33: ølskib ɔ: kjedlen. — 34: Móde's fader ɔ: Thor. — 36: Mjollne ɔ: Thors hammer. — 37: skaglehesten ɔ: bukken. — 38: bjergbo: rimeligvis den ovf. nevnte Egil, som maatte give Thor sine børn, Thjalve og Roskva, i bod.

i bod han fik,
der sine børn
han begge gav.

39\. Til guders thing
den trøste kom,
havde han kjedlen,
Hyme aatte;
hver vinter haard
høie guder
glade hos Æge
øl skal drikke.

Loketrætte.

(Lokasenna.)

Om Æge og guderne.

Æge, som med et andet navn hed Gyme, havde stellet til gilde for æserne, da han havde faaet den store kjedel, som nu er fortalt. Til dette gjestebud kom Oden og hans hustru Frigg. Thor kom ikke, thi han var i Østerled. Men Siv, Thors hustru, var der, og Brage og hans hustru, Idunn. Tyr var der, han var enhaandet: Fenresulven sled haanden af ham, dengang den blev bundet. Der var Njord og hans hustru, Skade, Frey og Freyja og Odens søn Vidar. Loke var der, og Freys tjenestefolk, Beyggve og Beyla. Der var en mengde æser og alver. Æge havde to tjenere: Fimafeng og Elde. Der blev lyseguld brugt for ildslys; ølet bar sig selv om; der var strengt fredhelligt sted. Man roste meget, hvor flinke Æges tjenere var. Det taalte ikke Loke at høre og drebte Fimafeng. Da rystede æserne sine skjolde og raabte mod Loke og drev ham bort til skogs og gav sig saa til at drikke. Loke vendte tilbage og traf Elde ude. Loke talte til ham:

1. «Sig mig, Elde!
inden du gaar
fjed lenger frem,
hvad her inde
til ølskjemt har
seirguders sonner.»

Æge ɔ: havets jotun.

Elde kvad.

2 «Vaaben drøfter
og daad i kamp
seirguders sønner;
af aas og alv,
her inde er,
er ingen i ord dig god.»

Loke kvad.

3. «Ind skal jeg gaa
i Æges hal,
paa den svir at se;
ondt og ufred
bær' jeg æsers sønner,
har dem saa mén i mjød.»

Elde kvad.

4. «Vid, gaar du ind
i Æges hal,
paa den svir at se —
slaar du haan og had
paa huldguder,
de tørre det tør paa dig.»

Loke kvad.

5. «Vid det, Elde!
om vi to skal
med knubord kives her,
rig jeg vil da
vorde i gjensvar,
om mæler du for mangt.»

Siden gik Loke ind i hallen; men da de, som var der, saa, hvem der var kommen ind, blev de alle tause. Loke kvad:

6. «Tørst jeg hid
til hallen kom,
Lopt, ad lange vei,
æser at bede,
de byde mig
af mjød en drik saa dyr.

7. Hvi saa tause,
tvære guder,
at I ei tale tør?
sted og sæde
søg mig ved gildet,
eller og vis mig væk!»

Brage kvad.

8. «Sted og sæde
søger ved gildet
æser dig ingensind;
fuldt véd æser,
hvad folk de skal
give i gilde del.»

Loke kvad.

9. «Mindes du, Oden!
da i old-dage
vi blanded sammen blod?
aldrig skulde

6: Lopt ɔ: Loke.

øl du smage,
blev os ei begge budt!»

sidde i gildet gjest,
at os ei Loke
lastord byder
inde i Æges hal.»

Oden kvad.

10. «Reis dig, Vídar!
lad vargs fader

Da stod Vídar op og skjenkte for Loke; men før han drak, hilsed han æserne:

11. «Hil Jer, æser!
hil aasynjer,
hver høi og hellig gud!
uden én, den aas,
inderst sidder,
Brage paa benke hist.»

Brage kvad.

12. «Gir af mit gods jeg
ganger og sverd dig,
bøder end Brage baug, —
at du ei avind
æser byder;
guder dig gramme ei
gjor!»

Loke kvad.

13. «Hest og armring —
altid vil du
begge fattes, Brage!
af aas og alv,
her inde er,
du mest er vaaben-vàr,
skyest saa og for skud.»

Brage kvad.

14. «Var jeg ude,
som inde jeg
i Æges hal er her,
hoved dit jeg
i haand mig bar.
lønned dig saa for løgn.»

Loke kvad.

15. «Snar i sædet —
saa du gjør knapt,
Brage, benke-pryd!
tag du til vaaben,
om vred du er!
snar ei ser sig for.»

10: vargs fader ɔ: Fenresulvens fader, Loke. — 11: aasynjer ɔ: gudinder. — 12: baug ɔ: ring af sølv eller guld, givet i bod.

Idunn kvad.

16. «Brage! jeg beder:
barnekaar gjøre —
alle de Odensønners —
at du ei Loke
lastord byder
inde i Æges hal.»

Loke kvad.

17. «Ti du, Idunn!
aller kaadest
kalder af kvinder jeg dig:
der du lagde
lystvættet arm
om din broders bane.»

Idunn kvad.

18. «Ei jeg Loke
lastord byder
inde i Æges hal:
Brage jeg aver,
ølophidset;
vil ei, I vrede slaas.»

Gefjon kvad.

19. «Hvi skal inde
I æser to
med knubord kives her?
Lopt det ei véd,
han vildført er,
og hver gud ham gram.»

Loke kvad.

20. «Ti du, Gefjon!
glemme jeg kan ei,
da lokked dig til lyst
hin lyse svend,
som dig smykke gav,
ham, du favned fræk.»

Oden kvad.

21. «Ør er du, Loke!
og uvittig,
som gjør dig Gefjon gram:
véd hun, tror jeg,
al verdens lod,
jevngodt hun, som jeg.»

Loke kvad.

22. «Ti du, Oden!
aldrig du kunde
skifte for kjemper kamp;
tidt du den gav,
du give ei skulde,
den sløvere seir.»

Oden kvad.

23. «Om jeg den gav,
jeg give ei skulde,

16: Jeg beder, at alle de Odensønners (lige) barnekaar gjør, at du — ɔ: husk, at Loke har faaet blodsbaandets barneret overfor Oden, som alle da andre «Odensønner», og at du derfor ikke maa etc. Hj. Falk: Arkiv f. n. fil- X. p. 114. (Textens «ok» bortfalder — «Óskmaga» af Óski: Odensnavn.)

den sløvere seir:
otte vintre
under jord du var
kvind og melked kjør,
og børn bar du der;
mig var det uslings art.»

Loke kvad.

24. «Seide sagdes
paa Samsø du —
kogled paa volvers vis;
troldkarl lig
om land du fór;
mig var det uslings art.»

Frigg kvad.

25. «Jer skjebneslod
skulde I aldrig
melde om for mænd,
hvad I æser to
tog i old jer til;
fortids ferd ei nevn.»

Loke kvad.

26. «Ti du, Frigg!
du er Fjorgyns mø,
til mænd stod mest din hu:
Ve og Vile,
du, Vidre's viv,
begge til barm dig drog.»

Frigg kvad.

27. «Eied jeg inde
i Æges hal
søn som Balder brav,
ud du ei kom
fra æsers flok;
hugg da dig, hadske,
faldt.»

Loke kvad.

28. «End du vil, Frigg!
at frem jeg bær'
mine ménverk fler:
jeg det volder,
at ei mer Balder
til sal du ride ser.»

Freyja kvad.

29. «Ør du er, Loke!
at ud du bær'
eders ondskab arg;
Frigg al skjebnen
skjelner, tror jeg,
siger hun end den ei selv.»

Loke kvad.

30. «Ti du, Freyja!
fuldt jeg dig kjender,
skorter ei dig paa skam:
æser og alver,
her inde er,
hver din boler blev.»

26: Fjorgyn, Friggs fader. De tre brødre: Oden, Vile og Ve, en gammel gude-trefoldighed. Vidre, Odensnavn.

Freyja kvad.

31. «Tresk er din tunge,
tenker den snart
ei godt dig gale vil;
vrede er dig æser
og aasynjer;
med harm du hjem mon
gaa.»

Loke kvad.

32. «Ti du, Freyja!
troldkvind er du
saa saare svigefuld;
guder dig gode
greb med din broder;
fik du da, Freyja, fart!»

Njord kvad.

33. «Lidt det skiller,
skaffer sig kvinder
bonde eller boler helst;
under er det,
at ind er her
kommen kvind af en aas,
og har han foster født.»

Loke kvad.

34. «Hold du mund, Njord!
herfra du øster
blev sendt som guders
gisl;
Hymes kvinder
havde til kar dig,
vædte din mund med
vand.»

Njord kvad.

35. «Er mig den lise,
blev langt herfra
jeg sendt som guders gisl:
jeg avled søn,
som ei uven har,
og tykkes han æsers
trøst.»

Loke kvad.

36. «Stop nu, Njord!
og styr dit mod —
tør det ei mér fortie:
med søster din
slig søn du fik,
dog verre end ventet ei.»

Tyr kvad.

37. «Frey er bedst
af boldes flok
inden æsers gaard;
mø han ei krenker,
ei mands kvinde,
og løser af lenker hver.»

Loke kvad.

38. «Hold inde, Tyr!
aldrig du kunde

34: Njord blev af Vanerne sendt som gisl til Æserne, hans børn er Frey og Freyja. — Hyme, en jotun.

trygt forlige to:
haanden høire —
hin maa jeg nevne,
som Fenre fra dig sled.»

Tyr kvad.

39. «Haand mig fattes,
dig Fenresulv,
saart er af begge savn;
slemt for varg og,
som vente skal
i baand paa magters
mulm.»

Loke kvad.

40. «Ti du, Tyr!
det traf din viv,
hun blev med barn ved
mig;
alen du aldrig,
ei øre fik,
usling for overlast.»

Frey kvad.

41. «Ulv jeg ligge
for elv-ós ser,
til guder brat forgaar;
Tør du, treske!
tier du nu ei,
bastes i baand hernæst.»

Loke kvad.

42. «Kjøbte med guld du
Gymes datter,
solgte saa og dit sverd;
der Muspells sønner
rider mulmskov frem,
kjempe du, kryb! ei kan.»

Beyggve kvad.

43. «Eied æt jeg,
som Ingunarfrey,
sæde dertil saa sælt,
mindre end marv jeg
«ménskrigen» slog,
og knuste dig lem for
lem.»

Loke kvad.

44. «Hvad er det lille,
jeg logre ser,
som saa snigent snapper?
Frey ved øre
du altid er
og klynker kvernen
rundt»

39: magters mulm ɔ: Ragnarök, verdens undergang. — 40: alen og øre ɔ: bod betalt i tøi eller penge. — 41: ulv ɔ: Fenresulven, bunden ved elven Vón, som dannes af fraaden fra hans gab. — 42: Gymes datter ɔ: Gerd; jvf «Skirnesord» — Muspells, ildverdnens sønner rider til den sidste store kamp over skoven «Myrkvið» ɔ: mulmskoven. — 43: Ingunarfrey ɔ: Frey. — hans sæde ɔ: Alvheim. Grimn. ord, 5.

Beyggve kvad.

45. «Beyggve jeg heder,
hastig mig kalder
alle de æser og mænd;
her jeg mig roser,
hvor Hropts sønner
sidder ved øl tilsammen.»

Loke kvad.

46. «Agt dig, Beyggve!
aldrig du kunde
skifte mad for mænd;
af benkhalm frem
de fandt dig ei,
naar helte skifted hugg.»

Heimdall kvad.

47. «Fuld er du, Loke!
og fra dit vid,
hvi la'r du dig sige ei
Loke?
drik uden maal
hver mand volder,
han sandser ei sin snak.»

Loke kvad

48. «Ti du, Heimdall!
i tiders gry
det lede liv du fik:
med stiven ryg
du stande maa,
vaage som guders vagt.»

Skade kvad.

49. «Let er du, Loke!
lenge ei saa du
leger med løsen svands;
til klippe-kant
med kolde sønnens
tarm dig guder tøirer.»

Loke kvad.

50. «Om til klippe-kant
med kolde sønnens
tarm mig guder tøirer:
først og sidst jeg
saa's ved drabet,
da fat vi paa Thjasse tog.»

Skade kvad.

51. «Om først og sidst du
saa's ved drabet,
da fat I paa Thjasse tog:
fra hver min vraa
og vang skal jevnt
komme dig kolde raad.»

Loke kvad.

52. «Lindere lød det
til Lauveys søn,
da til bolster du mig bød;
sligt faar nevnes,
skal nøie vi
skrifte al vor skam.»

45: Hropt ɔ: Oden — 49: Jvf. «Loketrætte's» slutningsprosa. — 50: Thjasse, jotun, fader til Skade, Njords hustru, S. E. I. 212. — 52: Lauvey ɔ: Lokes moder.

Da gik Siv frem og skjenkte Loke mjød i et horn og sagde:

53. «Hil dig, Loke!
horn du tage
fyldt med mægtig mjød!
mig dog ene
blandt aasguder
lade du lydeløs.»

Han tog mod hornet og drak det ud.

54. «Ene du var det,
— om du saa var —
kydsk og kold mod mænd;
én dog véd jeg,
saa vist det staar,
en ven til Hlórrid's viv —
var det den Loke lumsk.»

Beyla kvad.

55. «Fjeld, de skjelver,
paa ferd fra hjem
tenker jeg, Thor nu er;
lukker han mund,
som laster her
alle de æser og mænd.»

Loke kvad.

56. «Ti du, Beyla!
du Beyggve's kvind
og menget slemt med mén;
utyske verre
blandt æser ei kom;
trindt er du, tos! tilsvint.»

Da kom Thor til og kvad:

57. «Ti du, usling!
skal tunghamren,
Mjollne, dig maalløs slaa;
hoved dit jeg
af hals dig slaar;
ledet er da dit liv.»

Loke kvad.

58. «Er «Jords» søn nu
ind her kommen;
hvi truer, Thor! du saa?
vover ei da dig,
naar mod varg du gaar,
sluger han seirfader hel!»

54: Hlórride ɔ: Thor. — 58: «Jord» ɔ: Thors moder — seirfader ɔ: Oden.

Thor kvad.

59. «Ti du, usling!
skal tunghamren,
Mjollne, dig maalløs slaa;
op jeg dig kaster
og i østerled;
siden dig ingen ser.»

Loke kvad.

60. «Din østerferd
aldrig du skulde
melde om for mænd,
da du huged, helt!
i handske-vraa;
Thor du ei tyktes da!»

Thor kvad.

61. «Ti du, usling!
skal tunghamren,
Mjollne, dig maalløs slaa;
rammer min høire
med Hrungne's bane,
og brydes saa hvert dit
ben!»

Loke kvad.

62. «Leve jeg tenker
langen alder,
bær' du end hamren høit;
ramme dig Skryme's
remmer tyktes,
og vandt du ei nisten naa,
og sund du af sult for-
gik!»

Thor kvad.

63. «Ti du, usling!
skal tunghamren,
Mjollne, dig maalløs slaa;
Hrungne's bane
benker i Hel dig
nedom Liggrind langt!»

Loke kvad.

64. «Kvad jeg for æser,
for æsers slegt,
som hidsed mig min hug;
ene for dig dog
vil ud jeg gaa,
for vel jeg véd, du slaar.

65. Lag du holdt, Æge!
aldrig dog siden
gilde du gjøre skal:
om alt dit gods,
her inde er,
lege luen høit —
brende dig paa din bag!»

60 sigter til, at Thor engang fandt skjul i jotnen Skryme's handske. — 61: Hrungne, en jotun, som Thor dræbte — hans bane ɔ: Thors hammer, Mjollne. — 62: Skryme havde bundet for nisteposen med remmer saa sterke, at Thor ikke fik løst dem.

Efter dette gjemte Loke sig i Fraanangrs foss i skikkelse af en lax, og der greb æserne ham. Han blev bunden med sin søns, Nare's, tarme, men hans søn Narve blev til en ulv. Skade tog en edderorm og festede den op over Lokes ansigt; af den dryppede der edder. Sigyn, Lokes hustru, sad der og holdt en skaal under edderet, og naar skaalen var fuld, slog hun edderet ud; men imedens dryppede der edder paa Loke. Da fór han saa haardt sammen, at al jorden skalv derved. Det er nu kaldet jordskjelv.

Thrymskvæde.

(Þrymskviþa.)

1. Vred var Vingthor,
han vaagned op,
og hamren sin
han savned da;
reiste skjeg han,
rysted haar han,
«Jords» søn tog til
om at famle.

2. Og først af alt
det ord han kvad:
«Hør du nu, Loke!
nu her mit ord,
hvad ingensteds
paa jord man ved
og i himlen ei:
hamren er «aas» rant!»

3. Gik ad Freyja's
fagre tun de,
og først af alt
det ord han kvad:
«Vil du din fjærham,
Freyja! mig laane —
om jeg min hammer
hitte kunde?»

Freyja kvad.

4. «Monne vel give,
var af guld den end,
og saa dig fly,
var af sølv den end!»

5. Fløi da Loke,
fjærham døned,
til ud kan kom
af æsers gaard,
og ind han kom
i jotunheim.

1: Vingthor ɔ: Thor. — 2: aas ɔ: aasguden (Thor selv)

6. Thrym paa haug sad,
thursers herre,
hundene sine
snoed han guldbaand,
foler sine
faxet jevned.

Thrym kvad.

7. «Hvad nu med æser?
hvad nu med alver?
hvi kom ene
i jotunheim du?»

Loke kvad.

«Ilde med æser,
ilde med alver;
har du Hlóride's
hammer bort gjemt?»

Thrym kvad.

8. «Har den Hlóride's
hammer bort gjemt
otte raster
i jorden dybt;
ingen mand den
atter henter,
fører ei han mig
Freyja til brud.»

9. Fløi da Loke,
fjærham døned,
til ud han kom
af jotunheim,
og ind han kom
i æsers gaard;
mødte han Thor
midt i gaarden,
og først af alt
det ord han kvad:

10. «Har maal du naaet
som møie havt?
sig du af luften
langferds melding;
tidt siddende
tidend fattes,
liggende mand
med løgn driver.»

Loke kvad.

11. «Møie jeg havt har,
saa maal og naaet;
Thrym har hamren,
thursers herre;
ingen mand den
atter henter,
fører ei han ham
Freyja til brud.»

12. Gaar de fagre
Freyja at treffe,
og først af alt
det ord han kvad:
«Bind dig, Freyja!
med brudelin,

7: Hlóride ɔ: Thor. — 8: rast, et lengdemaal.

age vi to skal
i jotunheim.»

13. Vred blev Freyja,
og fnyste hun,
al æsers sal
derunder skalv;
brast af brede
Brisingsmykket:
«Mandgalest mig
monne du kalde,
ager med dig jeg
i jotunheim.»

14. Snart var æser
alle paa thinge
og aasynjer
alle til samraad;
raadslog herom
høie guder,
hvordan de Thors
tunghammer finge.

15. Kvad da Heimdal
haarfagrest aas,
vidste han vel frem
som vaner mest:
«Binde vi Thor da
med brudelin,
bære han brede
Brisingsmykket!

16. Nøgler vi lade
larme ved belte,
kvindeklæder
om knæ falde,
men om brystet
brede stene,
lin vi om hoved
hændigt toppe!»

17. Det kvad da Thor,
den trøste aas:
— — — — —
«Mig maa æser
usling kalde,
la'r jeg mig binde
med brudelin.»

18. Kvad da Loke,
den Lauvey's søn:
«Tie du, Thor!
med tale slig;
snart vil jotner
aasgaard bygge,
henter du dig
din hammer ei.»

19. Bandt da Thor de
med brudelin
og med brede
Brisingsmykket,
lod de ham nøgler
larme ved belte,

14: aasynjer ɔ: gudinder. — 18: Lauvey ɔ: Loke's moder.

kvindeklæder
om knæ falde,
men om brystet
brede stene,
lin de om hoved
hændigt topped.

20. Kvad da Loke,
den Lauvey's søn:
«Jeg dig tjene
som terne vil,
age vi to skal
i jotunheim.»

21. Hjem de bukker
brat blev drevne,
jagne til skagler
skulde vel rende;
bjerge de brast,
i brand stod jord;
fór Odens søn
i jotunheim.

22. Det kvad da Thrym,
thursers herre:
«Staar op, jotner!
legg straa paa benk,
nu de mig fører
Freyja til brud,
den Njords datter,
fra Nóa-tun!

23. Gaar ved gaarde
guldhorn'de kjør,
øxne helt sorte
jotnen til gammen —
fuldt op af skatter,
fuldt op af smykker —
Freyja, mig tykkes,
kun fattes end.»

24. Tidlig paa kveld
de kom derhen,
og bares øl
for jotner frem;
aad han én oxe
otte laxer,
alt det lækre
lavet for kvinder —
drak saald tre mjød
Sivs husbonde.

25. Det kvad da Thrym,
thursers herre:
«Hvor saa brud du
bide hvassere?
saa jeg brud ei
bide bredere,
ei mere mjød
mø vel drikke.»

26. Sad ved side
snilde terne,

24: saald ɔ: maal for kornvarer; tre saald betegner i de gamle love størrelsen af visse lovbestemte gilder. Gul.l. 58. 62. — Fr.l. 9, 1 & 12.

som ord vel fandt
til jotuns tale:
«Aad ei Freyja
otte nætter,
saa var hun opsat
paa jotunheim.»

27. Luded mod lin han,
lysted at kysse;
men ad hallen
hen han tumled:
«Hvi saa bistert
blik hos Freyja?
tykkes af øine
ild mig brende.»

28. Sad ved side
snilde terne,
som ord vel fandt
til jotuns tale:
«Ei sov Freyja
otte nætter,
saa var hun opsat
paa jotunheim.»

29. Ind kom arme
jotunsøster,
som voved bøn
om brudeskjenk:
«Stryg dig ringe
røde af hænde,
om attraar du
min yndest faa,
min yndest faa,
og al min gunst.»

30. Det kvad da Thrym,
thursers herre:
«Bærer ind hamren
bruden at vie,
legger Mjollne
i møens skjød,
vier os sammen
i Vaar's navn nu.»

31. Lo da hjertet
Hloride i bryst,
da hughaarde
hamren kjendte;
Thrym slog først han,
thursers herre,
og al jotnens
æt han knuste.

32. Slog ældgamle
jotunsøstren,
som om brudskjenk
bedet havde;
skreldslag fik hun
for skillinger,
for ringes hob
af hamren slag.
Saa Odens søn
atter fik hamren.

30: Vaar ɔ: løftets gudinde.

Alvisord.

(Alvíssmǫ́l.)

Alvis kvad.

1. «Benke de bolstrer,
brud nu med mig skal
fare i følge hjem;
skyndsomt vil tykkes
det skyldskab søgt,
hjemme jeg fred skal faa.»

Thor kvad.

2. «Hvad gast er det?
hvi saa graa om neb?
laa du hos lig inat?
thurseham bære
du tykkes mig;
har til den brud ei byrd.»

Alvis kvad.

3. «Alvis jeg heder,
i jord jeg bor,
stade under sten jeg har;
til vogne-drot
jeg vei har lagt;
mænd bryde ei édfast
ord!»

Thor kvad.

4. «Jeg skal bryde,
over bruden har
mest jeg som fader magt;
jeg var ei hjemme,
da du ja-ord fik;
kan af guder jeg kun give.»

Alvis kvad.

5. «Hvad mand er det,
som magt sig tar
over møen fager, frisk?
af ferdesfolk
faa dig vel kjender,
hvem vidner det frænd-
skab fast.»

Som Thors datter nevnes «Thrud». — 3: vogne-drot ɔ: Thor, som kjører paa en kjerre, forspendt med to bukker — 5, 6: Fritzner: «bera», 6: vidne (bera e-n i ætt) —? — «baugum», jvf. baugamaðr ɔ: mand af nærmeste slegtskabsgrader —? — Alvis tror ei Thors egen paastand, str. 4, at han er brudens fader. Str. 5 linje 6 synes derfor at maatte kreve dette slegtskabsforhold vidnefestet eller paa anden maade bekræftet.

Thor kvad.

6 «Vingthor mit navn,
vidt har jeg faret,
Sidgranes søn jeg er;
ei mod mit minde
du den mø skal naa
og faa det festermaal.»

Alvis kvad.

7. «Dit minde snart
jeg monne naa
og faa det festermaal;
eie gad før jeg
end undvære
den mø som sne saa
skjer.»

Thor kvad.

8. «Møens elskov
monne ei negtet
vorde dig, vise gjest!
kan fra hver verden
vist du mig sige
alt, hvad jeg vide vil.»

(Alvis kvad.)

(9). «Frist kun, Vingthor!
videlysten,
prøve hvad dvergen duer;
de verdner ni
jeg vandret har,
agtet paa al den ting.»

Thor kvad.

9. «Sig mig, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad den jord er kaldt,
for ætter lagt —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

10. «Jord hos mænd,
hos æser mark,
kalder den vaner vei,
grønske jotner,
alver groe,
himmelguder grus.»

Thor kvad.

11. «Sig mig, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad er himlen kaldt,
af Hyme kommen —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

12. «Himmel hos mænd,
hvælv hos guder
kalder vindvever vaner,
opheim jotner,
alver fagerloft,
dverger den dryppesal.»

6: Sidgrane ɔ: Oden. — (9): «Frist kun — al den ting» er senere indskud.

Thor kvad.

13. «Sig mig, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad er maanen kaldt,
som mænd skuer —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

14. «Maane hos mænd,
mildsmil hos guder,
kalder den hjul i Hel,
skynding jotner,
skin de dverger,
alver aaremaal.»

Thor kvad.

15. «Sig mig, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad den sol er kaldt,
som slegter ser —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

16. «Sol hos mænd,
«sunna» hos guder,
kalder dverger den Dva-
lins gjæk,
jevnglo jotner,
alver fagerhjul,
alklar æsers æt.»

Thor kvad.

17. «Sig mig, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad skyer er kaldt,
de skursvangre —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

18. «Sky hos mænd,
skurhaab hos guder,
kalder den vind-drev
vaner,
duskhaab jotner,
alver veirmagt,
hyllehjelm i Hel.»

Thor kvad.

19. «Sig mig, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad den vind er kaldt,
som saa vide naar —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

20. «Vind hos mænd
vifter hos guder,
kalder knegger den mag-
ters kreds,
uler jotner,
alver dønfare,
haardveir kaldt i Hel.»

Thor kvad.

21. «Sig mig, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad det stille er kaldt,
som strekker sig —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

22. «Stille hos mænd,
stands hos guder,
kalder det vinddøs vaner,
ylmo jotner,
alver dagfred,
kalder dverger det dags
ro.»

Thor kvad.

23. «Sig du, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad den so er kaldt,
som svende ror —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

24. «So hos mænd,
sislett hos guder,
kalder den vaner vugg,
aalhjem jotner,
alver duggvæld,
kalder dverger den dybe
hav.»

Thor kvad.

25. «Sig mig, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad den ild er kaldt,
for ætter tęndt —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

26. «Ild hos mænd,
hos æser lue
kalder den vaner vugg
slugen jotner,
svier dverger,
haster kaldt i Hel.»

Thor kvad.

27. «Sig mig, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad den skog er kaldt,
skudt op for mænd —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

28. «Skog hos mænd,
skrentfax hos guder,
kalder den heitang i Hel,
ildfang jotner,
alver fagergren,
kalder den vaner vaand.»

Thor kvad.

29. «Sig mig, Alvis!
alt i livet

22: «ylmo» ɔ: solrøg, hededunst i varmt veir. Iv. Aas.

venter jeg, dverg! du ved:
hvad nat er kaldt,
sagt Nor's datter —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

30. «Nat hos mænd,
ne-mørk hos guder,
kalder mulm den magters
kreds,
uklar jotner,
alver søvnfryd,
dverger den drømme-
spind.»

Thor kvad.

31. «Sig mig, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad den sæd er kaldt,
saaet af ætter —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

32. «Bygg hos mænd,
«bar» hos guder
kalder den vaner væxt,
æde jotner,
alver duggvæld,
hugtung kaldt i Hel.»

Thor kvad.

33. «Sig mig, Alvis!
alt i livet
venter jeg, dverg! du ved:
hvad det øl er kaldt,
ætter drikker —
i hver en verden vidt?»

Alvis kvad.

34. «Øl hos mænd,
hos æser «bjor»,
kalder vaner skjenk det
skjer,
most klar jotner,
og mjød i Hel;
kalder drik det Suttungs
sønner.»

Thor kvad.

35. «I én mands bryst
jeg aldrig fandt
minde saa mangt fra old;
med svig saa svar
svegen jeg ved dig —
oppe traf dag dig, dverg!
nu skinner sol i sal!»

32: «barr» — endnu bevaret i «barlog» ɔ: maltvand, det vand, hvori «korn» er udblødt til malt. Iv. Aas.

Balders drømme eller Vegtamskvæde.

(Baldrs draumar eþa Vegtamskviþa.)

1. Snarlig var æser
alle til thinge
og aasynjer
alle til stevne,
og herom raadslog
høie guder,
hvi bares drøm
for Balder tung.

2. Op stod Oden,
ældgamle gud,
og paa Sleipne
sadlen lagde,
red deden ned
mod Nivlhel hen,
mødte han hund,
som af Hel ud kom.

3. Blodig var den
om bryst fremme,
glammed lenge
mod galdrs fader;
frem red Oden,
jordvei døned,
mod Hels høie
hal han kom hen.

4. Red da Oden
østenom dør,
der han vidste
volvens gravsted;
for kvinden vís
valgaldr kvad han,
til hun nødt frem gik,
kvad gjenferds ord.

2: Sleipne ɔ: Odens hest. — 3: galdr ɔ: tryllekvad. — 4: valgaldr ɔ: tryllekvad, som vakte de døde.

Volven kvad.

5\. «Hvad mand er her,
af mig ei kjendt,
som tvang mig paa
saa tung en gang?
var jeg sneet med sne
og slaaet med regn,
drivvaad af dugg,
død var jeg lengst.»

Oden kvad.

6\. «Vegtam mit navn,
jeg er Valtams søn;
meld du fra Helheim,
jeg fra heimen her:
hvem er her benke
bredte med ringe,
sæder fagert
smykte med guld.»

Volven kvad.

7\. «Her for Balder
staar brygget mjød,
saa skjer en drik,
skjold den dekker;
men aasguder
angst omspender;
nødt jeg talte,
nu jeg mon tie.»

Oden kvad.

8\. «Ti du ei, volve!
vil jeg dig fritte,
til alt er kjendt —
end jeg vil vide:
hvem vil Balder
bane volde
og Odens søn
alder rane?»

Volven kvad.

9\. Hod bær' høie
heltegud hid,
han vil Balder
bane volde —
og Odens søn
alder rane;
nødt jeg talte,
nu jeg mon tie.»

Oden kvad.

10\. «Ti du ei, volve!
vil jeg dig fritte,
til alt er kjendt —
end jeg vil vide:
hvem den harmdaad
Hod gjengjelder,
Balders bane
paa baal legger?»

Volven kvad.

11\. «Rind føder Vale
i vestersal,
Odens søn slaar
én nat gammel,
haand han ei toer,

6: «Vegtam» ɔ: veivant. «Valtam» ɔ: kampvant. — 9: høie heltegud ɔ: Balder (?). Andre forklarer stedet om «mistelteinen». (F. Jónss.)

hoved ei kjemmer,
før paa baal han bær'
Balders drabsmand —
nødt jeg talte,
nu jeg mon tie.»

Oden kvad.

12. «Ti du ei, volve!
vil jeg dig fritte,
til alt er kjendt —
end jeg vil vide:
hvad møer fælder
modige taarer
og halsers dug
mod himlen slaar?»

Volven kvad.

13. «Ei er du Vegtam,
som jeg tenkte,
heller Oden,
ældgamle gud.»

Oden kvad.

«Ei er du volve,
ei vís kvinde,
heller trende
thursers moder.»

Volven kvad.

14. «Hjem rid, Oden!
i hug vær byrg!
mænd hun ei mere
møde saa atter,
før Loke løs
af lenker gaar,
og gru frem gryr
over guders liv.»

11: «halsers dug»: sidste halvstrofe forklares om «Æges døtre», som i storm slaar dugen i seilets forreste skjød («halsen») op mod himlen, paa Balders skib, Hringhorne, idet det driver brændende tilhavs med Balders lig. Bugge: Studier I. p. 254 f. — 14, 5: «áðr» for textens «ær».

Rígs sagn.

(Rígsþula.)

Saa forteller mænd i gamle sagn, at en af æserne, han som hed Heimdall, gik paa vandring langs med en strand ved havet, kom saa til en gaard og kaldte sig Ríg. Efter denne fortelling er dette kvæde.

1. Gik, hed det, engang
ad grønklædt sti
mægtig, mandig,
mangtenkt aasgud,
raadige, raske
Ríg skridende.
Midt ad vei saa
vandred han hen.

2. Kom til et hus han,
i karm laa dør;
ind han traadte,
brandt ild paa gulv,
ægtefolk sad
af slid der graa,
Aae og Edda
i aflægs skaut.

3. Ríg vidste dem
raad at sige,
satte i sædet
sig saa i midten,
til hver sin haand
de husets folk.

4. Tog da Edda
en eltet lev,
hel tung og tyk,

Bugge: Arkiv I, 4, 1883

tett med saaer;
midt paa bret saa
bar hun da frem,
sodd var i bolle,
satte paa bordet.

5. Ríg vidste dem
raad at sige,
stod han saa op,
stunded at sove,
lagde i midten
af leiet sig,
til hver sin haand
de husets folk.

6 Der han da dveled
døgn fulde tre,
midt ad vei saa
vandred han hen,
monne saa lide
maaneder ni.

7. Barn fik Edda,
øste med vand de
— — — — —
— — — — —
mørkladen nok
nevnte de Træl ham.

8. Voxe han tog til
og vel trives,
skrumpent var ham
skind paa hænder,
krumpne knoer,
— — — — —
store fingre
og stygt ansigt,
ludende ryg,
lange hæler.

9. Styrken saa han
siden fristed,
bastreb bandt han,
byrder sanked,
bar kvist til hus
den hele dag.

10. Gangergjente
tilgaards der kom,
ar var paa fod,
armen solbrendt,
næsen nedtrykt,
nevntes hun Thir.

11. Midt i sædet
satte hun hen sig,
der husets søn
hos hende sad;
snakked og sladred,
seng de sig redte
Træl og Thir der
den tid saa lang.

7: mørkladen nok ɔ: «hølzti» for «hǫrfi» (?) jvf. H. H. II 24.

12. Børn de avled,
bygged og trivdes,
hed de, jeg tenker,
hujer og fjøskarl,
krók og lejing,
løskarl, stygging,
stabbe, tyksak,
tungfót, graasvart,
lút og leggtyk;
lagde de gjerder,
gjødsled agre,
griser stelled,
gjæted gjeder
og grov op torv.

13. Var de døtre:
drampe, klodse,
klumpelegge
og kulnæse,
trakke, terne
og træplugge,
trasetrøie
og traneben;
talte fra dem er
træles ætter.

14. Gik da saa Ríg
ret efter vei,
kom til en hal han,
paa klem stod dør;
ind han traadte,
brandt ild paa gulv,
ægtefolk sad der
og syssel drev.

15. Manden telgde
træ til vevbom,
skjeg var pudset,
for panden haar,
skjorten snever,
skrin stod paa gulv.

16. Sad der konen,
svinged tenen,
strakte favnen,
stelled til vev;
svøb var om hoved,
smekke om barm,
kast om halsen,
knapper paa axel;
Ave og Amma
aatte der hus.

17. Ríg vidste dem
raad at sige
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

18. Da tog Amma
— — — — —
— — — — —
— — — — —
fulde fade
frem hun satte,
kalv var kogt der,
kost den bedste.

19. Ríg vidste dem
raad at sige,
stod fra bord op
stunded at sove,
lagde i midten
af leiet sig,
til hver sin haand
de husets folk.

20. Der han da dveled
døgn fulde tre
— — — — —
— — — — —
monne saa lide
maaneder ni.

21. Barn fik Amma,
øste med vand de,
kaldte ham Karl.
konen ham svøbte
rødlet og rask,
rapt gik øiet.

22. Voxe han tog til
og vel trives,
øxne temmed,
arbeided plog,
bo op tomred,
bygged lader,
kjerrer gjorde
og kjørte plog.

23. Kjørte brud de
Karl til huse,
gjordet med nøgler,
i gjedskind klædt;
sønkone kaldt
sad hun med brudlin,
bredte de bolster,
og bo satte.

24. Børn de avled,
bygged og trivdes:
hed Hal og Dreng,
Hauld, Thegn og Smed,
Brede, Bonde,
Bundenskegge,
Bue, Bodde,
Brattskjeg og Svend.

25. End hed døtre
med andre navn:
brud, viv, hustru,
hugstor og djerv,
strunk, stolt og blyg,
staut og maalsnild;
komne fra dem er
karlers ætter.

26. Derfra Ríg gik
ret efter vei,
kom til en sal han,

25: Textens kvindenavne er søgt gjengivne i orden: brúðr, víf, fljóð — svarre, sprakke — sprund, svanne, feima — ristell, snót.

syd vendte dør,
helt stod den aaben,
haandring i fjel.
Gik han saa ind,
gulv var straalagt.

27. Sad der husfolk,
saaes i øie,
Fader og Moder,
fingre rørte.
Husbonden sad
og snoed streng,
bue bøied
og basted pil.

28. Viv paa armer
med omhu saa,
strøg over linet,
strammed ermer,
satte op huen,
sylgje paa bryst var,
slæbkjortel sid,
serk helt blaahvid.

29. Ríg vidste dem
raad at sige,
satte i sædet
sig saa i midten,
til hver sin haand
de husets folk.

30. Da tog Moder
merket dug frem,
lys, udaf lin,
lagde paa bordet;
tog hun dernæst
tynde lever,
lyse, af hvede,
lagde paa dugen.

31. Satte paa bord hun
sølvslagne fad,
flesk det blanke,
fugle stegte;
vin var i kande,
vegtige kalker;
drak de og drøfted,
dagen den léd.

32. Ríg vidste dem
raad at sige,
reiste han saa sig,
redte sig leie;
der han da dveled
døgn fulde tre,
midt ad vei saa
vandred han hen,
monne saa lide
maaneder ni.

33. Svend fik Moder,
ham i silke vandt;

26—28: strofedelingen forandret efter Bugge: Arkiv I, 4 saaledes, at oversættelsen faar str. 29 = Bugge: 30 o. s. v.

28: Udg.'s 4 sidste linjer er sat som fragment af str. 48 (ibd.)

øste med vand de,
Jarl de ham kaldte;
gult var haaret,
glød i kinder,
iltre de øine
som ormungens.

34. Op da voxed
Jarl i benke,
skjold han strakte,
snoed strenge,
bøied bue,
basted pile,
spyd han slynged,
spær han rysted,
hunde hidsed
og heste red,
sverd han svinged
og svømning drev.

35. Kom af risholt
Ríg gangende,
Ríg gangende,
runer ham lærte;
gav ham sit navn,
nevnte ham søn,
gav i arv ham
odelsvolde,
odelsvolde,
ældgammel bygd.

36. Red saa den svend
ad svarten skog,
rimfrosne fjeld,
til han rakk en hal;
stødte med stang han
og strakte skjold,
heste spored
og hugg med sverd,
kamp han vakte,
vold farved rød,
val han feldte,
vandt sig lande.

37. Eied saa ene
atten gaarde,
gods han skifted,
gav til alle
skatter og smykker,
svange heste,
ringe bort slengte,
sønder hugg guld.

38. Drog hans drenge
ad dugget vei,
kom til hal de,
til Herses bo;
mø han havde
om haand saa smal,
saa lys og klog,
kaldtes Erna.

36: Grundtvig, Bugge mener, at strofen rettelig skulde følge efter str. 47 og gjelde «Kon unge», ligesom fragmenterne 48 og 49 «Kon» og den brud, kragen varsler ham. Bugge, Arkiv I. 4. 1883.

39. Hende de fested
og førte hjem,
gav Jarl til brud,
brudlin hun tog,
sammen de leved
og lykke nød,
ætter øged,
alder naaed.

40. Bur var den ældste,
Barn den anden,
Kind og Ædling,
Arving, Dreng,
Frænde, Slegtning,
Søn og Svend,
tavl og svømning
tog de at øve.

41. Kund hed end én,
Kon var den yngste.
Op der voxed
de Jarls sønner,
heste temmed,
hærskjold bøied,
sletted pile,
svinged askspær.

42. Men Kon unge
kjendte runer,
levnedsruner
og livsruner;
end han magted
mænd at bjerge,
sverd at sløve,
søen dempe.

43. Lærte han fuglsrøst,
luer at stille,
sind forsone,
sorger døve,
fik otte mænds
magt og velde.

44. Mod Ríg jarl han
runer fristed,
trengte med list ham
og treskest var;
da han i odel
og eie tog
Ríg at hede,
runer kjende.

45. Kon unge red
krat og skoge,
kolv han sendte,
kued fugle.

46. Kvad da krage
paa kvist éne:
Hvi skal, Kon ung!
kue kun fugl du?
heller du skulde
heste ride,
hugge med sverd
og hær felde.

47. Har Dan og Danp
dyre haller,

odel bedre,
end I den har;
kan tilfulde
kjøl de ride,
sverd lade svide
og saar flenge.

48. — — — — —
bryn mere bjart,
barm mere hvid,
hals mere lys
end letsné rén. —

* * *

49. Gav de sig sammen
og guld delte. —

* * *

48: B.'s udg. 29, 5—8 (Arkiv I. 4). 49: B.'s udg. 23, 7—8.

Hyndlukvad.

(Hyndloljóþ.)

Freyja kvad.

1. «Vaagn møers mø,
vaagn veninde
søster Hyndla!
som i hulen bor;
nu er mulms mørke,
monne vi tvende
ride til Valhal,
til vigde bo.

2. Bede vi, huld os
Hærfader sidde;
giver og reder
guld han sin hird;
Hermod gav han
hjelm og brynje,
saa og Sigmund
sverd i gave.

3. Somme gir seir han,
somme rigdom,
mange maalvid
og mandeklogt;
svende gir bør han,
sang de skalde,
mangen mand han
manddom skjenker.

4. Blót skal Thor faa,
bede jeg vil ham
altid være
dig ærlig huld;
ynder dog ei han
jotunkvinder.

5. Tag nu en ulv din
ud fra stalden,

Jvf. Bugge, Arkiv I. 3. 1883 og Finn. Jónss. Literaturhistorie I. 195. 2: Hermod, søn af Oden. Sigmund, fader til Sigurd Faavnesbane. — 4: Blót ɔ: offer. — 5: Jotunkvinder tenktes ridende paa ulve.

lad med min galt den
løbe tilsammen;
gudvei at gaa
min galt er sén;
vil jeg min ganger
god ei sadle.»

Hyndla kvad.

6. «Falsk du er, Freyja!
som frister mig,
saa mig sige
synes dit blik,
som din ven du har
paa Valhalsferd,
Ottar unge,
Innsteins søn.»

Freyja kvad.

7. «Daares du, Hyndla!
drømmer, tror jeg,
da min ven du sér
paa Valhalsferd,
der galt glitrer,
Gullenburste,
det Hildesvin,
hændige tvende
dverge mig danned,
Daaen og Nabbe.

8. Sammen fra sadel
sidde vi skal
og ædlingers
ætter drøfte,
de gjæve mænds
af gudeblod.

9. Veddet har de
om «Vælske's» malm,
Ottar unge
og Angantý;
sømmer os hjelpe,
saa helten ung
faar fra frænder
fadersarv sin.

10. Lagde han horg mig
lesset af sten,
sterkt nu straaler
den sten som glar,
i fæblod friskt
farved han rød den,
altid var Ottar
aasynjer tro.

11. Nu du fordums
frænder nevne,
og mænds ætter
i minde bær:
hvad Skjoldunger,
hvad Skilvinger,
hvad Audlinger,
hvad Ylvinger,

9: Vælskes malm ɔ: guld. — 10: horg ɔ: offersted af sten i friluft.

hvad hauldbaaret,
hvad hersbaaret,
mandevalg bedst
i Midgard end?»

Hyndla kvad.

12. «Du, Ottar! her
er Innsteins søn,
men Innstein var
Aalv den gamles,
og Aalv var Ulv's,
Ulv Sæfare's,
men Sæfare
Svan den rødes.

13. Aatte din fader
fagrsmykt moder,
Hledís hovfru
hed hun, véd jeg;
Frode var fader,
Friund moder,
hele den æt
høibaaren tyktes.

14. Aude i old var
ypperst af mænd,
Halvdan end før
høiest Skjoldung,
kjendte var kampe
de kjemper holdt,
rundt himlens hvælv
hans hærferd gik.

15. Eymund han vandt sig,
ædlest af mænd,
og Sigtrygg vóg
med svalen egg,
ægted saa Almveig,
det ædle viv,
ól de og eied
atten sønner.

16. Derfra Skjoldunger,
derfra Skilvinger.
derfra Audlinger,
derfra Ynglinger,
derfra hauldbaaret,
derfra hersbaaret,
mandevalg bedst
i Midgard end;
alt det din æt er,
Ottar heimske!

17. Hildegunn var
hendes moder,
datter af Svaava
og Sækonung;
alt det din æt er,
Ottar heimske!
verdt, det at vide,
vil du end mere?

11: hauldbaaren ɔ: odelsbaaren. — 13: hovfrue ɔ: forstanderinde for et hov (gudehus).

18. Dag aatte Thora,
drengemoder,
fødtes i æt der
fremste kjemper:
Fraadmar og Gyrd
og Freker to,
Aam, Josurmar,
Alv den gamle;
verdt, det at vide,
vil du end mere?

19. Ketil dem ven var,
Klyp's arvtager,
han din moders
morfader var;
der var Frode
førend Kaare,
men Hild fødte
Halv til verden.

20. Nanna der næst var,
Nokkve's datter,
fik hendes søn
din faders søster,
ældgammelt skyldskab,
op gaar jeg lengre;
alt det din æt er,
Ottar heimske!

21. Isolv, Aasolv,
Olmod's sønner
og Skurhild's,
Skekkel's datters;
monne til mange
mænd du telle;
alt det din æt er,
Ottar heimske!

22. Hervard, Hjorvard,
Hrane, Anganty,
Bue og Braame,
Barre og Reivne,
Tind og Tyrving,
to Haddingjer;
alt det din æt er,
Ottar heimske!

23. Baarne blev de
i Bolm øster,
Arngrims sønner
og Eyfura's;
fór berserksbrag,
brøde saa mangen
om vang og vand
som vaadeild;
alt det din æt er,
Ottar heimske!

24. Gunnar baalk,
Grim ardskave,
Thore jernskjold,
Ulv gabende,

19, 7—8: jvf. B. Ark. I. 3. 1883 pag. 251. — 20: 2 linjer (l. 7 og 8) er slettede. — Udg.'s str. 23 & 24 er satte som resp. str. 22 & 23. — Udg.'s str. 22 som 4 første linjer af 24.

kjendte jeg begge,
Brodd og Horve,
i hirdmænds rad
hos Hrolv gamle.

* * *

25. Guder vigde
de gjæve var,
alle sønner
af Jormunrek,
den Sigurds maag
— merk dig mit ord —
fylkings fjende,
som Faavne vóg.

26. Den veldets drot
var af Volsungs æt,
regned sig Hjordis
af Hraudungs blod,
og Eylime
fra Audlinger;
alt det din æt er,
Ottar heimske!

27. Gunnar og Hogne
tog Gjukes arv,
saa og Gudrun,
soster deres;
ei var Guthorm
af Gjukes æt,
dog til begge
han broder var;
alt det din æt er,
Ottar heimske!

28. Hake var Hvædna's
herligste søn;
men Hjorvard var
Hvædna's fader.

* * *

29. Harald hildetand,
Hrørek baaren,
ring-slyngeren,
søn var af Aud,
Aud dybtenkte
Ivars datter;
men Raadbard var
Randve's fader;
alt det din æt er,
Ottar heimske!

30. Elleve i tal
de æser var,
da Balder sank
mod banetue;
holdt sig Vaale
til hevn nærmest,
vóg sin broders
banemand han;

25: 1 & 2 hidflyttede fra udg.'s str. 28, 9—10. — 27: Guthorm var Gjukes stivsøn. S. E. I. 360. — 28: hidflyttet fra udg.'s str. 32. — 30. Vaale: jvf. V. sp.: 32 & 33.

alt det din æt er,
Ottar heimske!

31. Balders fader
var Bor's arving,
Frey aatte Gerd,
Gymes datter,
af jotners æt
og Aurboda's,
Thjasse var derhos
deres frænde,
skadefro jotun,
Skade hans datter.

32. Mangt jeg dig melder
og mindes mér;
vist ingen ved det,
vil du end mére?

* * *

(32.) Heid og Hrossthjov
af Hrímne's æt.

33. Alle volver
fra Vittolv er,
hver vísekall
fra Vilmeid er,
seidbærende
fra Svarthovde,
alle jotner
fra Yme komne.

34. Mangt jeg dig melder
og mindes mér;
vist ingen ved det,
vil du end mére?

35. Født blev der én
i old dage
af guders æt
saa gjæv og sterk;
fødte til verden
vaabenprud mand
jotunmøer ni
ved jordens rand.

36. Mangt jeg dig melder
og mindes mér;
vist ingen ved det,
vil du end mére?

37. Gjaalp ham fødte,
Greip ham fødte,
fødte ham Eistla
og Eyrgjafa,
fødte ham Ulvrun
og Angeyja,
Imd og Atla
og Jarnsaxa.

38. Han var ammet
med jordens kraft,
med svalkold sø,
sværgaltens blod.

32: Bugge: «vǫrumz at viti-t (vití-at) svá». — 33: «vísekall» ɔ: (trolddomskyndig) sandsiger. Iv. Aas. — 38: sværgaltens blod ɔ: blodet af svinehjordens storgalt, naar den ved juletid ofredes til Frey, jvf. «sonargǫltr» Fritzner.

39. Mangt jeg dig melder
og mindes mér!
vist ingen ved det,
vil du end mére?

40. Ulv avled Loke
med Angrboda,
Sleipne fik han
med Svadilfare,
ét uhyre
var allerverst,
det fra Byleists
broder stammed.

41. Loke aad hjerte,
paa linde-baal
kulbrendt han fandt
kvindehjerte;
Lopt blev svanger
med lede kvind;
derfra kom til
hvert trold paa jord.

42. Hav gaar stødvis
mod himlen selv,
flømmer om land,
luften svigter;
deraf snedrev
og snó saa hvas;
staar for fald da
store magter.

43. Én blev større
end alle født,
han var ammet
med jordens kraft,
han er herre
hugprudest kaldt,
en frænde født
alt folk paa jord.

44. Kommer en anden
end mer mægtig —
drister mig dog ei
denne at nevne;
faa nu skuer
frem vel lengre,
end Oden mon
mod ulven gaa.»

Freyja kvad.

45. «Mindedrik giv
nu galten min,
saa hvert ord han kan
atter gjentage,
af hvad her er talt,

40: Angrboda, en jotunkvinde. Svadilfare, en hingst, som tilhørte den jotun, som byggede Midgards borg for æserne. S. E. I. 134 Byleists broder ɔ: Loke. — 41: Jvf. Bugge, Arkiv I. 3. 1883 pag. 262. — 45: galten min ɔ: den til galt omskabte Ottar.

tredjedags morgen,
naar med Angantý
ætled han teller.»

Hyndla kvad.

46. «Søg bort herfra,
sove mig lyster,
times lidt dig
til tarv fra mig;
løber du, Ód's viv,
ude om nætter,
som med bukker hen
Heidrun farer.

47. Lenge du lysten
løb efter Ód,
fandt dog flere
frem til din favn;
løber du, Od's viv
ude om nætter,
som med bukker hen
Heidrun farer.»

Freyja kvad.

48. «Ild jeg tender
om troldekvind,
saa ubrendt bort
ei du kommer.»

* * *

Hyndla kvad.

49. «Ild jeg ser brende
og jord lue,
fleste dog løse
vil livet sit:
bær du Ottar
øl til haande
edderfyldt verst,
med varsel ondt.»

Freyja kvad.

50. «Dit varsels ord
intet skal magte,
om, jotunkvind! du
ondt end lover;
den drik saa dyr
han drikke skal,
beder hver gud jeg
gavne Ottar.»

46: Heidrun, jvf. Grimn. ord 25.

Volundskvæde.

(Vǫlundarkviþa.)

Nidud hed en konge i Svíthjod. Han havde to sønner og én datter, hun hed Bodvild. Der var tre brødre, sønner af Finnekongen. Den ene hed Slagfinn, den anden Egil, den tredje Volund. De fór paa ski og jaged dyr. De kom til Ulvdale og byggede sig der hus. Der er et vand, som heder Ulvsjø. Aarle en morgen fandt de paa stranden tre kvinder, og de spandt lin. Der laa hos dem deres svanehamme. Det var valkyrjer. Der var to døtre af kong Hlodve, Hladgunn svanhvit og Hervor alvitr, den tredje var Olrun, Kiar's datter af Valland. De førte dem hjem med sig til skaalebygningen. Egil egtede Olrun, Slagfinn Svanhvit og Volund Alvitr. De levede sammen syv aar. Da fløi de at gjeste kampene og kom ikke tilbage. Da fór Egil paa sine ski at søge efter Olrun, og Slagfinn søgte efter Svanhvit; men Volund sad igjen i Ulvdale. Han var den hændigste mand, som folk ved om i gamle sagn. Kong Nidud lod ham gribe, som det her er kvædet derom.

Skaale ɔ: stuebygning — væsentlig én stor langstue.

Om Volund og Nidud.

1. Møer fra syd fløi
mulmskov gjennem
— Alvitr unge —
at øve dyst;
satte paa søstrand
sig de til hvile,
sydens diser,
spandt dyre lin.

2. En af dem der
Egil slutted,
heltemø fagre,
i favnen lys;
næste var Svanhvit,
bar svaneham,
— — — — —
— — — — —;
men af de tre
tredje søstren
hang ved Volunds
hals den fagre.

3. Sad de siden
syv aar dernæst,
ottende aar
jevnt de lengted,
niende saa
nød dem skilte,
stunded de møer
mod mørken skov
— Alvitr unge —
at øve dyst.

4. Skred fra jagten
skytte veirsynt,
Volund lakkende
lange veien,
Slagfinn og Egil
sale fandt øde,
gik ud og ind
og om sig saa;
øst fór Egil
Olrun efter,
men Slagfinn syd
Svanhvit efter.

5. Ene Volund
i Ulvdal sad,
slog røde guld
om glimsten blank,
bandt alle bauge
med bast af lind;
saa han vented
sin den lyse
viv, om ham hun
vilde gjeste.

6. Hørte det Nidud,
Niarer's konge,

4: veirsynt ɔ: som forudser veiret. — 5: glimsten ɔ: ædelsten Iv. Aas. — bauge ɔ: ringe.

Volund ene
i Ulvdal sad;
svende ved nat fór,
naglde var brynjer,
skjoldene skinned
mod skjeve maane.

7. Svang sig af sadel
for salens gavl,
skred saa ind de
opefter sal,
saa paa bast de
bauge dragne,
hele syv hundred,
heltens eie.

8. Og tog de af,
og trak de paa,
én foruden,
som af de tog;
skred fra jagten
skytte veirsynt,
Volund lakkende
lange veien.

9. Brad af brune
bjørn han stegte;
tendte i baret
tørfuren snart,
vindtørre ved,
for Volund der.

10. Sad paa bjørnskind,
baugene talte
den alvers drot —
én han savned;
tenkte den havde
Hlodve's datter,
Alvitr unge,
atter kommen.

11. Sad saa lenge,
at søvn ham tog,
og velferdsløs
han vaagned op;
saa sig om hænder
de haarde baand,
og om fodder
fodjern sig spendt.

Volund kvad.

12. «Hvem er de herrer,
som hilded mig
i bastereb
og bandt mig saa?»

13. Raabte Nidud,
Niarer's konge:
«Hvor fik, Volund!
vore skatte
du alvers drot!
i Ulvdale?»

Volund kvad.

14. «Guld ei laa der
paa Grane's vei,
fra Rinens fjeld
fjernt er vort land;

14: Grane ɔ: Sigurd Faavnesbane's hest.

mindes jeg, mere
malm vi eied,
da vi husfolk trygt
i hjemmet sad.

15. Hladgunn og Hervor
var Hlodve's børn,
kjær var dem Olrun,
Kiar's datter.»

16. Niduds kvinde
klog stod ude,
og ind hun gik
opefter sal;
stod paa tilje
stilled sin røst:
«Er ei huld nu han,
som af holt kommer.»

Kong Nidud gav sin datter Bodvild den guldring, som han tog af bastrebet hos Volund, men han selv bar det sverd, som Volund havde eiet.

Dronningen kvad:

17. «Øinene ligner
ormen blanke,
tænder han viser,
tér man ham sverdet,
og han Bodvild's
baug gjenkjender;
snitte I ham
for hans seners kraft,
setter ham siden
i Sævarstø.»

Saa blev gjort, at hans sener blev skaarne i knæhaserne, og han blev sat paa en holm, som laa der for landet og hed Sævarstad. Der smedede han kongen alskens kostbarheder. Intet menneske turde gaa til ham uden kongen alene.

Volund kvad:

18. «Ser jeg Nidud
sverd ved belte,
det jeg brynte
bedst, jeg kunde,
og jeg herded,
som mig hued bedst;
bæres den blanke
brand mig fjernt,
ser den ei Volund
til smidje bragt.

15: «kjær» — texten: «kjendt». — 18: brand ɔ: sverd.

19. Nu bær' Bodvild
— bod jeg faar ei —
min egen bruds
blanke ringe.»

20. Sad jevnt, sov ei,
slog med hamren,
svig helst snart han
smeded Nidad;
drev to drenge
til dør at se,
Nidad's sønner,
til Sævarstø.

21. Kom de til kiste,
kreved nøgler,
ondt laa aabent,
der í de saa;
fuldt var af svig,
der de svende saa
kun røde guld
og rigdomme.

Volund kvad

22 «Kommer alene,
kommer imorgen!
eder det guld
jeg give vil;
sig det ei møer,
ei saltyend,
ei nogen mand,
at mig I traf!»

23. Aarle saa svend
paa svend kaldte,
broder paa broder:
«Kom baug at se!»
Kom de til kiste,
kreved nøgler,
ondt laa aabent,
der í de saa.

24. Hugg de gutters
hoved han af,
grov saa kroppen
for gruen ned;
men de skaaler,
skjulte af haaret,
slog med sølv han,
sendte dem Nidad.

25. Men af de øine
ædelstene
Nidads kloge
kvinde han sendte;
men af de tvendes
tænder slog han
bryst-ringspender,
Bodvild dem gav.

26. Roste sig Bodvild
af ringen sin,
— — — — —
— — — — —
bar den til Volund,
da brudt den var:

«Ei tør jeg si' det
andre end dig.»

Volund kvad.

27. «Saa jeg bøder
brist i guldet,
at det din fader
fagrere tykkes,
og din moder
meget bedre,
og selve dig
i samme stand.»

28. Daared med drik han,
djervest han var,
saa i sædet
hun sovned ind;
«Hevnet nu har jeg
harmverk mod mig,
alle uden ét,
de avindsmænds.»

29. «Vel mig!» kvad Volund,
«var jeg ved kræfter,
dem mig Nidads
drenge lammed.»
Leende Volund
i luft sig svang,
grædende Bodvild
gik af øen —
faders vrede,
vens flugt tynged.

30. Nidads kloge
kvinde stod ude,
og ind hun gik
opefter sal
— han sig paa salhegn
satte til hvile —:
«Vaager du, Nidud,
Niarer's herre?»

Nidud kvad.

31. «Vaager jevnt jeg
saa velferdsløs,
sovner jeg sent
efter sønners død;
isner i hoved,
is dine raad mig,
vel jeg nu vilde
med Volund tale.

32. Sig du mig, Volund,
vern for alver!
hvad rammed mine
raske sønner?»

Volund kvad.

33. «Først hver ed du
fast mig sverge
ved skibets bord
og skjolderand,
ved hestens bóg
og hærsverds egg,
at du Volunds viv
ei volder kval,

bliver min brud
til bane ei:
skjønt viv jeg har,
I vel kjender,
afkom eier
inden hallen.

34. Gak du til smidjen,
du gjore lod,
der du ser belger
med blod stenkte;
hugg dine gutters
hoved jeg af,
grov saa kroppen
for gruen ned.

35. Men de skaaler
skjulte af haaret,
slog med sølv jeg,
sendte dem Nidad;
men af de øine
ædelstene
Nidads kloge
kvinde jeg sendte.

36. Men af de tvendes
tænder slog jeg
bryst-ringspender
Bodvild dem gav,
nu gaar Bodvild
med barn tynget,
eders begges
ene-datter.»

Nidud kvad.

37. «Nevnte du neppe,
hvad naged mer,
hvad jeg dig, Volund!
verre gad hevne;
er ei mand saa høi,
han fra hest dig tog,
i skud saa sterk,
han skød dig her,
der du skoller
mod sky oppe.»

38. Leende Volund
i luft sig svang,
men uglad Nidud
der efter sad.

Nidud kvad.

39. «Op staa, Thakkraad,
træl min bedste!
bed du Bodvild,
brynklare mø,
fagerklædte,
sin fader se.»

40. «Bodvild! er sandt det,
som sagt mig er
sad du og Volund
sammen paa holm?

37: skoller ɔ: viser sig stort, rager frem. Iv. Aas.

Bodvild kvad.

41\. «Sandt er det, Nidad!
som sagt dig er:
sad jeg og Volund
sammen paa holm
— gid aldrig saa —
i sandsers rus;
slet ei ham jeg
hindre vidste,
slet ei ham jeg
hindre magted.»

Grottesang.

(Grottasǫngr.)

Skjold hed en søn af Oden, fra hvem Skjoldungerne er komne; han havde sæde og raaded for land der, som nu er kaldt Danmark, men dengang hed Gotland. Skjold havde den søn, som hed Fridleiv, og som raaded land og rige efter ham. Fridleiv's søn hed Frode, han tog kongedømmet efter sin fader i den tid, da keiser Augustus lagde fred over al verden. Da blev Christus født. Men fordi at Frode var mægtigst af alle konger i de nordiske lande, saa blev freden tillagt ham saa vide, som dansk tunge er talt, og kalder Nordmænd den Frodes fred. Ingen mand skaded den anden, om han end fandt for sig sin faders eller broders bane løs eller bunden; da fandtes heller ikke nogen tyv eller ransmand, saa at en guldring laa tre aar ved alfarvei paa Jalangrs hede. Kong Frode drog til gilde i Svíthjod til den konge, som er kaldt Fjølne, og da kjøbte han to trælkvinder, som hed Fenja og Menja; de var store og sterke. Paa den tid blev i Danmark fundet to kvernstene saa store, at ingen var saa sterk, at han fik draget dem; men den egenskab fulgte kvernstenene, at det blev malt paa kvernen, som den ønskede, der malte. Den kvern hed Grotte. Hengekjøpt er han kaldt,

Jalangr ɔ: Jellinge hede i Jylland.

som gav kong Frode kvernen. Kong Frode lod trælkvinderne sette til kvernen og bød dem male guld og fred og lykke for Frode. Da gav han dem ikke lenger hvil eller søvn end gjøgen tied, eller vise kunde kvedes. Da er sagt, at de kveded de viser, som er kaldt Grottesang, og før de slutted med kvædet, malte de hær over Frode, saa at i samme nat den søkonge kom der, som hed Mysing, og drebte Frode og tog stort bytte. Da brast Frodefreden. Mysing førte med sig Grotte og ligeledes Fenja og Menja og bød dem male salt, og ved midnat spurgte de, om Mysing ikke var kjed af saltet; men han bød dem male lengre. De malte en kort stund, indtil skibene sank, og blev der efter en strømhvirvel i havet, hvor søen falder ind i kvernøiet. Da blev havet salt.

1. Nu er komne
til kongens gaard
fremsynte to,
Fenja og Menja;
er hos Frode,
den Fridleivs søn,
trøste terner
i trældom holdt.

2. Til kvern-leiet
ledet blev de,
sat at svinge
sodgraae sten;
loved han liden
lise eller fred,
før terners larm
lydt han hørte.

3. Knagende kverns
kvæde sang de:
«Legge vi leiet,
løfte vi stene!»
end de møer
han male bød.

4. Sang de og svinged
snøgge stenen,
saa sovned flest
Frodes tyend;
kvad da Menja
kommen til maling:

vise ɔ: enkelt strofe eller vers.

Sangen stemmer ikke helt med den forudskikkede prosaiske indledning. Jvf. Bugge, Norrøn fornkvædi: pag. 443.

Som det sted, hvor kvernen sank, nevnes i enkelte haandskrifter Pentlandsfjorden.

5\. «Frode guld mal,
mal ham fuldt sæl,
og gods tilgavns
paa gledeskvern;
sidde paa guld han,
sove paa dun han,
vaagne til velferd,
vel er da malt.

6\. Her skal ingen
andre skade,
vaade ei volde,
vorde til bane,
hugge end ei da
med hvasse sverd,
om bro'rs bane
han bunden ser.»

7\. Men først af mund
ham faldt det ord:
«Sover ei lengre
end om sal gjøge,
lengre end saa vidt,
vise jeg kveder.»

9\. «Ei du var, Frode!
tilfulde klog,
du folke-trøst!
da du træl kjøbte;
valgte efter væxt
og velde du,
men om ætten
ei du spurgte.

9\. Haard var Hrungne
og hans fader,
mer end de dog
magted Thjasse,
Ide og Orne,
ætmænd vore,
bjergtrolds brødre,
byrd vi fra dem har.

10\. Grotte ei kommen
af graafjeld var,
ei den haarde
hald af mulde,
ei bjergtrolds mø
nu malte saa,
hørte trolddom
ei hende til.

11\. Var vi søstre
vintrene ni
neden mulde
mægtige fostret;
tunge tag der
tog de møer,

10: «hald» ɔ: sten — «hall». Iv. Aas. — Bugge formoder, 10, 7—8 bør forstaaes: hvis trolddom (vitt) ikke (vætr) henhørte (vissi) til hende ɔ: hvis hun ikke havde trolddomsevne, som hendes i str. 9 nevnte frænder.

førte selv vi
det fladbjerg væk.

12. Rulled vi stenen
ad risers gaard,
saa skred fore
skjelvende gik;
slengte saa vi
snøgge stenen,
mægtige hald,
at mænd den tog.

13. Men siden vi
i Svíaland,
fremsynte to,
i fylking skred;
flenged brynjer
og brød skjolde,
gik igjennem
graabrynjet hær.

14. Styrted en styrer,
stotted en anden,
gode Gothorm
gav vor hjelp vi,
kvar vi ei sad,
for «Knue» faldt.

15. Hen de halvaar
saa holdt vi frem,
at for kampmod
vi kjendte blev;
med skarpe spyd
spildte vi der
det blod af saar,
sverd gjorde rodt.

16. Nu vi er komne
til kongens gaard,
trøstesløse,
i trældom holdt;
grus gnaver fod,
frost foroven,
trekker «tvist-hvil» —
tungt er hos Frode.

17. Hænder skal hvile,
den hald faar staa,
malt jeg for mig har,
for min stund nu.»
«Vist tør hænder
hvil ei undes,
før det Frode
fuldmalt tykkes.

18. Male vi hærferd,
haarde stenger,
blodige vaaben,
vaagn du, Frode!

12: «skred» ɔ: fjeldskred. — 14: «kvar» ɔ: stille, i ro. Iv. Aas. — 16: «tvist-hvil» ɔ: kvernen, som stiller al tvist, opretholder Frodes fred. — 18: Bugge formoder: Hendr mǫlom hǫlda.

vaagn du, Frode!
vil du høre
sangene vore
og sagn gamle.

19. Ild jeg ser brende
øst for borgen,
valvarsel vakt,
«varde» det kaldt er;
hid vil i hast
en hær komme
og brende bo
for Budlungen.

20 Lykkes ei holde
Hleidrestolen,
røde ringe
og risekvern;
fastere, mø! vi
fatte om grebet,
ei er vi vamle
ved valens blod.»

21. «Djervt min faders
datter malte,
mænd saa hun mange
merkte til døden;
styrted store
stokker fra leiet
saa langt af led —
lad os end male!

22. End lad os male!
Yrsa's søn skal
Halvdan's bloddod
hevne paa Frode;
han til hende
hede vil baade
barn og broder,
begge vi véd det.»

23. Malte de møer,
magten nytted,
var de unge
i jotunharm;
skalv de bjelker,
skred ud leiet,
tvert brast i to
den tunge hald.

24. Men bjergrisers
brud, hun da kvad:
«Malt har vi, Frode!
faar vi saa standse,
nok har de møer
ved maling staaet.»

19: Budlungen ɔ: sagnbetegnelse for «fyrsten». — 20: Hleidrestolen ɔ: kongesædet i Leire. «vamle» (?) et adj. vámar — jvf. «váma»: kvalme — vámi subst. Fritzner. Adj. vaam, (vámr) uklar, dunkel; vaamen Iv. Aas. — 22: Yrsa's søn ɔ: Rolv Krake, søn af søsteren Yrsa og hendes fader Helge. Jvf. Bugges udg. pag. 443. Sagnets form her stemmer forøvrigt ikke med Rolfs saga Krake. Fornold. s. I. 3 ff.

Svipdagsmǫl.

Bugge har sammenfattet de to følgende digte, Grógaldr og Fjǫlsvinnsmǫl under én hovedtitel «Svipdagsmál» som to sammenhørende digte.

Af Svend Grundtvig og Bugge er det paavist, at begge digte staar i nært slegtskab med den danske vise om Sveidal, D. g. folkev. nr. 70. Derhos er digtenes overensstemmelse med det gamle keltiske Arthursagn allerede antydet af Sv. Grundtvig i D. g. folkev. II. 669 a.

Jvf. Bugge: Kristiania Vidensk.-selsk.'s forh. 1860 p. 123—140. Sammes Eddaudgave, text og tillæg p. 353 og 444 ff.

Hj. Falk har senere i en afhandling «Om Svipdagsmál» (Ark. f. nord. filol. IX & X n. f. V, 4 & VI, 1) udførlig undersøgt digtningens kilder i britiske sagn af kristeligt, legendarisk indhold fra Arthursagnet og Gral-legenden og dens forhold til Eddadigtene og norrøn middelaldersliteratur forøvrigt.

Grógaldr og Fjǫlsvinnsmǫl antages herefter at være digtede i første halvdel af 13. aarh. og synes, uagtet der vistnok er en mythisk kjerne i dem, efter denne sin sene affattelsestid og sin afhængighed af kristelig-legendariske forestillinger at ligge udenfor de egentlige Eddadigtes kreds, medens de dog er bragte i nær overensstemmelse med

dem gjennem mythiske udtryk og med flid valgt hedensk standpunkt.

Men desto større interesse frembyder disse digte ved det indblik, de giver i, hvorledes folketraditionen slaar sine rødder paa mangfoldig maade gjennem middelalderens hele aandsliv.

Grógaldr.

(Grógaldr.)

Sønnen kvad.

1. «Vaagn du, Gróa!
vaagn, kjær kvinde!
jeg dig vekker for død-
sens dør;
om du sandser end,
din søn du bad
gange til gravhaug hen.»

Moderen kvad.

2. «Hvad ank er nu
min enest' søn,
hvad kval vel knuger dig,
da du maner mo'r
i mulde lagt,
vandret fra verden bort?»

Sønnen kvad.

3. «Tavlbord trist bød
treske kvind mig,
som favned fader min:
bad stevne did,
hvor stengt hun véd —
Menglod til møde nu.»

Moderen kvad.

4. «Lang er den ferd,
lang den farvei,
og mandelengsel lang;
vorder det saa,
du din vilje faar,
sin gang da skjebnen
gaar.»

Sønnen kvad.

5. «Galdre mig gal,
som gode er,
moder! dit barn du bjerg;
ræddes, jeg vorder

3: treske kvind ɔ: svendens stivmoder, som har lagt trolddom over stivsønnen Svipdag og møen Menglod, saa de begge lenges uden haab. Stivmoderen sender selv Svipdag ud paa den haabløse ferd for at finde Menglod.

paa vei fortabt,
synes mig svend for ung.»

Moderen kvad.

6\. «Galer dig første,
for fuldgod holdt,
Rind den for Rane gól:
skyd dig fra skulder,
hvad skræmme kan;
selv du dig selv for frem.

7\. Galer dig anden,
skal om du gaa
velferdsløs paa vei:
verne dig Urds hegn
allevegne,
møder end spot og spe.

8\. Galer dig tredje,
truer dig storelv
end med livs forlis:
lad Hronn og Hrid
rinde mod Hel hen,
minke de dog for dig.

9\. Galer dig fjerde,
om fjender dig
venter paa galgevei:
dig til vilje
vende sig sindet,
hug slaa til ening om.

10\. Galer dig femte,
om faste baand
legges om lemmer dig:
synger om legg jeg
dig løsningsgaldr —
springer af lemmer laas,
fodjern af fødder dig.

11\. Galer dig sjette,
er i sjo du stedt,
verre end mænd den véd:
veir og vove
være til hjelp dig,
unde dig fredfuld ferd.

12\. Galer dig syvende,
søger mod dig
frost paa høie fjeld:
dødsens is ei
øde dit liv,
legem ved lemmer bliv.

13\. Galer dig ottende,
om dig ude naar
mørke paa mulmets vei:

8: Hronn og Hrid ɔ: mythiske elve. Grimn. ord: 28. — 9: galgevei. Hj. Falk læser: «paa gagleveien» og sammenstiller det med Draumkvæe's «gaglemýrann». — 13, 3: Hj. Falk: nat paa Nivlveien ɔ: nat paa Nivlheims vei — veien til Hel.

monne des mindre
mén dig volde
kristen kvinde død.

14. Galer dig niende,
naar du nu skifter
ord med kolvsterk jotun:
maal og mandvid
Míme at svare
være til gavns dig givet.

15. Far du nu aldrig,
saa fare truer,
mén staa din hug ei mod!
paa jordfast sten
stod for dør jeg,
mens jeg dig galdre gól.

16. Moders ord, søn!
med bær herfra,
lad dem i bryst dig bo:
lykke fuld god
for liv du har,
mindes du mine ord.»

14: kolvsterk ɔ: pil- eller vaabensterk.

Fjolsvinnsord.

(Fjǫlsvinnsmǫ́l.)

1. Udenfor hegnet
han sig heve saa
sæde for thursers slegt.

Fjolsvinn kvad.

«Hvad trold er det,
som for tunhegn staar,
lakker om luen slem?

2. Hvad søger du,
hvad savner du,
hvad vil du, venløs! vide?
vaaden vei du
vanke tilbage,
her faar du, vernløs! ei
hus.»

Fremmedkarlen kvad.

3. «Hvad trold er det,
som for tunhegn staar,
vandrer ei velkomst by'r?
lidt har du levet
med lovord, svend!
hav du dig herfra hjem.»

Fjolsvinn kvad.

4. «Fjolsvinn jeg heder,
har fuldklog hug,
ødsler dog ei med mad;
indenfor hegnet
aldrig du kommer,
skynd dig som varg til
skogs.»

Fremmedkarlen kvad.

5. «Øienslyst hver,
ønsker igjen sig,
der fagert se han faar;
gjerder mig glitrer
om gylden sal,
leved jeg her med lyst.

Gróa's søn maa tenkes paa sin vandring at være naaet frem til Menglod's borg, som han udenfra ser heve sig over borghegnet. Han tiltales der af borgens vogter «Fjolsvinn», den «meget kloge jotun.

Fjolsvinn kvad.

6. «Sig du mig, svend!
hvis søn du er,
og af hvad folk vel født?»

Fremmedkarlen kvad.

«Vindkald jeg heder,
Vaarkald min fader,
Fjolkald hans fader var.

7. Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil,
og vel jeg vide gad:
hvem har rige
og raader her
for gods og gyldensal?»

Fjolsvinn kvad.

8. «Menglod hun heder,
hende moder fik
med Svavrthoren's søn;
hun har rige
og raader her
for gods og gyldensal.»

Vindkald kvad.

9. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
hvad er grinden nevnt,
gru, som verre
man hos guder selv ei saa?»

Fjolsvinn kvad.

10. «Er Thrymgoll nevnt,
tre den gjorde,
Solblinde's sønner;
felde saa fast
for fremmed hver,
som løfter den fra led.»

Vindkald kvad.

11. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
hvad er gjerdet nevnt,
gru, som verre
man hos guder selv ei saa?»

Fjolsvinn kvad.

12. «Gastropne nevnt,
den gjort jeg har
af Leirbríme's lemmer;
saa jeg det støtted,
at staa det skal,
alt medens mænd har liv.»

Vindkald kvad.

13. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:

12: Leirbríme ɔ: Lerjotnen.

glamhundes navn,
glubske, som ei
jeg før om land dem
fandt.»

Fjolsvinn kvad.

14. «Gívr er én nevnt,
Gere den anden,
om du det vide vil;
de møer ni
monne de vogte,
til guder brat forgaar.»

Vindkald kvád.

15. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
om er der mand,
som ind kan gaa,
mens blund de bidske
faar?»

Fjolsvinn kvad.

16. «Helt ujevn sovn
dem undt kun blev,
siden dem vagt blev sat;
én sover nat,
en anden dag;
kom en, han kommer ei
ind.»

Vindkald kvad.

17. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
om er der mad,
som mand mon faa
og gaa, mens de æder,
ind?»

Fjolsvinn kvad.

18. «Vingstykker to
er i Vidovnes krop,
om du det vide vil:
eneste mad,
mænd dem kan give
og gaa, mens de æder,
ind.»

Vindkald kvad.

19. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
hvad det træ er nevnt,
som trindt breder
grener om al den jord?»

Fjolsvinn kvad.

20. Mímameid nevnt,
men mand ei véd,
af hvad rod det rundet er;

13, 5—6: Hj. Falk omtr. «gygr-jagende, som gjør for ledet larm.» — 18: Vidovne, en hanes navn, ndf. str. 23 & 24.

falder for det,
som færrest tror;
felder ei ild det, ei jern.»

Vindkald kvad.

21. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
hvad kraft har frø
af feire træ,
som felder ei ild, ei jern?»

Fjolsvinn kvad.

22. «Ud af dets olden
paa ild du strø
for kvinder i véers verk;
bæres til lys
da livsens frugt;
slig magt blandt mænd
det er.»

Vindkald kvad.

23. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
hvad er hanen nevnt
i hint høie træ,
glindser den helt som
guld?»

Fjolsvinn kvad.

24. «Vidovne nevnt,
veirsæl staar den
paa gren af Mímameid;
med én angst den
uophørlig
slaar Surts viv Sinmara.»

Vindkald kvad.

25. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
er der det vaaben,
som Vidovne maa
segne for hen i Hel?»

Fjolsvinn kvad.

26. «Lævatein nevnt,
Lopt den gjorde
det viv nedom liggrind
langt;
hos Sinmara lagt
i Lægjarns skrin,
stenger storlaase ni.»

Vindkald kvad.

27. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
kommer den atter,

26: det viv ɔ: for Sinmara. Lægjarns skrin — Hj. Falk: «det af «Loke» forarbeidede kar».

som efter gaar
og tage vil den tén?»

Fjolsvinn kvad.

28. «Atter vil komme,
den efter gaar
og tage vil den tén,
fører han det,
som faa kun har,
til gustne guldets dís.»

Vindkald kvad.

29. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
om er der skat
vel skjenket mænd,
som gygren bleg gjor
glad?»

Fjolsvinn kvad.

30. «Skinnende sigd
i slidre legg,
tagen fra vindsvalt træ —
Sinmara byd den,
til hun samtykker
at laane staal til strid.»

Vindkald kvad.

31. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
hvad den hal er nevnt,
som hegnet er
med slagluen sær?»

Fjolsvinn kvad.

32 «Lyr den nevnt er,
lenge den skal
bevre paa sverdebrodd;
om den gyldensal
gjennem al old
har mænd kun frasagn
faaet.»

Vindkald kvad.

33. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
hvem gjorde alt,
det grant jeg saa
inden aasfrænders hegn?»

Fjolsvinn kvad.

34. «Une og Ire,
Baare og Ore,

28: «gustne» tilføiet efter str. 29, 6: «gygren bleg» (ↄ: Sinmara). — 29: gygren bleg ↄ: Sinmara. — 32: Lyr ↄ: som giver ly og læ. «bevre paa sverdebrodd», om borgen som kneisende dirrer i solens eller slagluens (vaverluens) glands, uden at dens grundvold kan sees, som om den bæres paa blinkende sverd eller spyd.

Var og Vegdrasel,
Dóre og Ure,
og Delling vagt
for høienloft der holdt.»

Vindkald kvad.

35. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
hvad det bjerg er nevnt,
der brud jeg ser
dvele i drømme prud?»

Fjolsvinn kvad.

36. «Lyvjabjerg nevnt,
lenge det var
syg og saar til trøst;
karsk blir hver kvinde,
som klyver det,
havde hun helsótt end.»

Vindkald kvad.

37. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
de møers navn,
som for Menglod's knæ
sammen sidder i fred?»

Fjolsvinn kvad.

38. «Hliv heder én
anden Hlivthrasa,
tredje Thjodvara,
Bjort og Bleik,
Blid og Frid,
Eir og Aurboda.»

Vindkald kvad.

39. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
bjerger de dem,
som blót dem gjør,
om til det trang der er?»

Fjolsvinn kvad.

40. «Snilde de bjerger,
er blót dem gjort
paa alterviet vang;
trengsel saa tung
truer ei mænd,
de frier jo af fare hver.»

Vindkald kvad.

41. «Sig du mig, Fjolsvinn!
hvad jeg fritte vil
og vel jeg vide gad:
om svend der er,

35: «dvele i drømme» sigter rimeligvis til den trolddomsdvale, der er lagt paa Menglod. — 36: Lyvjabjerg ɔ: Lægedomsbjerg.

som sove faar
i Menglod's milde favn?»

Fjolsvinn kvad.

42. «Ei svend der er,
som sove faar
i Menglod's milde favn:
paa Svipdag nær,
ham sollyst viv
viet var til brud.»

Vindkald kvad.

43. «Stød op stengsler,
stor gjør porten,
her maa du Svipdag se;
far dog og frit,
om fange vil
Menglod fryd med mig.»

Fjolsvinn kvad.

44. «Hør du, Menglod!
mand her er kommen,
gak den gjest at se!
hunde ham hilser,
hus har sig aabnet,
tror, det er Svipdag selv!»

Menglod kvad.

45. «Raadsnare ravne
skal i reist galge
slide dig synet ud,
lyver du det,
at saa langt hid kom
den svend til salen min.

46. Hvorfra fór du,
hvorfra drog du,
hvad hed i hjemmet du?
om æt og navn
jeg jertegn faa,
om jeg viet dig var til
brud.»

Svipdag kvad.

47. Svipdag jeg heder,
Solbjart min fader,
drev vind mig kolden
vei;
Urd's ord kan
ingen magte,
blev end mod vé det
vendt.»

Menglod kvad.

48. «Velkommen vær!
vandt jeg min fryd,
komme til hilsen kys;
lengsels møde
mangen mon glede,
har én den anden kjær.

49. Lenge jeg sad
paa Lyvjabjerg,

bied dig døgn og dage;
nu vorded saa,
som jeg ventet har,
du kom atter, svend! til
min sal.

50\. Lengted jeg efter
lykken med dig,
droges og du til mig;
nu er det sandt,
vi sammen skal
leve al livets tid.»

49: «atter» forudsætter, at Svipdag tidligere har gjort en forgjæves ferd til Menglod's borg — hvilket forklares som en parallel til «gralsøgningen». Hj. Falk. Ark. X. n. f. VI. 1 pag. 27 ff.

Kvæde om Helge Hjorvardssøn.

(Helga kviþa Hjǫrvarþssonar.)

Om Hjorvard og Sigrlinn.

Der var en konge, som hed Hjorvard. Han havde fire hustruer: en hed Alvhild, med hende havde han sønnen Heden; en anden hed Særeid, med hende havde han sønnen Humlung; den tredje hed Sinrjód, med hende havde han sønnen Hymling.

Kong Hjorvard havde gjort det løfte, at han skulde have den kvinde til hustru, som han vidste vænest. Han fik høre, at kong Svaavne havde en allerfagreste datter, hun hed Sigrlinn.

Idmund hed hans jarl. Søn af ham var Atle, som drog at beile til Sigrlinn paa kongens vegne. Han opholdt sig vinteren over hos kong Svaavne. Fraanmar hed jarlen der, Sigrlinns fosterfader; hans datter hed Aalov.

Jarlen voldte, at Sigrlinn blev ham negtet, og Atle drog da hjem.

Atle, søn af Idmund jarl, stod en dag ved et træ, og en fugl sad oppe i grenene over ham og havde hørt paa, at hans

---

Jvf. Bugge: Studier II: Helge-digtene. 1896. (Cit. «B. Hd. pag. —»).

Om fuglen her og i det næste prosastykke jvf. B. Hd. pag. 272 & 276.

mænd kaldte de kvinder de væneste, som kong Hjorvard havde til ægte. Fuglen kaklede, og Atle lyttede efter, hvad den sagde. Den kvad:

1. «Saa du Sigrlinn,
Svaavnes datter,
fagreste mø
i frydfuldt hjem?
Og dog hulde
Hjorvards kvinder
tykkes de gjæve
ved Glaseslund.»

Atle kvad.

2. «Vil til Atle,
Idmunds søn, du
mæle mere,
mangtenkte fugl?»

Fuglen kvad.

«Om Budlung blót
mig bringe vil,
og kaarer jeg frit
af kongens gaard.»

Atle kvad.

3. «Kaar ei Hjorvard
ei kongens søn,
ei de fagre
fyrstens kvinder,
ei de kvinder
kongen ægted;
vel lad os enes!
saa venners sed.»

Fuglen kvad.

4. «Hov jeg kaarer,
horge helt mange,
guldhornde kjør
fra kongens bo,
om ham Sigrlinn
sover i favn
og frivillig
fyrsten følger.»

Dette hendte, før Atle drog ud; men da han kom hjem, og kongen spurgte ham om tidender, kvad han:

5. «Møie vi havde,
maal ei naaed:
foler os trætned
paa fjeldevidd,
fik vi siden
Sæmorn vade;
saa blev vi svegne
for Svaavnes mø,
guldsmykte brud,
vi beiled til.»

1: Glaseslund eg. vel: ved Guldløvs-træ ɔ: træet med gyldent løv. B. Hd. pag. 302 og pag. 281 f. — 2: blót ɔ: offer. — Hov og horge ɔ: templer og helligdomme (altre). — 5: Sæmorn, elvenavn.

Kongen bød, at de skulde fare anden gang. Han for da selv med. Men da de kom op paa fjeldet, da saa de over Svaavaland brand i landet og store stovskyer efter heste.

Kongen red ned af fjeldet frem i landet og tog natleie ved en elv. Atle holdt vagt og for over elven. Han fandt et hus, og en stor fugl sad paa huset og vogtede det, men var sovnet. Atle skød fuglen død med sit spyd, og i huset fandt han Sigrlinn, kongens datter, og Aalov, jarlens datter, og førte dem begge bort med sig. Fraanmar jarl havde skabt sig i orneskikkelse og verget dem mod fjendehæren med trolddom. Hrodmar hed en konge, som beilede til Sigrlinn; han drebte Svaavekongen og havde herjet og brendt i landet.

Kong Hjorvard ægtede Sigrlinn, og Atle Aalov.

Hjorvard og Sigrlinn fik en stor og vakker son. Han talte ikke, og intet navn festede sig ved ham. Han sad paa en haug og saa ni valkyrjer ride, og én af dem var aller gjævest. Hun kvad:

6. «Sent vil du, Helge!
hær-abild stolt!
raade for ringe
og Rodulsvolde,
— orn skreg aarle —
er du altid taus,
hvor haard en hug,
helt! du end tér.»

Helge kvad.

7. «Hvad skal følge,
du fagre mø!
det Helge-navn,
du her mig gir?
Tenk dig vel om
ved tilsagn hvert!
Navn jeg ei fester,
faar jeg ei dig.»

Valkyrjen kvad.

8. «Sverd jeg ved ligge
paa Sigarsholm
fire færre
end femfold ti;
ét af dem dog
er allerbedst,
sverdes forderv
smykket med guld.

9. Ring er i knappen,
kraft i midten,

rædsel i odd
for eiermand:
ligger ad eggen
ormen blodsprengt,
slenger om sverdryg
snog sin hale.»

Der var en konge, som hed Eylime, hans datter hed Svaava. Hun var valkyrje og red veir og vove. Hun gav Helge dette navn og verged ham ofte siden i kampene.

Helge kvad.

10. «Ei er du, Hjorvard!
hærfloks fører!
raadsæl konge,
hvad ry du har
ild du lod øde
ædlingers bygd,
skjønt de intet
ondt dig voldte.

11. Men Hrodmar raa'r
for ring-skatten,
vore frænder
fik i eie;
lidt bær' den drot
for livet angst,
tror uddød æts
arv at raade.»

Hjorvard svarer, at han vilde skaffe Helge mandskab, om han vilde hevne sin morfader.

Da søgte Helge det sverd, som Svaava fortalte ham om; derpaa for han og Atle ud og feldte Hrodmar og øvede mangen stordaad. Han drebte jotnen Hate, som han sad paa et bjerg. Helge og Atle laa med sine skibe i Hatefjord. Atle holdt vagt den første del af natten. Hrímgerd, Hates datter, kvad:

12. «Hvem er de hærmænd
i Hatefjord?
tjeldet er skib med skjold;
raskt I tér Jer,
ræddes nok lidt kun;
nevner mig kongens
navn!»

Atle kvad.

13. «Helge han heder,
helten dog aldrig
magter du volde mén;
jernhegn verner
ædlings flaade;
øde kan os ei trold.»

12: «Hrímgerds ord» er vistnok et særskilt her indskudt digt.

Hrimgerd kvad.

14. «Hvad kalder du dig,
du karl saa gram,
hvad nevner ved navn dig
mænd?
Drot vel tror dig,
der han i fagre
snekkens stavn la'r dig
staa.»

Atle kvad.

15. «Atle jeg heder,
arg jeg dig vorder,
gygrer helt gram jeg er;
staaet jeg tidt har
i stavnen vaad
og mørkets kvinder knust.

16. Liggridske hex!
hvad heder du?
nevn, du fule! din far;
gid ni mil dybt
nede du laa,
og voxte over barm dig
busk.»

Hrimgerd kvad.

17. «Heder Hrimgerd,
Hate min far hed,
ham ved jeg argest jotun;
mange brude
fra bo han tog,
til ned ham Helge hugg.»

Atle kvad.

18. «Hist laa, hex! du
for høvdings skib
fore i fjordens gab;
drottens drenge
drog du til Raan helst,
stod dig ei stang i kjød.»

Hrimgerd kvad.

19. «Atle! du daares,
i drøm du staar,
senker for blik dit bryn:
gjennem mor min
den gjæves skib,
Hlodvards æt drog jeg i
dyb.

20. Gnegged du, Atle!
var ei gildet du —
retter Hrimgerd sin
svands;
lavt nok hjertet
ligger dig, Atle!
humrer du end som
hingst.»

Atle kvad.

21. «Hingst jeg tør findes,
faar du det prøve,
og gaar jeg af vand paa
vang;
lamslaaes skal du,
lyster mig ret,
og senke, Hrimgerd! din
svands.»

Hrimgerd kvad.

22. «Atle! paa strand stig,
tror styrken du,
og mod mig i Varins víg;
sidebens strekk
skal, svend! du faa,
kommer du mig i kløer.»

Atle kvad.

23. «Fare jeg vil ei,
før folk vaagner
og holder om høvding
vagt;
ei det mig undrer,
om op du, trold!
skyder under vort skib.»

Hrimgerd kvad.

24. «Reis dig, Helge!
giv Hrimgerd bod,
der Hate ned du hugg;
faar hun én nat
hos fyrsten sove,
saa har hun bod for sorg.»

Helge kvad.

25. «Loden» han nevnt er,
— led er du mandsæt —
den thurs i Thollø bor,
arglistig jotun,
urdbygge verst,
husbond er han dig tilpas.»

Hrimgerd kvad.

26. «Hun din hug har,
som havn saa ud
for folket forrige nat;
guldsmykte mo,
mægtig hun blev mig;
her steg af vand hun paa
vang
og fested saa eders flaade;
ene hun volder,
at ei jeg faar
drebe de drottens mænd.»

Helge kvad.

27. «Hør du, Hrimgerd!
faar din harm jeg bødt,
sig saa kongen klart:
var ene den dís,
som hjalp drottens skib,
eller fór i følge flér?»

Hrimgerd kvad.

28. «Tre flokke paa ni,
forst red dog én,
skjoldmø skjer i hjelm;
foler sig rysted,
af faxet drev
dugg i dyben dal,
hagl i høien skov,
deraf er avl paa jord,
ondt var mig alt, jeg
saa.»

Helge kvad.

29. «Øster se, Hrimgerd!
om ramt dig har
Helge med helferdstegn;
paa vang og vand
frelst er vikings skib
og saa og sjødrots mænd.»

Atle kvad.

30. «Sol randt, Hrimgerd!
sinket fik dig
Atle til livs forlis;
somerke sært
synes du være,
der du i sten nu staar.»

Kong Helge var en veldig hærmand. Han kom til kong Eylime og beilede til hans datter Svaava. Helge og Svaava vexlede løfter og elskede hinanden saare høit. Svaava var hjemme hos sin fader; men Helge var i hærferd. Svaava var valkyrje fremdeles som før. Heden var hjemme hos sin fader, kong Hjorvard, i Norge. Heden gik ene hjem fra skoven en julaften og traf da en troldkvinde; hun red en ulv og havde orme til tømmer og bod Heden sit følge. Han sagde nei. Hun sagde: Det skal du bøde for ved Bragebægeret. Om kvelden blev der aflagt løfter. Storgalten blev fort frem, og paa den lagde mændene sine hænder og gjorde løfter ved Bragebægeret. Heden gjorde løfte om at vinde Svaava, Eylimes datter, hans broder Helges brud, men angrede det saa sterkt, at han drog bort paa vilde veie syd om lande og fandt sin broder Helge. Helge kvad:

31. «Hil dig, Heden!
hvad har du vel
af frasagn ny
fra Norges land?
Hvi er, drot! du
dreven af lande,
ene kommen
os at finde?»

Heden kvad.

32. «Mig langt verre
vanheld rammed,

Storgalten ɔ: «sonargǫltr», den største, ledende galt i svinehjorden, viet til Frey. Fritzner lex. — ibd. «sonarblót».

(end dig, broder!
jeg bøde kan:)
kaaret har jeg
kongebaarne
bruden din
ved Bragebæger.»

did jeg ventes;
uvis er mig
min atterkomst —
vorder, om skal, da
sligt vendt til gavn.»

Helge kvad.

33. «Smæd ei dig selv,
sande kan vorde
vore begges
bægerord, Heden!
Mig har høvding
til holm stevnet,
om trende døgn

Heden kvad.

34. «Sagde du, Helge!
Heden verd var
gaver store,
kun godt fra dig:
bedre dig sømmer
blodsmitte sverd
end dine fjender
fred at give.»

Det sagde Helge, fordi han anede sin nære død, og at hans fylgjer havde vist sig for Heden, der denne saa kvinden ride paa ulven.

Alv, Hrodmar's søn, hed den konge, som havde haslet Helge vold paa Sigarsvold med tre nætters frist.

Da kvad Helge:

35. «Red paa ulv hun
ved aftentid,
trold, som Heden
trygled om følge;
fremsynt saa hun,
falde skulde
Sigrlinn's søn
paa Sigarsvolde.»

Der stod en haard kamp, og fik Helge der banesaar.

36. Sendte Helge
Sigar at ride
efter Eylimes
ene-datter:
«Bed hende raskt
rede at være,
vil hun fyrsten
finde i live.»

Sigar kvad.

37. «Mig har Helge
hidhen skikket
med dig, Svaava!
selv at tale;
dig, kvad fyrsten,
finde han vilde,
før den ædling
aanden opgav.»

Svaava kvad.

38. «Hvad traf Helge,
den Hjorvards søn?
mig er svarlig
sorger voldet,
om sø ham sveg,
om sverd ham bed —
den mand forvist
mén jeg skal volde.»

Sigar kvad

39. «Faldt her imorges
ved Frekasten
Budlung baaren
bedst under sol;
Alv der fanged
den fulde seir,
skjønt denne gang
til gavn saa lidt.»

Helge kvad.

40. «Hil dig, Svaava!
din sorg nu tving —
sidste gang vi
sees i livet;
nu for Budlung
bløder vunder,
sverd mig naaed
nær til hjerte.

41. Beder jeg, Svaava!
— brud, du ei græde —
om mine ord
du agte vil:
brude-bolster
brede du Heden,
ungen ædling
din elskov und.»

Svaava kvad.

42. «Fast jeg loved
i frydfuldt hjem,
da mig Helge
haandringe gav;
fri jeg ei skulde,
var fyrsten død,
drot uden daad
drage i min favn.»

Heden kvad.

43. «Kys mig, Svaava!
kommer ei før jeg
Rogheim at se
og Rodulsfjelde,
før hevn jeg har
for Hjorvards søn,
Budlung baaren
bedst under sol!»

Helge og Svaava, er det sagt, blev fødte paany.

Kvæde om Helge Hundingsbane. I.

(Helga kviþa Hundingsbana þeirra ok Hǫþbrodds.)

1. Var olds ophav,
der ørne skreg,
fløð helligt regn
fra Himmelfjeld:
da blev Helge
den hugprude
baaren af Borghild
i Braalunde.

2. Nat blev i gaard,
Nornerne kom,
som den ædling
alder satte:
bød ham blive
boldest høvding
og blandt helte
herligst agtes.

3. Lagde med magt de
livsens taatter,
mens borg blev brudt
i Braalunde;
ud de strakte
strenge gyldne,
fested midt dem
i maanens sal.

4. Øst og vest blev
de ender gjemt,
laa der drottens
land imellem:
slynged mod nord
Nere's frænke
éne festet,
fast bad det holde.

5. Ylvings ætling
intet skaded,
baaren som elskovs
barn af møen:

3: «mens borg blev brudt» ɔ: medens Helges fader stormede og nedbrød fiendtlige borge. Bugge: Helgedigtene pag. 81. — 4: Nere's frænke ɔ: nornen. 5: Ylvings ætling ɔ: Helge, søn af den til ulv omskabte Sigmund, Sinfjotles fader, der senere ogsaa blev fader til Sigurd Faavnesbane. Jvf. B. Hd. p. 87 og 90.

kvad ravn til ravn
i ranken top,
sulten paa sul:
«ser jeg mig noget!»

6. «Ser jeg Sigmunds
søn i brynje
døgn kun gammel,
dag er kommen:
som ædling-æt
øine han hvesser,
varg er han ven,
vorder vi glade!»

7. Hird han tyktes
høvding baaren;
kronaar — hed det —
komne blandt mænd!
selv gik kongen
af kampens larm
drot ung gaver
dyre at skjenke:

8. Helge ham nevnte,
hjemled ham Hringsted,
Solfjeld, Snefjeld
og Sigarsvolde,
Hringstod, Haatun
og Himmelvange,
saarorm sølvsmykt
Sinfjotles bro'r.

9. Tog han at voxe
ved venners barm,
høibaarne helt,
i herlig glands:
gav han og gjeldte
guld til hirden,
spared ei kongen
kampvunden skat.

10. Kort lod kongen
paa kamp vente,
der fyrsten var
kun femten aar,
da han haarde
Hunding feldte,
som lenge stod
for land og folk.

11. Af Sigmunds søn
siden kreved
Hundings sønner
sølv og ringe:

7: kongen ɔ: Sigmund, som kom tilbage fra kampen og gav sin søn navn og gaver. 8: saarorm ɔ: sølvsmykket sverd (i navnfeste). Jvf. Vols. s. c. 8. 10: «kun femten aar» ɔ: myndighedsalderen, da han hevned sin fader. K. Maurer har paavist, at denne myndighedsalder, fra tiden nærmest efter aar 1000, godtgjør, at digtet ikke kan være forfattet før 11te aarh. Zeitschr. f. deut. Phil. II. 443.

havde for vist de
helten at lønne
for faders fald
og fraran stort.

12. Lod ei Budlung
bøder komme,
ei frænder faa
fjerner' medbod:
veir kvad hvast han
ventes kunne
af jerngraa odd —
Odens vrede.

13. Farer helte
til hærstevne,
det, de lagde
til Logafjelde:
brast Frode-fred
fjender mellem,
fór Odens hund
hungrig om sund.

14. Satte sig fyrsten,
han feldt havde
Alv og Eyolv
ved ørnetind,
Hjorvard og Haavard,
Hundings sønner,
spyd-mime's æt
al nedhugget.

15. Da stod der lys
af Logafjelde,
og af det lys
slog lynild ud;
saa der kongen
kvinder ride
høie i hjelme
ad himmelvang,
var dem brynjer
med blod stenkte,
og fra staalspyd
straaler glimted.

16. Fritted aarle
fra ulve-hi
drotten derom
dís fra syden:
om med helte
hjem hun vilde
den nat drage —
døn var af buer.

17. Men fra hesten
Hognes datter

12: (fjernere medbod («nefgjǫld») ɔ: den andel i bøderne, som tilkom slægtninge paa kvindesiden (nefgildismenn) af samme grad som slegtningerne paa mandssiden (baugildismenn). — 13: Odens hund ɔ: ulven. — 14: Spyd-Mimes æt ɔ: spydjotnens æt. Som heltene billedlig betegnes efter guderne, betegnes deres fjender efter jotnerne, gudernes fjender. B. Hd. p. 16. — 17: Hognes datter ɔ: valkyrjen Sigrun (str. 30 & 54).

svared fyrsten
— svandt alt skjoldgny —:
«Tror, vi andet
at øve har,
end med ædling
øl at drikke.

18. Har min fader
festet barn sit
bort til grumme
Granmar-sønnen;
men, Helge! haant
jeg Hodbrodd har
— den konge kjæk —
som «kattens søn».

19. Kommer dog fyrsten
om faa nætter,
stevner du ei
til strid ham ind,
eller den bolde
hans brud røver.»

Helge kvad

20. «Ei du frygte
Isungs bane!
før døn af drab,
er død jeg ei.

21. Svende sendte
siden den drot
om vang og vand
at vinde hjelp,
og røde guld
helt rigeligt
mænd at byde
og mænds sønner.

22. «Bed dem skyndsomt
til skibs at gaa
for fra Brandø
bort at drage:»
dvelte der drotten,
til didhen kom
helte hel mange
fra Hedinsø.

23. Og paa stand da
fra Stavnsneset
skib sorte skred
skinnende af guld:
Helge derom
Hjorleiv fritted:
«Har du vel tellet
trøste svende?»

24. Men høvding ung
ham da svared,
sent var at telle
fra Trane-ør
langhalste skib
med ledingsmænd,

18: kattens søn: nærmest: jotunsøn. Jvf. B. Hd. p. 46 ff. — 20: Isung: jvf. B. Hd. p. 143 f.

der ind de fór
ad Orvasund.

25. «Tolv hundred
trofaste mænd —
dog er i Haatun
dobbelt saa stor
høvdings hærflok —
haab har om kamp jeg.»

26. Slog den styrer
saa stavntjeld væk,
at op af søvn
hans svende fór,
og de drenge
dagskjær skuer;
og vikinger
vandt opad mast
vevslagne dug
paa Varinsfjord.

27. Lød aarers slag
og jernets brag,
klang skjold mod skjold,
sjømænd roed:
jagende gik
for ædlinger
fyrstens flaade
fjernt af lande.

28. Saa var at høre,
naar sammen bar
Kolga's søster
og kjølen lang,
som bjerg og brot
briste skulde.

29. Heise bad Helge
seil helt til tops,
svigted ei skibsfolk
ved sjøstevnet,
der de arge
Æge's døtre
stagstyrsfoler
styrte vilde.

30. Men dem selv dog
Sigrun oven
slagdjerv bjerged
og snekken med:
rask den rev sig
Raan af hænde,
kongens gnyhingst,
for Gnipalund.

31. Sammen om aftnen
i Unavaag
flød de snekker
fagert smykte;

28; Kolga ɔ: navn paa en af havguden Æge's og hans hustru Raan's døtre ɔ: bølgerne. — 29: stagstyrsfoler ɔ: skibene, opfattede som heste ophidslede med mastrebene (stagene) som tømmer, «stag-optømmede». — 30: kongens havdønshest ɔ: skibet.

men fjenden selv
fra Svarenshaug
med harm i hug
hæren telled.

32. Derom gjævbaarne
Gudmund fritted:
«Hvem er fyrsten,
flaaden styrer
og ufreds-flok
fører mod land?»

33. Sinfjotle kvad —
svang op mod raa
det røde skjold
med rand af guld;
der var sundvagt,
som svar vidste,
ord at skifte
med ædlinger —:

34. «Sig, naar i kveld
du svin fodrer
og trekker til trug
eders tæver hen,
at Ylvinger
østfra er komne
gridske paa kamp
for Gnipalund.

35. Der kan Hodbrodd
Helge treffe,
flugt-træg fyrste
i flaadens vriml,
han som orne
ofte metted,
mens ved kvern du
kyssed trælkvind.»

Gudmund kvad.

36. «Frasagn faa du,
fylker! mindes,
der med løgn du
laster helte:
du har ulves
æde tæret,
brødre dine
bane voldet,
tidt suget saar
med svalen mund,
hvert sted forstødt,
i stenros gjemt.»

Sinfjotle kvad.

37. «Du var volve
paa Varinso,
saa led en kvind,
med løgn du fór:
kvad, ei anden
du eie gad,
brynjeklædt svend,
end Sinfjotle.

38. Var du, treske
trold! valkyrje
ustyrlig, arg
hos Alfader:

einherjer stod
alle til strid
for din skyld der,
daarende kvind!

39. Paa Saage-nes
sammen os ni
ulve vi avled,
var jeg deres far.»

Gudmund kvad.

40. «Fenresulves
far var ei du,
ældre end alle —
som jeg mindes —
da dig gilded
for Gnipalund
thursemøer
paa Thorsneset.

41. Siggeirs stifsøn —
du i stenurd laa
vant til varghyl
i vilden skog:
alskens uferd
over dig kom,
da de brødres
bryst du flenged
og navn dig vandt
ved nidingsdaad.»

Sinfjotle kvad.

42. «Du Grane's brud
paa Braavold var,
guldbidslet rask
til rend du stod:
mangt et løb jeg
mødig red dig,
slunken i buggjord,
bakken ned, trold!»

Gudmund kvad.

43. «Skamløs svend du
syntes være,
da du Gullne's
gjeder melked,
gang om anden
med Imd's datter,
trase-stakken!
vil trætte du mer?»

41: Sigmund, Volsungs søn, havde en søster Signy, der var gift med Siggeir. Da Siggeir havde drebt Sigmunds fader og brødre, søgte Signy Sigmund i en troldkvindes skikkelse, og deres søn er Sinfjotle, der hjalp Sigmund til at tage hevn over Siggeir. Vols. s. c. 2—8; «de brødres bryst» ɔ: Signys og Siggeirs 2 sønner, der blev drebt af Sinfjotle. — 42: Grane hed Sigurd Faavnesbanes hest. — 43: Gullne, en jotun. Imd, en jotunkvinde.

Sinfjotle kvad.

44. «Før vel gad jeg
ved Frekasten
korpe mette
med kroppen din
end trække til trug
eders tæver hen
og svin fodre.
Slemme ta' dig!»

Helge kvad.

45. «Sinfjotle! Jer
sømmed langt mer
kamp at yppe
og ørn glede
end at trætte
med tomme ord,
skjønt høvdinger
hadfuldt strides.

46. Godt mig ei huer
Granmars sønner,
sømmer dog fyrster
sandt at tale:
merke lod de
paa Moensheim,
de mod til sverd
at svinge har.»

47. Raskt og rapt da
rende lod de
Svipod og Svegjod
ad Solheim til,
ad dugget dal
og dunkel li;
skalv taaget mo,
hvor mænd frem red.

48. Traf de drotten
i tunledet,
meldte fyrsten
fjenders komme;
hjelmdekt ude
Hodbrodd stod der,
saa de frænder
fast at ride:
«Hvi skygger nag
nu Nivlungs kind?»

Gudmund kvad.

49. «Snare her snekker
søger mod land,
rakke-rings træ'r
og ræ'r lange,
skjold helt mange,
skavne aarer
statelig kongsferd,
stolte Ylvinger.

50. Stiger femten
flokke paa land,
ude i Sogn end

47: Svipod og Svegjod, hestenavne. — 49: Rakkerings træ'r ɔ: masterne, hvortil seilet fæstedes ved ringe (rakker).

er syv tusind;
gynger i lag
for Gnipalund
snekker sorte
smykte med guld;
er aller størst
deres styrke der —
skyder ei Helge
hærstevnet ud.»

Hodbrodd kvad.

51. «Rende lad foler
til folkething,
men Sporvitne
til Sparinsbei,
Melne og Mylne
til Myrkvid hen;
lad ingen mand
efter sidde,
som saarbrande
at svinge véd.

52. Raaber op Hogne
og Hrings sønner,
Atle og Yngve,
Alv den gamle!
dem det kjært er
kamp at yppe:
lad Volsunger
velkomst faa!»

53. Der brast et veir,
da brodde graa
tilsammen fór
ved Frekasten:
jevnt var Helge
Hundings bane
først i flokken,
hvor folk stredes,
snar til striden,
sen til flugten —
havde den helt
saa haardt et mod.

54. Oven af himlen
hærmøer kom,
— vaabengny voxte —
verned om helten:
kvad da Sigrun,
saarmø i flugt —
aad hexens hest
af Hugens korn —:

55. «Sæl skal du, fyrste!
folket styre,
Yngves frænde!

51: Sporvitne, Melne, Mylne, hestenavne. Saarbrande ɔ: sverd. — 54: Saarmø i flugt ɔ: den i luften ridende valkyrje. Hexens hest ɔ: ulven. Hugens korn ɔ: Odens-ravnens føde, de faldnes lig. — 55: Yngves frænde (ætling) jvf. B. Hd. 127.

fro ved livet,
der feldt du har
den flugt-træge
drot, som Æge
døden voldte.

56. Vel er, Budlung!
du baade verd
røde ringe
og raadstor mø:
sæl skal du, Budlung!
baade nyde
Hognes datter
og Hringstade
— seir og lande —
leden er striden!»

55: Æge ɔ: «en af Helge efter Hundings fald indsat landevernsmand i Jylland, som Hodbrodd har feldet.» B. Hd. 142.

Det gamle Volsungekvæde.

(Vǫlsungakviþa en forna)

Kvæde om Helge Hundingsbane. II.

Kong Sigmund Volsungssøn var gift med Borghild af Braalund. De kaldte sin søn Helge efter Helge Hjorvardssøn. Hagal fostrede Helge. Hunding hed en mægtig konge, efter ham har Hundland faaet navn. Han var en stor hærmand, og havde mange sønner, som laa i hærferd. Ufred og fiendtligheder var der mellem kong Hunding og kong Sigmund og deres folk, begge parter drebte hver den andens frænder.

Kong Sigmund og hans ætmænd hed Volsunger og Ylvinger.

Helge for hemmelig til kong Hundings hird og speidede. Heming, kong Hundings søn, var hjemme. Men da Helge for bort igjen, da traf han en hyrde og kvad:

1. «Sig du til Heming:
Helge vel mindes,
hvem i brynje
de bolde vog;

ulven graa I
inde havde,
der kong Hunding
Hamal saa kun.»

1: hvem i brynje etc. ɔ: at Helge vel mindes, at det var hans fader, hvem de bolde (Hunding og hans mænd) feldte i kamp. Jvf. B. Hd. p. 90 om sammensmeltningen af Helgesagnet og Sigurdsagnet. «Hamal» jvf. B. Hd 168.

Vols. s. c. 11. lader Sigmund langt senere falde i kamp mod Lynge Hundingssøn. Jvf. stykket «Om Sinfjotles død».

Hamal hed Hagals søn. Kong Hunding sendte mænd til Hagal for at søge efter Helge, og Helge kunde ikke bjerge sig paa anden maade end, at han tog en tjenestekvindes dragt og gik at male. De søgte og fandt ikke Helge. Da kvad Blind den treske:

2. «Hvast er øiet
hos Hagals tyend,
ei er det karls-æt
ved kvernen staar:
stene kløvner,
kvernbenk revner.

3. Nu haarden lod
har helten faaet,
der høvding skal
hummel male;
langt den haand dog
høved bedre
sverdehjaltet
end svevens greb.»

Hagal svarede og kvad.

4. «Lidt er at undres,
larmer kvernbenk,
der kongsdatter
kverngreb rører;
skred mer høi hun
end skyer frem
og voved kamp
som vikinger,
før hende Helge
til fange tog;
Sigars og Hognes
søster hun er;
thi har ilskt øie
Ylvings trælkvind.»

Helge slap bort og gik paa hærskib. Han feldte kong Hunding og var siden kaldt Hundingsbane. Han laa med sin hær i Brunavaag og gjorde der strandhugg, og de aad kjødet raat. Hogne hed en konge. Hans datter var Sigrun. Hun blev valkyrje og red veir og vove. Hun var Svaava født paany. Sigrun red til Helges skibe og kvad:

2: karls-æt ɔ: bondeæt jvf. Rigssagn: str. 21 & 25. — 3: hummel ɔ: bygg. Iv. Aas. — textens «valbygg»: Iv. Aas. «bygg med toradede ax».

Svaava ɔ: Helge Hjorvardssons brud jvf. pag. 141.

5. «Hvem la'r fartøi
flyde for skrent,
hvor har, hærmænd!
hjemsted I vel?
hvad bier I paa
i Brunavaag,
hvor tenker I
tog at friste?»

Helge kvad.

6. «Hamal la'r fartøi
flyde for skrent,
hjemsted har vi
hist paa Lésø,
bier paa bør vi
i Brunavaag,
øster vi tenker
tog at friste.»

Sigrun kvad.

7. «Hvor har du, høvding!
hærferd fremmet
og Gunn's søstres
graagjæs næret?
hvi er din brynje
med blod stenket,
hvi skal i rustning
raat kjød tæres?»

Helge kvad.

8. «Ylvingers ætling
øved af nyt sidst
vester om vove,
vil du det høre:
at bjørn jeg tog
i Bragalund
og ørns yngel
med odd metted.

9. Nu sagt er, mø!
hvi saa det gik,
hvi brad ei stegt
jeg paa bølge nød.»

Sigrun kvad.

10. «Drab du melder:
død til jorden
Hunding konge
for Helge sank;
strid bar sammen
og strømmed blod
ad sverdets egg,
der I slegt hevned.»

Helge kvad

11. «Hvor vidste du,
at vi det var,
snartenkte mø!
som der slegt hevned?
mange de haarde
høvdingsønner
og ætten vor
ei ulige.»

7: «Gunn», navn paa en valkyrje. Gunn's søstres graagjæs ɔ: valkyrjens vildfugle (ravnene).

Sigrun kvad.

12. «Fylkings fører!
fjernt ei var jeg
igaar ved gry,
da den gjæve faldt;
Sigmunds søn dog
slu jeg kalder,
som dødsbud bær'
i dunkle ord.

13. Saa jeg dig engang
paa snekker før,
der du bygged
blodstenkte stavn,
og vaadkolde
vover spilled;
nu vil drotten
dølge sig for mig;
men Hognes mø
Helge kjender.»

Granmar hed en mægtig konge, som boede paa Svarinshaug. Han havde mange sønner: Hodbrodd hed en, den anden Gudmund, den tredje Starkad Hodbrodd var i kongestevne. Han festede sig Sigrun Hognedatter til brud. Men da hun hørte det, da red hun med valkyrjer veir og vove for at søge Helge.

Helge var da ved Logafjelde og havde kjempet med Hundingsønnerne. Der feldte han Alv og Eyolv, Hjorvard og Hervard, men var saare kamptræt og sad under Ørnetind. Der traf Sigrun ham og kastede sig om hans hals og kyssede ham og sagde ham sit ærende saaledes, som det heder i det gamle Volsungekvæde:

14. Søgte Sigrun
seirglade helt:
Helges haand hun
holdt i sine,
hilsed og kyssed
hjelmdekt fyrste —
da den konge
kjær fik møen.

15. Sagde, hun elsked
af al sin hug
Sigmunds søn alt,
før hun se ham fik.

16. «Blev jeg i hærferd
Hodbrodd lovet,
men anden helt
min hug stod til;
frygter jeg, fylker!
dog frænders harm —
brød jo min faders
feireste haab!»

17. Høgnes datter
dulgte ei noget,
kvad Helges hug
have hun maatte.

Helge kvad.

18. «Hognes harme
haardt dig ei ængste,
ei hadfuldt sind
hos slegten din!
mø, du unge!
med mig skal bo;
eier du, ædle!
æt, jeg ei frygter.»

Helge samlede da en stor flaade og fór til Frekasten, men paa havet fik de livsfarligt uveir. Da kom lynild over dem, og straaler stod i skibene. De saa i luften, at ni valkyrjer red, og de kjendte Sigrun. Da tog stormen af, og de kom frelste til lands. Granmars sønner sad paa et bjerg, som skibene seilede mod land. Gudmund kastede sig paa en hest og red at speide paa bjerget ved havnen. Da strøg Volsungerne seil. Da kvad Gudmund:

19. «Hvem er den skjoldung,
skibene styrer,
stridstegn gyldent
i stavn reiser?
Tykkes ei fred mig
i ferdens bryst,
vidt slaar valglands
om vikinger.»

Sinfjotle kvad.

20. «Her kan Hodbrodd
Helge finde
midt i flaaden
til flugten sen:
han har din æts
odelseie,
Fjorsung-arven
underlagt sig.»

Gudmund kvad.

21. «Des før skal nu
ved Frekasten
forligs-fæller
fremme sin sag;

19–24: ang. textordningen se Bugges udg. pag 201. Anmerkn. 20: Fjorsungarven. Jvf. B. Hd. 108 & 154. — 21: forligs-fæller ɔ: Helges og Hodbrodd's slegter, der tidligere havde sluttet et forlig, hvorefter Hodbrodd's slegt var den underlegne — derfor ønsker Gudmund nu kamp. B. Hd. 155.

tid er for Hodbrodd
hevn at tage,
om lavest lod
vi lenge bar.»

Sinfjotle kvad.

22. «Før vil du, Gudmund!
gjeder vogte
og bergskorer
bratte klyve,
have i haand dig
hasselkjeppen —
sodere er det dig
end sverdets dom.»

Helge kvad.

23. «Sinfjotle! dig
sømmer langt mer
kamp at yppe
og ørn glede
end at trætte
med tomme ord,
skjønt høvdinger
hadfuldt strides.

24. Godt mig ei huer
Granmars sønner,
sømmer dog fyrster
sandt at tale:
merke lod de
paa Moensheim,
de mod til sverd
at svinge har,
kjekke saa vist
de kjemper er.»

Gudmund red hjem med krigsbud. Da samlede Granmarsonnerne hær. Mange konger kom da sammen. Der var Hogne, Sigruns fader, og hans sønner Brage og Dag. Der stod et stort slag, og alle Granmarsonnerne faldt og alle deres høvdinger undtagen Dag Hogneson, som fik fred og svor Volsungerne ed. Sigrun gik mellem de faldne og fandt Hodbrodd døden nær.

Hun kvad

25. «Ei skal Sigrun
fra Sevafjelde,
Hodbrodd konge!
komme i favn;
svundne er Granmars
sonners dage —
tidt faar gygrens
graafol sig lig!»

Da traf hun Helge og blev saare glad.

25: gygrens graaføl ɔ: ulveflokken.

Han kvad.

26. «Ei har i alt du,
ædeldís! held,
noget dog ved jeg
norner volde:
faldt imorges
ved Frekasten
Brage og Hogne —
bane jeg blev dem.

27. Men ved Styrklev
Starkad konge —
og ved Hlebjorg
Hrollaugs sønner —
ham af helte
jeg haardest saa,
der hovedløs
end hugg hans krop.

28. Aller fleste
frænder dine
ligger strakte
som lig til jord;
hugg du ei hindred,
havde den lod du,
at for stormænd
til strid du var.»

Da græd Sigrun.

Helge kvad.

29. «Klag ei, Sigrun!
kampmø du var os,
mod skjebne ei skjoldung
staar.»

Sigrun kvad.

«Vakte til liv jeg
vaabenfeldte,
fandt i din favn jeg dog
ly.»

Helge ægtede Sigrun, og de fik sønner. Helge blev ikke gammel. Dag Hognesøn blotede til Oden for at faa faderhevn. Oden laante Dag sit spyd. Dag traf Helge, sin maag, ved Fjotorlund. Han gjennembored Helge med spydet. Der faldt Helge; men Dag red til Sevafjelde og bragte Sigrun tidende:

30. «Nødig jeg, søster!
sorg dig melder,
tvungen dig kjære
taarer jeg voldte:
faldt imorges
ved Fjotorlund
Budlung baaren
bedst her paa jord;
satte sin fod han
paa fyrsters hals.»

Sigrun kvad.

31. «Gid dig alle
de eder slog,
dem du Helge
høit har svoret
ved det lyse
Leiptr-elvens vand
og ved vovens
vaadkolde sten.

32. Skride det skib ei,
som skrider med dig,
staar end efter
en ønske-bør!
rende den hest ei,
som render med dig,
skal du dig frelse
for fjender end!

33. Bide det sverd ei,
som svinges af dig,
uden dig selv det
synger om hoved!
Da hevn dig traf
for Helges død,
om varg du var
i vilden skog
med savn af gods
og gammen alt —
fandt ei føde,
fyldte ei lig dig!»

Dag kvad.

34. «Fra sind og sands
du, søster! er,
der du uferd
ønsker din broder;
Oden ene
ondt alt volder —
bar mellem frænder
feidens runer.

35. Broder dig byder
bauge røde,
alt Vandelsvé
og Vígdale;
tag boet halvt
til bod for sorg,
sølvsmykte brud!
med sønner du.»

Sigrun kvad.

36. «Sidder saa sæl ei
paa Sevafjeld jeg
ei gry ei kveld,
at jeg glad lever,
slaar der ei glands
om den gjæves ferd,
og Vígblær hid
mig helten bær,
guldbidselvant,
til gjensyns fryd.

31: Leiptr, mythisk elvenavn. Gr. ord 28. — 36: Vígblær, hestenavn.

37. Saa havde Helge
hugrædde gjort
fjender sine
med frændeflok,
som for vargen
vidskræmte fór
gjeder fra fjeld
gruopfyldte.

som ædelskudt
ask mod tjørn
eller dyrkalv
af duggen vaad,
som rager op
over alt det vildt —
høit mod himlen
dens horn pranger.»

38. Saa vandt Helge
paa høvdinger

Haug blev gjort efter Helge. Men da han kom til Valhal, da bød Oden ham at raade for alt sammen med sig.

Helge kvad.

39. «Du skal, Hunding!
her hver en mand
fødder tvætte
og tende op ild,
hunde binde,
heste vogte,
svin give sodd,
før du sove gaar.»

Sigruns terne gik om aftenen ved Helges haug og saa, at Helge red til haugen med mange mænd.

Ternen kvad.

40. «Er det kun syner,
hvad se jeg tror,
eller Ragnarøk?
— rider der døde,
der I hugger
hest med sporer —
eller er helte
hjemlov forundt?»

Helge kvad.

41. «Ei er det syner,
hvad se du tror,
ei alts ende,
om os du ser,
om vi hugger
hest med sporer;
heller er helte
hjemlov forundt.»

Ternen gik hjem og sagde til Sigrun:

42. «Ud gak Sigrun
fra Sevafjelde!
om folkets vern
du finde vil;
haug er oplukket,
Helge er kommen,
kampspor bløder,
kongen bad dig,
saarets strøm du
stille vilde.»

Sigrun gik i haugen til Helge og kvad:

43. «Nu ved vort gjensyn
saa glad jeg er,
som Odens høge
hungerpinte,
veirer de valens
varme bytte
og duggblanke
daggry skuer.

44. Livløs konge
kysse vil jeg,
før du blodig
brynje kaster;
sprengt er, Helge!
dit haar med rim,
vaad er drotten
af valens dugg,
Hognes maag er
hænder klamme:
hvor kan jeg, Budlung!
bøde din kval?»

Helge kvad.

45. «Ene du, Sigrun
fra Sevafjelde!
volder, at Helge
er vaad af blod:
græder, brud! du
bitre taarer,
sydens solmø!
før du sove gaar;
blodig hver falder
fyrsten paa bryst,
knugende, klam,
kummer-tynget.

46. Drikke vi trøstig
den dyre most,
fattes os end
fryd og lande;
sørge-sang ei
synge nogen,
ser han end mig
saar paa brystet:
nu er kvinder
komne i haugen,
heltedøtre
hos henfarne.»

Sigrun redte seng i haugen:

47. «Leie jeg, Helge!
her har redt dig,
Ylvingers frænde!
saa fredeligt;
vil i din favn jeg,
fyrste! sovne,
som før din død
jeg, drot! det fik.»

Helge kvad.

48. «Utenkt nu jeg
intet ved mig
sent eller tidlig
ved Sevafjelde
der i den faldnes
favn du sover,
lys, i haugen,
Hognes datter!
karsk, i live,
kongebaarne!

49. Tid er at ride
rødnende vei,
lade folen bleg
fare under sky;
vester skal jeg
om «vindhjelm's» bro,
før Salgovne·
seirflok vekker.»

Helge og hans følge red sin vei; men kvinderne fór hjem til gaarden. Næste aften lod Sigrun ternen holde vagt ved haugen. Men da Sigrun ved aftentid kom til haugen, kvad hun:

50. «Kommen var nu han,
om komme tenkte
Sigmunds arving
fra Odens sal;
om helten hid
haab nu blegner,
der ørn dveler
paa askegren,
folk i følge
flokkes til drømthing.

51. Vær ei saa vovsom,
vanke ene,
drottens datter!
til dødninghjem,
mere magter
i mulm alle
dødes gjenferd
end i dagsens lys.»

49: vindhjelm: ɔ: himlen. Salgovne: hane i Valhal.

Kort blev Sigruns liv for sorg og gremmelse. Der var den tro i hedningetid, at folk blev fødte paany; men det er nu kaldt kjerlingsnak. Helge og Sigrun, er det sagt, blev fødte paany. Han hed da Helge Haddingjeskate, og hun Kaara Halvdansdatter, saaledes som det er kvædet i Kaarukvad, og var hun valkyrje.

Om Sinfjotle's død.

(Frá dauþa Sinfjǫtla.)

Sigmund Volsungssøn var konge i Frankland. Sinfjotle var ældst af hans sønner, den anden Helge, den tredje Haamund.

Borghild, Sigmunds hustru havde en broder, som hed — — —. Men Sinfjotle, hendes stivsøn, og — — — beilede begge til samme kvinde, og derfor drebte Sinfjotle ham. Men da han kom hjem, bød Borghild ham at fare bort. Men Sigmund tilbød hende bøder, og det tog hun imod. Men ved arvegildet bar Borghild øl omkring; hun tog meget edder, et horn fuldt, og bar for Sinfjotle; men da han saa i hornet, skjønte han, at der var edder deri, og sagde til Sigmund: «Grumset er drikken, Gamle!» Sigmund tog hornet og drak det ud. Saa er sagt, at Sigmund var haard, saa edder hverken udvortes eller indvortes kunde skade ham. Men alle hans sønner taalte edder udvortes paa kroppen.

Borghild bar et andet horn for Sinfjotle og bad ham drikke, og alt gik som før. Og endnu den tredje gang bar hun hornet for ham og dertil haansord med, om han ikke

---

L. 5: I det gamle haandskrift er der aabne rum for navnet paa Borghilds broder.

drak det ud. Han mælte det samme som før til Sigmund. Denne sagde: «Lad da skjeg sile det, søn!» Sinfjotle drak og døde strax.

Sigmund bar ham langen led i sin favn og kom til en smal og lang fjord, og der var en liden farkost og en mand i den. Han tilbød Sigmund at ferje over fjorden. Men da Sigmund bar liget ud paa farkosten, var baaden fuldlastet; karlen sagde, at Sigmund skulde fare indenom fjorden. Karlen stødte farkosten ud og blev strax borte.

Sigmund opholdt sig lenge i Danmark i Borghild's rige, efterat han havde ægtet hende. Siden for Sigmund til Frankland, til det rige, han havde der. Da ægtede han Hjordis, kong Eylime's datter. Deres søn var Sigurd. Kong Sigmund faldt i kamp mod Hundingssønnerne; men Hjordis blev siden gift med Alv, søn af kong Hjaalprek. Der voxede Sigurd op i sin barndom. Sigmund og alle hans sønner stod langt over alle mænd i kraft og væxt og mod og al dygtighed. Sigurd var dog den fremste af alle, og ham siger alle i de gamle sagn at have været fremfor alle mænd og gjævest af hærkonger.

Grípes spaadom.

(Grípesspǫ́)

Gripe hed Eylimes søn, broder til Hjordis. Han raaded for lande og var visere end nogen anden mand og fremsynt. Sigurd red alene og kom til Gripes hal. Sigurd var let at kjende. Han fik en mand i tale ude for hallen, han kaldte sig Geite. Sigurd gav sig i samtale med ham og spørger:

1. «Hvem har bolig
i borgen her —
hvad kalder hird
sin høie drot?»

Geite kvad.

«Gripe heder
gjæves høvding,
som styrer folk
og fasten jord.»

Sigurd kvad.

2. «Er hugsnild drot
til huse i land —
vil med mig kongen
komme at tale?
ukjendt svend her
hans ord trenger,
gad jeg skyndsomt
Gripe treffe.»

Geite kvad.

3. «Gjæve drot vil
Geite spørge,
hvem den svend er,
som søger Gripe.»

Sigurd kvad.

«Sigurd jeg heder,
er Sigmunds søn,
men Hjordis er
den høvdings mor.»

4. Gik da Geite
Gripe at melde:
«Ukjendt svend er
ude her kommen,
er af ydre
ædel at skue,
han vil, fylker!
faa dig i tale.»

5. Hærmænds høvding
af hallen gaar
og komne helt
han hilser vel:
«Sigurd! min gjest vær!
— sømmed sig før det —
Geite! du tag
mod Grane der.»

6. Talte de sammen
og snakked mangt,
der de kloge
kjemper mødtes.

Sigurd kvad.

«Morbroder min!
magter du, sig mig:
hvordan vil livet
ligge for Sigurd?»

Gripe kvad.

7. «Vorder du herligst
helt under sol,
født hver ædling
til overmand,
gavmild med guld,
men gnidsk til flugt,
ædel af ydre,
i ord saa klog.»

Sigurd kvad.

8. «Bedre, end jeg fritter,
bolde drot! klog
sige du Sigurd,
om du se det tror:
hvad vil til held
hende mig først,
naar fra dit bo jeg
bort er dragen?»

Gripe kvad.

9. «Først vil du, fylker
fader din hevne,
revse alt ondt,
Eylime led;
du vil Hundings
haarde, djerve
sønner felde —
seir vil du fange.»

Sigurd kvad.

10. «Sig, fyrste gjæv,
frænde! du mig
sanddru, da sindigt
sammen vi taler:

5: Grane ɔ: Sigurds hest. — 9: fader din ɔ: Sigmund.

ser du mod storverk
af Sigurd frem,
som hever høist
sig mod himmelhvælv?»

Gripe kvad.

11. «Ene du felder
ormen blanke,
som gridsk ligger
paa Gnitahede;
bane vorder
dem begge du,
Regen og Faavne —
ret spaar Gripe!»

Sigurd kvad.

12. «Fuldt nok af gods —
fremmer jeg saa
kamp med kjemper,
som klogt du spaar;
tenk du dig om,
fortel end mer:
hvad venter mig
videre i livet?»

Gripe kvad.

13. «Finde vil du
Faavnes leie,
skatten dyre
dig tilegne,
guldet lesse
paa Granes ryg —
rider til Gjuke
du, gjæve drot!»

Sigurd kvad.

14. «End skal du kongen
med kløgtens ord,
moddjerve drot!
mer fortelle:
Gjuke jeg gjester
og gaar derfra —
hvad venter mig
videre i livet?»

Gripe kvad.

15. «Falden er Helge —
paa fjeld sover
fylkers datter
fager i brynje;
bugge vil du
med hvasse sverd,
flekke brynjen
med Faavnes bane.»

Sigurd kvad.

16. «Brudt er brynjen,
brud tar til orde,
saa saare mø
af søvn vaagned;
hvad siger viv
til Sigurd dog,
som til held kan
helten vorde?»

15: Helge? F. Jónss. udg. II, 125: Helge Hjorvardssøn, idet digteren identificerer Sigrdrífa — Brynhild med Svaava.

Gripe kvad.

17. «Løndoms raad hun
lærer dig, bolde!
alle, som jordbørn
ønsked nemme,
og at tale
hvert tungemaal,
lægedoms hjælp —
lev du sæl, drot!»

Sigurd kvad.

18. «Nu er det naaet,
nemmet er visdom,
rede er jeg derfra
at ride bort;
tenk du dig om,
fortel end mer:
hvad venter mig
videre i livet?»

Gripe kvad.

19. «Du vil Heimes
hjemsted finde,
glad være gjest
hos gjæve drot;
sagt er, Sigurd!
hvad se jeg fik;
lenger frem du
fritte ei Gripe.»

Sigurd kvad.

20. «Nu mig ængster
ord, du mælte,
thi frem du ser
fylker! lengre;
for Sigurd sorg
saa svar du ved,
derfor, Gripe!
den du ei nevner.»

Gripe kvad.

21. «Laa mig lysest
din levetids
ungdomsalder
at overse,
regnes med rette
jeg raadsnild ei,
fremsynt ei heller —
feil slaar min klogt.»

Sigurd kvad.

22. «Oven mulde
mand jeg ved ei,
som grant ser mer
end, Gripe! du;
skal du ei tie,
om tungt det er,
og mén voldes
i mine kaar.»

Gripe kvad.

23. «Liv med laster
ei lagt dig er,
fest i din hug det,
hovding bolde!

19: Heime ɔ: Brynhilds fosterfader.

thi være vil,
mens verden staar,
pilskurs vekker!
priset dit navn.»

Sigurd kvad.

24. «Skam det mig tykkes,
skal skilles nu
Sigurd fra drotten,
som saa det staar;
min vei mig vis,
ved du den, bolde
morbroder min!
— hvad maa — saa sker!»

Gripe kvad.

25. «Siges skal Sigurd
nu sandhed fuld,
da mig dertil
drotten nøder;
læg dig paa sinde,
det slaar ei feil:
venter én dag
dig døden vis.»

Sigurd kvad.

26. «Høie herskers
harm jeg vil ei —
heller Gripes
gode råad faa;
vist vil jeg vide,
er end vel det ei,
hvad Sigurd har sig
sikkert i vente.»

Gripe kvad.

27. «Mø er hos Heime,
herlig af ydre,
hende «Brynhild»
heltene nevner,
datter af Budle;
men drotten gjæv,
Heime, der fostrer
haardsindet barn.»

Sigurd kvad.

28. «Hvad rører mig,
om mø der er
fager af ydre
fostret hos Heime?
det skal, Gripe!
grant du sige,
thi al skjebnen
skuer du forud.»

Gripe kvad.

29. «Fra flest al fryd
hun fjerner dig,
Heimes fagre
fosterdatter;
søvn du ei sover,
sag ei forliger,
agter paa mænd ei,
ser ei møen du.»

Sigurd kvad.

30. «Hvad er Sigurd
sat til lindring?
sig du det, Gripe!

om du se det tror;
faar jeg mig vinde
til viv den mø,
hin den fagre
fyrstens datter?»

Gripe kvad.

31. «Alle de eder
I to sverger
saa fuldt og fast —
faa vil I holde;
én nat Gjukes
gjest har du været —
glemt er saa Heimes
hugsnilde mø.»

Sigurd kvad.

32. «Hvad, Gripe! saa?
sig du mig det,
ser du falskhed
i fyrstens sind,
da jeg skal bryde
mod brud mit ord,
den jeg saa trofast
tyktes elske?»

Gripe kvad.

33. «Ud kommer, drot! du
for andens svig,
gjelde faar du
for Grimhilds raad;
lover hun dig
lyshaaret mø,
datteren sin —
daarer saa helten.»

Sigurd kvad.

34. Skal jeg med Gunnar
skyldskab slutte,
gaa med Gudrun
til giftermaal —
fuldgodt gift da
fyrsten vel blev,
om syndesorg
saart ei tynged.»

Gripe kvad.

35. «Grimhild dig vil
til grunds daare,
beile til Brynhild
hun beder dig
i Gunnars navn,
den Goters drot;
flux lover ferden
du fyrstens mor.»

Sigurd kvad.

36. «Vanheld mig venter
vel jeg ser det,
sammen synker
for Sigurd alt,
skal jeg feste

31: Gjuke (Burgundernes konge) fader til Gunnar, Hogne og Gudrun. — 33: Grimhild ɔ: Gjuke's dronning.

den fagre mø,
jeg elsked høit,
en anden til viv.»

Gripe kvad.

37. «Alle de eder
I vil sverge,
Gunnar og Hogne,
helt! du selv tredje;
vexler paa veien
væxt I og lader,
Gunnar og du;
Gripe ei lyver.»

Sigurd kvad.

38. «Hvad baader det?
hvi bytter saa
paa veien vi
væxt og lader?
under er der
anden falskhed,
ménsvanger mest;
mer sig du, Gripe!»

Gripe kvad.

39. «Gunnars væsen
og væxt du har,
ordsnillet dit
og dit ædelsind;
fester du Heimes
fosterdatter,
freidige mø —
faar hende dog ei.»

Sigurd kvad.

40. «Skam det mig tykkes,
skalk blir jeg kaldt,
Sigurd, blandt svende,
som saa det staar;
lokke med liste
lidt mig hued
høvdingebrud,
jeg herligst véd.»

Gripe kvad.

41. «Du, hærens drot!
dele skal leie
bold med den mø,
som din mor hun var;
thi være vil
mens verden staar,
folke-fører!
feiret dit navn.»

Sigurd kvad.

42. «Skal Gunnar faa
det gode viv
blandt svende sæl
— svar du mig, Gripe! —
og nætter tre
nær mig dog hvilte
heltebrud djerv?
ei hørt er sligt.»

Gripe kvad.

43. «Sammen vil begge
bryllup drikkes,

39, 8: B.: «fær vætr fyr því».

Sigurds og Gunnars
i Gjukes hal;
skifter ved hjemkomst
skabning I da,
men sind har hver
dog sit som før.»

Sigurd kvad.

44. «Lemper derefter
til lykke sig
det slegtskabsbaand?
— svar du mig, Gripe!
vil alt vorde
vendt til gammen
siden for Gunnar
og saa for mig?»

Gripe kvad.

45. «Mindes de eder —
maa du dog tie,
giftermaal godt
Gudrun du under;
men svegen brud
Brynhild sig tror,
sig til hevn hun
svigraad legger.»

Sigurd kvad.

46. «Hvad vil i bøder
den brud tage,
der vi for moen
ménraad lagde?
svorne ord fik
den ædle af mig,
ind ei løste,
og lykke krank.»

Gripe kvad.

47. «Gunnar vil hun
grant fortelle,
at ei du vel
de eder holdt,
mens Gjukes søn,
den gjæve drot,
saa fuldt og fast
fyrsten troede.»

Sigurd kvad.

48. «Hvad, Gripe! saa?
sig du mig det;
vil skyld mig slaa
ved saadant ord,
eller lyver mig paa
lovsæle viv,
saa paa sig selv og?
sig du det, Gripe!»

Gripe kvad.

49. «For kvide og harm
den kvinde stolt
huldrigt ei vil
handle med dig;
aldrig den ædle
ondt du volder,
dog kongens brud
I bittert sveg.»

Sigurd kvad.

50. Vil Gunnar klog,
Guthorm og Hogne
agte paa hendes
egging siden?
vil Gjukes sønner
sverds egg rødne
paa mig sin maag?
mer sig du, Gripe!»

Gripe kvad.

51. «Gudrun gaar det
grumt til hjerte,
der hendes brødre
bane dig volder,
og gleden gaar
til grunde saa
for vise viv —
volder det Grimhild.

52. Hærs høvding! du
hugsvales skal:
det held er lagt
til heltens liv:
kommer paa jord ei
saa ædel mand
under solens hvælv,
som Sigurd tykkes.»

Sigurd kvad.

53. «Skilles vi trøstig!
skjebnen ei magtes,
vel har du, Gripe!
nu gjort, som jeg bad;
villigt vilde
du varsle mig
et lysere liv,
laa i din magt det!»

Regensord.

(Regensmǫ́l.)

Sigurd gik til Hjaalpreks stodfold og valgte sig ud en hingst, som siden blev kaldt Grane. Da var Regen, Hreidmars søn, kommen til Hjaalprek. Han var hændigere end nogen anden og dverg af væxt; han var klog, men gram og troldkyndig.

Regen fostrede Sigurd og gav ham lærdom og tog sig meget af ham. Han fortalte Sigurd om sin æt og de tildragelser, at Oden og Hone og Loke havde kommet til Andvare-foss, og i den foss var der en mengde fisk. Der var en dverg, som hed Andvare. Han var lange tider i fossen i en gjeddes skikkelse og fik sig der føde. Otr hed en broder af os, fortalte Regen, som ofte fór i fossen i en oters skikkelse. Han havde fanget en lax og sad paa elvekanten og aad med lukkede øine. Loke slog ham med en sten tildøde. Æserne tyktes at have været meget heldige og flaaede belgen af oteren. Den samme kveld søgte de hus hos Hreidmar og viste ham sin fangst. Da greb vi dem og satte dem den pris for deres liv, at de skulde fylde oterbelgen med guld og dekke den ogsaa udvendig med det røde guld. Da sendte de Loke ud for at skaffe guldet. Han kom til Raan og fik hendes net og fór saa til Andvare-foss og kastede nettet for gjedden, og den løb i nettet. Da sagde Loke:

1. «Hvad for fisk,
som i flommen gaar,
mod ondt sig ei vare véd?
hoved dit
ud af Hel du løs,
skaf mig bølgens blink.»

Gjedden kvad.

2. «Andvare er navn mit
Óen min far hed,
fór jeg saa mangen foss;
i old-dage
usselig norn os
gav at stride med strøm.»

Loke kvad.

3. «Andvare! sig det,
om du eie vil
liv i levendes hjem:
hvad straf faar
de støvets børn,
volder de ondt med ord?

Andvare kvad.

4. «Straf saa stor
faar støvets børn,
der de Vadgelme vader;
fra usandt ord,
om andre sagt,
de grene viser vidt.»

Loke saa alt det guld, som Andvare eiede. Men da han havde udredet guldet, saa havde han en ring igjen, og den tog Loke fra ham. Dvergen gik ind i klippen og sagde:

5. «Vist skal det guld,
som Gust eied,
blive til bane
for brødre to,
og ædlinger
otte til feide;
godt skal ei nogen
nyde af mit gods.»

Æserne udredede Hreidmar godset og stoppede oterbelgen fuld og reiste den op paa fødderne. Derpaa skulde æserne legge guldet op omkring den og dekke den. Men da det var gjort, gik Hreidmar frem og saa et verhaar og bad dem dekke det. Da drog Oden ringen Andvare-naut frem og dekkede haaret. Da kvad Loke:

1: bølgens blink ɔ: guld. — 5: brødre to ɔ: Faavne og Regen. — ædlinger otte ɔ: Sigurd, Guthorm, Gunnar, Hogne, Atle, Erp, Sorle, Hamde.

6. «Guld er dig redet,
rigelig løsen
for mit hoved du har;
vorder ei lykke
lagt for din søn,
det vorder jer begges
bane.»

Hreidmar sagde.

7. «Gaver gav du,
gav ei huldgaver,
gav ei af hjerte godt;
skilte ved livet
skulde I være,
havde før jeg faren
vidst.»

Loke kvad.

8. «End er der verre
— vide jeg tror det —
frænders saa streng en
strid;
tenker ei fødte
de fyrster end,
hvem det til tvist er tenkt.»

Hreidmar kvad.

9. «Raade jeg tenker
for røde guld,
saa lenge leve jeg faar;
ei et fnug jeg
frygter din trudsel —
hav jer saa herfra hjem!»

Faavne og Regen krevede af Hreidmar frændebod efter sin broder Otr. Han sagde nei dertil. Men Faavne stødte sverdet i sin fader, Hreidmar, mens han sov. Hreidmar raabte paa sine døtre:

10. «Lyngheid og Lovnheid!
Ser mit liv forspildt;
nøder til mangt jo nød.»

Lyngheid sagde.

«Færrest søster,
er end fader tabt,
hevner paa bror sin
harm.»

Hreidmar kvad.

11. «Ulvgramme dís!
datter du fostre
eier ei søn
med ædling du;
giv mø til mand
mod mægtigst nød,
vil da deres søn
din sorg hevne.»

Da døde Hreidmar; men Faavne tog alt guldet. Da krevede Regen at faa sin faderarv; men Faavne gav nei til

svar. Da søgte Regen raad hos sin søster, Lyngheid, hvorledes han skulde vinde sin faderarv. Hun kvad:

12. «Bed din broder
saa blidelig
om arv og hug mer huld;
ei sømmer sig,
du med sverd skulde
fordre af Faavne gods.»

Dette fortalte Regen til Sigurd. En dag, da han kom til Regens bolig, blev der taget godt mod ham.

Regen kvad.

13. «Snarraadig svend,
Sigmunds ætling,
hid er kommen
til hallen vor;
mod har han mér
end manden graa,
venter jeg dyst mig
af vargen gridsk.

14. Kampdjerv fyrste
jeg fostre vil,
Yngves ætling
os nu har gjestet;-
vorder han dyrest
drot under sol,
ligger om lande
hans livstraade.»

Sigurd var da stadig hos Regen, og denne fortalte Sigurd, at Faavne laa paa Gnitahede og var i ormeskikkelse. Han havde en rædselshjelm, som alt levende ræddedes for.

Regen gjorde Sigurd et sverd, som hed Gram. Det var saa hvast, at han stak det ned i Rín og lod en uldtot drive med strømmen, og saa skar det totten igjennem som vandet. Med dette sverd kløvede Sigurd Regens ambolt. Efter dette eggede Regen Sigurd til at drebe Faavne. Han sagde:

15. «Høit de le vil,
Hundings sønner,
som ei undte
Eylime livet,
om mer den helt
huer guldet
fagre at fange
end faderhevn.»

Kong Hjaalprek skaffede Sigurd skibsfolk til faderhevn. De fik svær storm og krydsede for en fjeldpynt. En mand stod paa fjeldet og kvad:

16. «Hvem rider hist
paa Rævels føl
bratte bølger,
brusende hav?
seil-foler er
sjødrevstenkte,
vovens hingste
vinden ei magter.»

Regen svarede.

17. «Her vi med Sigurd
sjotiljer treder,
næsten til bane
bør os er undt;
brat over baugbord
bølgen falder,
stavn-foler styrter;
hvem staar og spør?»

Hnikar kvad.

18. «Kaldtes jeg Hnikar,
gjorde korp jeg glad,
Volsung unge!
og vóg i strid;
nu kan du kalde
karlen paa fjeld
Feng eller Fjolne,
fare jeg med vil.»

De lagde til land, og karlen gik ombord, og det sagtned da med veiret.

Sigurd kvad.

19. «Hnikar! fortel mig,
da tegn du véd,
guders saa godt som
mænds:
hvilke er bedste,
bær' til kamp det,
tegn for sverde-sving?

Hnikar kvad.

20. «Mange er gode,
om mænd vidste,
tegn for sverde-sving:
følge saa trost
tenker jeg sorten
ravn for sverdets
svend.»

16: Rævel, en søkonge, hans heste ɔ: skibe. — 17: stavnfoler — texten: «stø-foler» ɔ: de over støets lunnstokker optrukne skibe.

21. Det er andet,
om ud du gaar
og ferdig er til ferd:
ser du stande
paa stien to
helte med hug til ry.

22. Det er tredje,
hører tude du
ulv under askegren;
vorder dig held
mod hærmænd undt,
ser først du deres ferd.

23. Sverd skal svend ei
svinge vendt mod
sent skinnende
søster til maanen;
seir de fanger,
sverdleg-lystne,
som magter sé
og svinfylke.

24. Tegn er det tungt,
treder feil du,
der du stevner til strid;
svigdíser staar
dig til sider to
og vil dig saaret sé.

25. Kjemmet og toet
hver klog være
og til morgens mæt;
thi uvist er,
hvor ham aftnen ser,
slem er sandsesløs hast.

Sigurd havde en stor kamp med Lyngve Hundingssøn og hans brødre. Der faldt Lyngve, han og hans to brødre. Efter kampen kvad Regen:

26. «Nu skaaret er
med skarpe sverd
Sigmunds bane
blodorn i ryg;
feirere fandtes
ei fyrste-søn,
som rød gjør vold
og ravn gleder.»

Sigurd fór hjem til Hjaalprek. Da eggede Regen Sigurd til at drebe Faavne.

23: søster til maanen ɔ: solen. — 25,6: nærmere texten: haste trods tegn (varslerne) er ei trygt.

Faavnesord.

(Fáfnesmǫl).

Sigurd og Regen fór op paa Gnitahede og fandt faret efter Faavne, der han skred efter vand. Der gjorde Sigurd en stor grav over veien, og i den steg Sigurd. Men da Faavne skred af guldet, blæste han edder; men det spruded over hovedet paa Sigurd. Og da Faavne skred over graven, stødte Sigurd ham sverdet i hjertet. Faavne rysted sig og slog med hoved og hale. Sigurd løb op af graven, og saa da den ene den anden.

Faavne kvad.

1. «Svend — ja svend!
hvem er, svend! din far?
af hvad folk er du født?
der i Faavnes blod
du farved sverd;
staar mig til hjertet
staal!»

Sigurd dulgte sit navn, fordi det var folks tro i hedningetid, at døendes ord havde stor magt, hvis han banded sin fjende ved navn.

Han kvad.

2. «Fagerhjort nevnt
faret jeg har
som søn, der savner mor;
fader jeg har ei
som folks sønner,
altid jeg ensom gaar.»

Faavne kvad.

3. «Og har du ei far
som folks sønner,
hvad udyr avled dig da?»
— — — — — –

Sigurd kvad.

4. «Æt min jeg siger
ukjendt dig være,
og sammelund mig selv;
Sigurd jeg heder,
Sigmunds arving,
jeg, som med vaaben dig
vóg.»

Faavne kvad.

5. Hvem hidsed dig?
hvi lod hidse dig du
at volde mig livs forlis?
snarøiet svend
snar var din fader —
arten, den ypper sig
snart.»

Sigurd kvad.

6. «Hugen mig hidsed,
hænder fuldt hjalp mig
og mit det snare sverd;
færrest er djerv,
drager paa aar han,
er bange han som barn.»

Faavne kvad.

7. «Vist — fik du voxe
i venners favn,
saa man dig djerv i dyst;
nu er træl du,
tagen i kamp,
fange bær' altid frygt.»

Sigurd kvad.

8. «Laster du, Faavne!
at lidt jeg nød
godt af min faders gods;
ei er træl jeg,
tagen i kamp end,
fandt du, jeg lever fri.»

Faavne kvad.

9. «Haansord ene
hører i alt du,
siger dog sandt jeg dig
kun;
glodrøde gods
og guldet blankt —
de ringe din bane blir.»

Sigurd kvad.

10. «Raade hver én
for rigdom vil
alt til sin døde-dag;

3: I den tabte halvstrofe har Faavne, efter Volsungesaga's text, bebreidet Sigurd, at han ikke tør sige sit navn, hvorfor denne i str. 4 giver sig tilkjende.

thi éngang maa
hver mand jo dog
heden fare til Hel.»

Faavne kvad.

11. «For næste nes
har du norners dom,
letsindig daares lod;
drukner i vand du,
om i vind du ror —
feig mand er alt til fald.»

Sigurd kvad

12. «Sig mig, Faavne!
forfaren du er,
og vel du meget véd:
hvem er de norner,
som nød lindrer,
og frir af fødsels-vé?»

Faavne kvad.

13. «Norner jeg agter
af ulig byrd,
ei har de æt tilsammen;
somme aasbaarne,
somme alvbaarne,
somme døtre af Dvalin.»

Sigurd kvad

14. «Sig mig, Faavne!
forfaren du er,
og vel du meget véd:
hvad den ø heder,
hvor æser og Surt
blander i kampen blod?»

Faavne kvad.

15. «Uskabt den heder,
der alle skal
de guder lege med geir;
Bilrost brister
der de bro rider,
svømmer saa foler i flod.

16. Rædselshjelm jeg
reiste mod mænd,
saa lenge paa skat jeg laa;
troede mig ene
allersterkest —
hvor mange mig mødte
end.»

Sigurd kvad.

17. «Rædselshjelm ei
redder nogen,
hvor gramme gaar til strid;
da man merker,
moder en flere,
at ingen er aller bedst.»

Faavne kvad.

18. «Edder jeg fnyste,
da paa faders arv,
den rige, jeg ruged end.»
— — — — — —

11: «ror» ɔ: ikke seiler (i for sterk vind). — 13: Dvalen, en dverg. — 15: Bilrost = Bivrost, broen fra himlen til jorden, jvf. S. E. I 60.

Sigurd kvad.

19. «Funklende orm!
fræste høit du
og bød saa haard en hug;
voxer des mér
vreden hos mænd,
først den hjelm de faar.»

Faavne kvad.

20. «Raader jeg, Sigurd!
raad du nemme,
og rid du herfra hjem;
glødrøde gods
og guldet blankt —
de ringe din bane blir.»

Sigurd kvad.

21. «Raad har du raadet,
ride døg vil jeg
til guld, søm ligger i lyng;
men, Faavne! du
i dødskamp ligg,
der dig hente Hel.»

Faavne kvad.

22. «Regen mig sveg,
svige han dig vil,
bane øs begge han blir;
lade faar Faavne
sit liv, jeg ser,
styrken din var nu størst.»

Regen var gaaet bort, medens Sigurd vóg Faavne, og kom først tilbage, da Sigurd strøg blodet af sit sverd.

Regen kvad.

23. «Held dig, Sigurd!
seir har du vundet
og Faavne feldet nu,
af alle mænd,
søm muld treder,
kalder jeg djervest dig.»

Sigurd kvad.

24. «Uvist, om sammen
vi alle kom,
hvem der var djervest da;
mangen er sterk,
søm staal ei gjor
blodigt i andens bryst.»

Regen kvad.

25. «Stolt er du, Sigurd!
og seiersglad,
der Gram du tørrer i græs;
brøder min har du
banesaar givet,
volder døg sømt jeg selv.»

Sigurd kvad.

26. «Du saa raaded,
jeg ride skulde
hid ad rimet hei;
gøds øg liv nød
glitrende orm,
havde ei du haanet mit mod.»

Da gik Regen hen til Faavne og skar hjertet ud af ham med det sverd, som er kaldt Ridel, og saa drak han blod af saaret efterpaa.

Regen kvad.

27. «Sid nu, Sigurd!
jeg sove gaar,
hold Faavnes hjerte mod flammen;
lyster mig bide
det bevrekjød
til denne drik af blod.»

Sigurd kvad.

28. «Fjernt du skred,
mens skarpe sverd
jeg farved i Faavnes blod;
mod ormens magt
maalte min kraft jeg,
mens du i lynget laa.»

Regen kvad.

29. «Lenge lod ligge
i lynget du
jotnen gammel og graa,
hjalp ei det sverd dig,
jeg selv gjorde,
dit det sterke staal.»

Sigurd kvad.

30. «Mer gjælder mod
end magt i staal,
hvor gramme gaar til strid;
djerv mand ser jeg
dristig kjempe
til seir med slovet sverd.

31. Bedre er for rask
end for rædde mand
at lakke til kampens leg;
bedre for modig
end for modfalden,
hvad som end komme kan.»

Sigurd tog Faavnes hjerte og stegte paa tén. Da han tenkte, det var fuldstegt, og saften syded af hjertet, saa tog han paa det med fingeren og prøvede, om det var fuldstegt. Han brendte sig og stak fingeren i munden; men da Faavnes hjerteblod kom ham paa tungen, da skjønned han fuglenes røst. Han hørte, at meiserne kvidred i krattet.

Meisen kvad.

32. «Sidder der Sigurd
slagen med blod,
steger ved flammen
Faavnes hjerte;
tyktes mig raadsnild
ringes øder,
tæred selv han
tindrende hjerte.»

Den anden kvad.

33. «Ligger der Regen
legger op raad,
svige vil han
svend, som ham tror;
sanker i nag han
svigfulde ord,
vil harms volder
hevne sin broder.»

Den tredie kvad.

34. «Hoved kortere
kallen graa han
sende heden til Hel;
alt det guld da
ene han raader,
gods under Faavne
gjemt.»

Den fjerde kvad.

35. «Klog han mig tyktes,
kunde han nytte
Eders, søstres,
sande huldraad —
søgte sit gavn han
og gleded ravn;
ulven jeg venter,
der dens øren jeg ser.»

Den femte kvad.

36. «Den kjempe dog
saa klog ei er,
som «hærens trøst»
jeg tenkte mig,
om ene bror
han bort la'r gaa,
mens anden ei
han undte liv.»

Den sjette kvad.

37. «Helt uklog han —
om end han nu
sparer sin fjende falsk,
der Regen ligger,
ruger paa svig —
véd sig ei vogte mod
sligt.»

Den syvende kvad.

38. «Kolde jotnen
kortere et hoved
lade fra gods han gaa;
liggende-fæ,
som Faavnes var
ene han eie da vil.»

34: kallen ɔ: her nærmest «troldkallen».

Sigurd kvad.

39. «Er ei skjebnen saa ram,
at Regen skal
baneord bære af mig;
begge brødre,
brat saa skal de
heden fare til Hel.»

Sigurd hug hovedet af Regen, og dernæst aad han Faavnes hjerte og drak deres begges, Faavnes og Regens, blod. Da hørte Sigurd, hvor meiserne kvidred.

40. «Baste du, Sigurd!
baugene røde,
kvies ved mangt
er ei kongesed;
mø ved én jeg
allerfagrest,
viv paa guld rig —
vandt du kun hende!

41. Ligger til Gjuke
grønne stier,
frem viser skjebnen
for ferdesmænd;
der drotten dyr
datter har fostret,
hende du, Sigurd!
til hustru faar.

42. Sal er paa høie
Hindarfjeldet,
udentil hel
hyllet i flammer;
den har vise
vætter bygget
af uskygget
elveglimmer.

43. Véd paa vidd jeg
valkyrje i søvn,
leger derover
lindens vaade;
Ygg stak med søvntorn,
der ungmø vóg
andre helte,
end han vilde.

44. Skue du, svend! faar
skjoldmø i hjelm,
hun som fra valen
Vingskorne red;

40: «mø» ɔ: rimeligvis Brynhild. «vandt du kun hende!» (hvad du dog ikke gjør; thi til Gjuke fører skjebnen din ferd.) B.'s udg. p. 415. — 42: elveglimmer ɔ: guld. — 43: lindens vaade: lindens forderv ɔ: ild. 43: Jfr. Sigrd.s ord og B.'s helf. — 44: Vingskorne, hestenavn.

naar ei at bryde
mod norners bud
skjoldungs slegtning
Sigrdrív's blund.»

Sigurd red efter Faavnes far til hans bøle og fandt det aabent og døre og stolper af jern; af jern var ogsaa alle bjelker i huset, og det var gravet ned i jorden. Der fandt Sigurd en mengde guld og fyldte der to kister. Der tog han rædselshjelmen og guldbrynjen og sverdet Hrotte og mange kostbarheder og lagde det i kløv paa Grane; men hesten vilde ikke gaa frem, før Sigurd steg paa ryggen af den.

Sigrdrívsord.

(Sigrdrífomǫl).

Sigurd red op paa Hindarfjeld og stevnede syd til Frankland. Paa fjeldet saa han en stor lysning, som om en ild brandt, og der stod skin deraf mod himlen. Men da han kom derhen, saa stod der en skjoldborg og et merke op fra den. Sigurd gik i skjoldborgen og saa, at der laa en mand og sov i fuld rustning. Han tog ham først hjelmen af hovedet. Da saa han, at det var en kvinde. Brynjen sad fast, som om den var groet til kjødet. Da skar han med «Gram» brynjen igjennem fra halsaabningen nedover og ligeledes ud gjennem begge ermer. Da tog han brynjen af hende; men hun vaagnede og satte sig op og saa da Sigurd og sagde:

1. «Hvi slap jeg søvn?
hvad sned brynjen?
hvem bort mig tog
blege tyngsler?»

Han svarede.

«Sigmund-sønnen!
Sigurds klinge!
rev nu nylig
ravn i lig-brad!»

I overskriften er navnformen «Sigrdrív» («for Sigrdriva») beholdt fra sidste strofe i Faavnesord.

1. Jvf. B's udg. pag. 416. I oversættelsen svarer Sigurd i omvendt orden paa Sigrdrívs spørgsmaal: Jeg har vækket dig — mit sverd skar brynjen — du løstes af søvn, fordi jeg ved at drebe Faavne har vist, at jeg ræddes for intet. Jvf. flgd. prosastykkes slutning — «lig-brad» ɔ: den drebte Faavnes kjød.

Hun kvad.

2. «Lenge jeg sov,
lenge i blund laa,
lang er livsens nød;
Oden det volder,
ei jeg magted
slippe søvnens tegn.»

Sigurd satte sig ned og spurgte om hendes navn.

Hun tog da et horn fuldt af mjød og gav ham mindesdrik:

3. «Hil dig dag,
hil dags sønner,
hil nat og kvinders kjøn!
med huldrigt blik
hid til os se,
sign os, som sidder her!

4. Hil Jer æser,
hil aasynjer,
hil dig, du hulde jord!
os gjæve to
giv tale og vid,
lægedomshaand i liv!»

Hun kaldte sig Sigrdríva og var valkyrje. Hun fortalte, at to konger kjempede med hinanden: den ene hed Hjaalmgunnar, han var da gammel og den største hærmand, og havde Oden lovet ham seiren; men:

hin hed Agnar,
Auda's broder,
hvem ei væsen
vilde hjelpe.

Sigrdríva feldte Hjaalmgunnar i kampen; men Oden stak hende med søvntorn til straf derfor og kvad, at hun skulde aldrig siden kjempe til seir i strid, og at hun skulde giftes. «Men jeg, jeg sagde ham, at jeg gjorde det løfte derimod, at aldrig skulde jeg giftes med nogen den mand, som kunde ræddes.»

Han svarer og beder hende lære sig visdom, om hun vidste tidender fra hver en verden.

Angaaende prosastykket og dets forhold til Brynh's helferd jvf. Bugges udg. p. 416. sp. 2.

Sigrdríva kvad.

5\. «Drik jeg bær' dig,
brynjethings helt!
mettet med magt
og manddoms ry:
fuld af lønraad
og lindringstegn,
gode galdre
og gammensruner.

6\. Seirruner kjend,
vil seir du faa,
snit dem i sverdets hjalt,
somme i sverdrand,
somme i sverdryg,
og nevn saa tvefold «Ty».

7\. Ølruner kjend,
vil du, andens viv
ei sviger dig tryg i tro;
paa horn dem rist
og paa haandebag,
og merk paa neglen «Nød».

8\. Bæger du signe,
mod svig dig vogt
og legg i drikken log;
da, det ved jeg,
vorder aldrig
mjød dig blandet med mén.

9\. Hjelpruner kjend,
om du hjelpe vil
og bære fra kvinde barn;
i lóve dem rist
og om led dem spend,
og díser saa bjerge bed.

10\. Brotruner kjend,
om bjerge du vil
de seilfoler paa sø;
paa stavn dem rist
og paa styreblad,
svid dem i aare ind;
er ei bølge saa brat,
saa blaasort sjø —
farer dog frelst du af hav.

11\. Kvistruner kjend,
vil du karsk gjøre,
skjønne paa saar at se;
i bark dem rist
og paa bul i skog,
hvis kvist sig krøger mod
øst.

12\. Maalruner kjend,
vil du, mand dig ei
skal lønne harm med hevn;
dem du vinder,
dem du vikler,
dem du snor alle sammen
der paa thinge,
hvor thingmænd skal
fare til fuldtallig dom.

6 & 7: «Ty» og «Nød» ɔ: runenavne for t og n (↑ & ᚾ). — 9: lóve ɔ: indre haandflade.

13. Vidruner kjend,
vil du vís være
mer end hver en mand;
tyded dem,
tegned dem,
tenkte dem Oden ud —
fra saften hin,
som sivet var
af Heid-draupnes hoved,
af Hodd-rovnes horn.

14. Paa bjerg han stod
med Brime-sverdet,
havde paa hoved hjelm;
víst ord mælte
da Míms hoved
og sagde sande tegn.

15. Kvad dem skrevne paa skjold,
som staar for skinnende gud,
paa Aarvak's øre
og paa Alsvinns hóv,
paa hjul, som ruller
med Hrogne's vogn,
paa Sleipne's tænder
og sledens nagler.

16. Paa bjørnens lab
og paa Brage's tunge,
paa ulvens klør
og paa ørnens nebb,
paa blodige vinger
og paa bryggespord,
i hjelpens haand
og i helsebods spor.

17. Paa glar og paa guld
og paa gavn-eie,
i vin og vørter
og vante sæde,
paa Gungne's odd
og paa Grane's bryst,
paa nornens negl
og paa nebb af ugle.

18. Alle blev af skavne,
som var ind skaarne,
og menged' i hellige mjød,
og sendte paa vide veie;
er de hos æser,
er de hos alver,
somme hos vise vaner,
somme hos mandeslegt.

19. Det er bøgruner,
det er bót-runer
og alle ølruner

15: Aarvak og Alsvinn, hestenavne. Hrogne, Odensnavn. — 16: «hjelpens ɔ: fødselshjelpens (haand). — 17: gavn-eie ɔ: eiendel, som bringer lykke (amulet). — 19: bøgruner ɔ: runer skaarne i bøgetræ — bótruner ɔ: hjelpruner (str. 9) — ølruner ɔ: runer som legger tryllekraft i øl.

og gode gavnruner,
kan du uvrengte
og uskjemte
dem have dig til held;
nyd, om du nemmed,
til guder brat forgaar.

20. Nu skal du velge,
da dig valg er budt,
hvasse vaabens helt!
tale eller tie
efter tykke velg;
al vé er viss tilmaalt.

21. Vil jeg ei vige,
ved du end feig mig,
ei er med frygt jeg født;
venneraad hvert dit
vel vil jeg mindes
saa lenge, jeg leve faar.

22. Raad er mit første:
at mod frænder du
leve maa lydeløst;
sanker de skyld sig,
sent du dig hevne;
døde det baader bedst.

23. Raad er mit andet:
ed du ei sverge
uden tilfulde fast;
skud saa grumme
skyder af fred-brud,
usæl er meneds mand.

24. Raad er mit tredje:
til thinge du
trætte med taabe ei;
thi uklog mand
ofte kan komme
med verre ord, end han
ved.

25. Tier du til,
dog tungt det er,
tykkes med frygt da født
eller og sigtet sandt;
dyr blir dig hjemmets
dom,
lyder den ei til lov;
næste dag ham
af dage tag,
og løn saa folk for løgn.

26. Raad er mit fjerde:
om fule hex
har ved din vei sit hus,
gaa er bedre
end gjeste der,
om natten end er nær.

27. Vagtsomme øine
vel trenger mænd,
hvor harme skal skifte
hugg;
sidder ved vei tidt
svigfulde kvinder,
som dover sverd og sind.

28. Raad er mit femte:
om fagre møer
du sidde i gilde ser,
lad ei sølvsmykt mø
for din søvn raade,
lok dig ei kvinder til kys.

29. Raad er mit sjette:
slenger blandt mænd
avinds-ord ved drik,
hav ei med drukne
hærmænd at gjøre;
mangen tar vin hans vid.

30. Trætter og øl
til tungen sorg
har været mangen mand,
somme til bane,
somme til brøst;
mangt er mænd til vé.

31. Raad er mit syvende:
om sag du har
med svende djerve af sind,
bedre at kjempe
end brende inde
for mænd med gaard og
gods.

32. Raad er mit ottende:
at ondt du skyr
og flyr forførersk ferd;
mø du ei friste,
ei mands kone,
ei lokke til synde-lyst.

33. Raad er mit niende:
nedgrav du lig,
hvor du paa vang dem
blir var,
om døde af sot,
om døde paa sø,
om mænd, hvem vaaben
vóg.

34. Bad skal en bringe
de bort gangne,
hænder og hoved toe,
kjemme og tørre,
før i kiste lagt —
ønske ham sove sæl.

35. Raad er mit tiende:
tro du aldrig
feldet mands frændes
ord,
er du broders bane,
har du fader feldt —
ulv er i unge søn,
om gleded end ham
guld.

36. Sager og nag ei
søvntunge tro,

saa ei heller sorg;
vid og vaaben
vel trenger drot,
som findes skal fremst i flok.

37. Raad er mit ellevte:
mod ondt dig vogt
hver en vei hos ven;
lovsæle's liv
langt jeg ei tror —
tendt er saa tung en tvist!

37: lovsæle's ɔ: den lovsæle fyrstes (Sigurds) liv.

Det større Sigurdskvæde. (Brudstykke.)

(Sigurþarkviþa).

Vols. s. c. 27.

Ild frased op
og jorden skalv,
mens luen høi
mod himlen steg;
faa af fyrstens
folk sig trøsted
ilden at ride,
over at fare.

Vols. s. c. 27.

Sigurd Grane
med sverdet drev,
og ild slukned
for ædlingen,
luen sig lagde
for lovsæl drot,
rødned i kløvbyrd,
som Regen aatte.

Vols. s. c. 28,
Brynhild kvad.

«Sigurd den orm vóg;
siden det ingen
af minde gaar,
mens mænd lever;
men broder din
dristed sig ei
ilden at ride,
over at fare.»

De fire første strofer er tagne fra Volsungesaga, der indleder den sidste af disse strofer (c. 29) med: «saa heder det i Sigurdskvæde».

Vols. s. c. 27: rødned i kløvbyrd ɔ: Slagluen om Brynhilds hal gav gjenskin i Faavneskatten, som Sigurd havde lagt i kløv paa Granes ryg.

Vols. s. c. 29.

Ud gik Sigurd
samtalen fra,
den heltes ven,
og vé ham greb,
saa i stykker
om stridslystne
brast om bringen
brynjens ringe.

— — — — — —

Hogne kvad.

1. «Hvad har Sigurd
syndet mod dig,
siden den djerve
død du vil volde?»

Gunnar kvad.

2. «Mig har Sigurd
svoret eder,
eder svoret,
dem alle brudt;
mig han da sveg,
da mest trengtes,
at hver en ed
han ærlig holdt.»

Hogne kvad.

3. «Dig har Brynhild
bedsk opegget
vé at volde
og vekke sorg;
gifte godt hun
Gudrun ei under —
dig ei siden
samliv med sig.»

4. Somme sved ulv,
somme skar orm,
somme Guthorn
gav af vilddyr,
før ménlystne
magt de finge
haand paa høie
helt at legge.

5. Slagen blev Sigurd
syd for Rinen;
ravn paa træet
raabte saa lydt:
«Egg gjør Atle
paa Eder rød,
knuse vil edsbrudd
de kamplystne.»

6. Ude stod Gudrun,
Gjukes datter,
og faldt de ord
hende først af mund:
«Hvor er nu Sigurd,
de svendes drot,
der mine frænder
første frem rider?»

7. Ene da Hogne
gav hertil svar:

«Sigurd sønder
med sverd vi hugg,
sturer graa folen
ved fyrstens lig.»

8. Kvad da Brynhild,
Budles datter:
«Vel skal I nyde
vaaben og lande;
ene snart Sigurd
for alt raaded,
var lidt lenger
livet ham undt.

9. Ei det sig høved,
at han raaded
for Gjukes arv
og Goters flok,
der fem sønner
til folkevern,
ledingslystne,
hin livet gav.»

10. Lo da Brynhild
— alt bo gjenlod —
den ene gang
af al sin hug:
«Lenge I nyde
land og svende,
der djerve drot
I døden gav.»

11. Kvad da Gudrun,
Gjukes datter:
«Mæler mangt du
ménsvangert ord.
Vé over Gunnar,
som vóg Sigurd!
for hadsken hug
hevn skal komme.»

12. Langt var paa kveld,
kraftig var drukket,
mangelund mælt
var muntre ord;
sovned alle,
som i seng de kom,
kun Gunnar laa
lengst uden blund.

13. Fod fandt ei hvil,
hvisked saa mangt han;
fylkings felder
faldt det paa sinde,
hvad tidt de to
i træet kvad,
da hjem de red —
hin ravn og ørn.

14. Vaagned Brynhild,
Budles datter,
skjoldungers dís,
før dag brød frem:
«Hids eller heft mig
— harm er mig voldt —
sorg min at sige
eller saa at do!»

9, 8: «hin» ɔ: Gjuke.

15. Tied de alle
til tale slig,
faa kun kjendte
den kvindeferd,
der med taarer
hun talte om det,
som med smil hun bad
de svende om.

Brynhild kvad.

16. «Bares mig, Gunnar!
grumt for i søvne:
svalt var i sal,
min seng var kold;
men, drot! du red
dov for gleden,
fengslet med fodjern
i fjendeflok.
Saa skal al jer
æt, Nivlunger!
magtløs vorde,
I ménsvorne!

17. Mindes ei, Gunnar!
for grant du det,
da I begge blod
blanded i spor;
nu har du alt ham
ilde lønnet,
som fandt helst dig
som første mand.

18. Det han da viste,
da djerv han red
at beile til mig
til møde hen,
hvor vel tilforn
fylkings bryder
de eder holdt
til ungen drot.

19. Saarvaand lagde,
smykket med guld,
ædle konge
os imellem;
udentil eggen
i ild var svobt,
indentil mettet
med edderstenk.»

Om Sigurds død.

Her er i dette kvæde fortalt om Sigurds død, og her lyder det saa, som om de drebte ham ude; men somme siger, at de drebte ham inde sovende i sin seng.

19: Saarvaand ɔ: sve .

Tydske mænd derimod forteller det saa, at de drebte ham ude i skoven, og saa heder det i det gamle Gudrunskvæde, at Sigurd og Gjukes sønner havde redet til thing, da han blev drebt. Men det siger alle éns, at de sveg ham i fred og faldt over ham, som han laa og var uforberedt.

Gudrunskvæde. I.

(Goþrúnarkviþa. I.)

Gudrun sad ved Sigurds lig. Hun græd ikke som andre kvinder; men hun var ferdig at sprenges af sorg. Frem gik baade kvinder og mænd for at trøste hende; men det faldt ikke let.

Det er sagt, at Gudrun havde spist af Faavnes hjerte, og hun forstod derfor fuglens rost.

End er dette kvædet om Gudrun:

1. I old Gudrun
mod grav stunded,
der hun sorgfuld sad
ved Sigurds lig;
ei hun hulked,
ei hænder slog,
ei klynked saart
som kvinder helst.

2. Frem der ginge
gjæve jarler,
søgte fra sorgen
svar hende drage;
dog ei Gudrun
græde magted,
saa mod i hug —
maatte hun sprenges.

3. Sad der ædle
jarlekvinder
guldsmykkede
for Gudruns knæ;
hver af dem nevnte
sin nød saa tung,
den, hun bitrest
baaret havde.

4. Kvad da Gjavlaug,
Gjukes søster:
«Mig ved jeg meste
modgang paa jord:
fem mænds tab jeg
fik at bære,
tvende døtres,
trende søstres,
otte brødres,
end jeg dog lever.»

5. Dog ei Gudrun
græde magted,
saa var hun sorgfuld
ved slagne mand
og harm i hug
ved høvdings lig.

6. Kvad da Herborg,
Huners dronning:
«Haardere har jeg
harm at nevne:
sønnerne syv
i sydens land,
husbond dertil
i hærferd faldt.

7. Fader og moder,
fire brødre,
dem paa vove
vinden sveg,
brød mod borde
bølgeslaget.

8. Selv fik jeg smykke,
selv fik jeg stelle,
selv deres lig
legge tilrette;
før aar gik ud
det alt jeg led,
saa ei nogen
min nød lindred.

9. Fik jeg saa fangen
i fjendevold
siden være
i samme aar;
skrud jeg fested,
og sko jeg bandt
for hersens viv
hver en morgen.

10. Hun mig skræmte
af skinsyge
og med haarde
hugg mig jaged;
havt jeg har ei
husbond bedre,
aldrig heller
husfru verre.»

11. Dog ei Gudrun
græde magted,
saa var hun sorgfuld
ved slagne mand
og harm i hug
ved høvdings lig.

12 Kvad da Gullrond,
Gjukes datter:
«Faa ved du trøstord,
fostre! at sige
det unge viv,
hvor vís du er.»
Bød hun, ei hylle
om høvdings lig

13. Slog hun svøbet
fra Sigurd bort,
drog hyndet hen
mod hustru's knæ:
«Kjend din kjære,
kys hans læbe,
som du favned
fyrsten i live.»

14. End én gang ham
Gudrun skued,
saa blodstenket
den boldes haar,
brustet høvdings
blik det klare,
fyrstens bringe
flengt af staalet.

15. Bøiet Gudrun
mod bolstret sank,
lokker løsned,
lued kinden,
og taarers regn
randt hende i skjød.

16. Græd da Gudrun,
Gjukes datter,
saa tunge brast
de taarer frem,
og gjalled til
de gjæs paa tun,
dyre fugle,
dronningen aatte

17. Kvad da Gullrond,
Gjukes datter:
«Kjendte jeg eders
kjærlighed størst
i mande-æt
oven mulde;
aldrig var glad du
ude, ei inde,
uden hos Sigurd,
du, søster min!»

18. Kvad da Gudrun,
Gjukes datter:
«Saa var min Sigurd
mod sønner Gjukes,
som geirløg rank
af græs op skudt,
som blanke sten
paa baand dragen,

12: fostre ɔ: fostermoder. — 18: geirløg ɔ: «spydløg», rankvoxen løgvæxt.

som ædelsten
paa ædlings bryst.

19. Drottens svende
syntes jeg og
høiere end hver
en Herjan's dís;
nu er saa lav jeg,
som løvet tidt
i krattet er,
ved kongens død.

20. Savner paa benk jeg,
savner paa bolster
min gjensvars-ven;
Gjukunger volder,
Gjukunger volder
min grumme vé,
egen søsters
saa saare graad.

21. Legge for folk I
land saa øde,
som I har sveget
svorne eder;
skal du ei, Gunnar!
guldet nyde,
bane de bauge
bringe dig vil,
som du Sigurd
svor de eder.

22. Tidt var i gaarden
glede større,
da min Sigurd
sadled Grane,
og til Brynhild
de beile fór
— usle væsen —
med varsel ondt.»

23. Kvad da Brynhild,
Budles datter:
«Baade hun bonde
og børn savne,
som dig, Gudrun!
til graad lokked,
og imorges
mæle dig gav.»

24. Kvad da Gullrond,
Gjukes datter:
«Ti du, lede!
med tale slig;
ædlingers uferd
du altid var,
jager hver mand dig,
til mén kun skabt,
du sorg saa saar
for syv konger,
kvinders verste
vennespilde.»

19: Herjan ɔ: Oden.

25. Kvad da Brynhild,
Budles datter:
«Ondt alt ene
Atle volder,
Budle baarne
broder min.

26. Da i Huners
hal vi to saa
ormeleiets
ild paa fyrsten —
siden det møde
jeg saart har bødt,
angst af det syn
jeg altid bar.»

27. Stod hun ved støtten,
sterk hun sig gjorde,
brendte Brynhild,
Budles datter,
ild af øine,
edder hun fnyste,
der saar hun saa
paa Sigurds lig.

Gudrun gik bort derfra i skog og ødemarker og fór helt til Danmark og var der hos Thora Haakonsdatter i syv halvaar. Brynhild vilde ikke leve efter Sigurd. Hun lod otte af sine træle og fem trælkvinder drebe. Saa gav hun sig banesaar med sverdet, saaledes som det er fortalt i det korte Sigurdskvæde.

26: ormeleiets ild ɔ: guldet (som smykkede Sigurd).

Det korte Sigurdskvæde.

(Sigurþarkviþa en skamma.)

1. I old Sigurd
søgte Gjuke,
Volsung unge,
som vóg til seir;
tryghed tog han
af to brødre,
vexled eder
veldige kjemper.

2. Mø de bød ham,
mengde af skatte,
Gudrun unge,
Gjukes datter;
drak og drøfted
døgn mangt sammen
Gjukes sønner
og Sigurd unge.

3. Til de til Brynhild
at beile fór,
saa dem Sigurd
ved side red;
Volsung unge,
vei han kjendte;
han skulde vundet,
var det ham undet.

4. Svend fra syden
sverd lagde bart,
malmlagte blad
imellem dem;
ei den mø han
monne kysse,
Huners drot ei
hende favne,

Jvf. Bugge: Sievers Beitr. XXII heft. 1. — Finnur Jónss. Aarb. 1897. 1.

1. som vóg til seir ɔ: som havde drebt Faavne. to brødre Gunnar og Hogne. — 4: malmlagt ɔ: indlagt med figurer af andet metal.

gjemte han ungmø
for Gjukes søn.

5. Lyde i livet
lidt hun kjendte,
intet til skaar
i skjebnen sin,
skyld som tynged,
ja tenktes blot —
brød der imellem
barske norner.

6. Ene om aftnen
hun ude sad,
aabent saa hun
til orde tog:
«Have skal Sigurd,
svenden unge,
jeg mig i arm —
eller han dø!

7. Ord jeg nu mælte,
angrer dem alt:
Gudrun hans viv er,
og Gunnars jeg;
lengsel os lang gav
lede norner.»

8. Tidt gaar hun ud
af ondt opfyldt,
af isens kuld,
hver aftenstund,
han og Gudrun
ganger til hvile,
og hende Sigurd
svøber i lin —
Huners høvding
sin høie viv.

9. «Brudgom og lykke
begge jeg savner;
faar jeg mig trøste
med trods i sind.»

10. Blev af den harm hun
hidset til drab:
«Ganske miste
skal, Gunnar! du
alt landet mit
og mig saa selv;
aldrig jeg lever
med ædling glad.

11. Hjem vil jeg fare,
hvor før jeg var
hos nærfødte
frænder mine;
der vil jeg sidde,
sove livet,
lader ei Sigurd
du segne død
og staar som drot
større end andre.

12. Lade vi fare
med fader søn,
ungen ulv ei
ale du lenge;

hvem af helte
blir haand lettet
siden til forlig,
om søn lever?»

13. Mørk blev Gunnar
og mod i hug
sank i tanker,
sad al dagén;
ingenlunde
det laa ham klart,
hvad ham høved
helst at gjøre,
hvad ham baaded
bedst at gjøre:
vidste med Volsung
sig ven ei mér,
og af Sigurd
et savn saa stort.

14. Tenkte jevnlangt
han til og fra:
saa det var ei
sedvane før
at dronning sig
fra drot skilte;
hented han sig
Hogne til samraad,
havde i ham han
saa huld en ven.

15. «Ene er Brynhild
bedst mig af alle,
Budle baaren,
det bolde viv;
før mit liv jeg
lader fare,
end jeg mister
møens skatte.

16. Vil du, vi drotten
dreber til vinding?
godt er at raade
for Rínens malm
og i gammen
gods at styre
og i fred faa
frydfuldt leve.»

17. Saa ham ene
svar gav Hogne:
«Os ei sømmer
sligt at øve,
søndre med sverd
svorne eder,
eder svorne,
ydet tryghed.

18. Ser vi paa jord ei
mer sæle mænd,
mens vi fire
folket styrer,
og hin hunske
høvding lever,
paa jorden ei
mer ædel slegt;
faar vi fem os
fostre frem sønner,

en æt saa god
vi øge fik.

19. Ved jeg det vel,
hveden vei ligger:
Brynhilds tryglen
for tung falder.»

Gunnar kvad.

20. «Guthorm til drab
vi drive skal,
vor ukloge
yngre broder;
ei ham binder
eder svorne,
eder svorne,
ydet tryghed.»

21. Let var at egge
ustyrlig svend —
Sigurd staalet
stod til hjertet.

22. Helten i hallen
hevn sig søgte,
slengte efter
ustyrlig svend;
fór mod Guthorm
«Gram» med velde,
lynblank klinge,
af kongens haand.

23. Styrted hans fjende
i stykker to,
én vei hænder
og hoved sank,
underhelvten
faldt om paa sted.

24. Sovnet Gudrun
i sengen var
hos Sigurd sin
for sorg saa fri;
men fjern fra fryd
hun fór af søvn,
der i flom hun flød
af Frey's vens blod.

25. Saa slog saart hun
sine hænder,
at hugsterke
støtted mod seng sig:
«Græd ei, Gudrun!
saa gremmelig,
du brud saa ung!
brodre dig lever.

26. Har for ung jeg
arvetager,
ei han fly kan
af fjenders gaard;
skjebnesvangert
og skjemmeligt

24: Freys ven: jvf. Helgekv. I. 55: «Yngves frænde».

end de nys sig
tog nye raad.

27. Rider ei siden,
om syv de faar,
søstersøn dem
slig til thinge;
ved ret vel jeg,
hvad verk her er:
ene Brynhild
alt ondt volder.

28. Mig for hver mand
havde møen kjær.
dog ei Gunnar
jeg gjorde mén,
sveg ei maagskab,
svorne eder,
skulde mindst hede
hans hustru's ven.»

29. Kvinden stønned,
kongen slukned;
saa slog saart hun
sine hænder,
at kalker klang
i kraa derved,
og gjalled til
de gjæs paa tun.

30. Lo da Brynhild,
Budles datter,
den ene gang
af al sin hug,
der til leiet
lydt hun hørte
Gjukes datters
graad den skingre.

31. Kvad da Gunnar,
gjæves høvding:
«Ler du ei derfor,
du lede viv!
nu glad paa gulv,
at dig godt varsles;
hvi skifter du
din skjere lød,
misfosters mor?
mener jeg feig dig!

32. Var du af kvinder
verdigst til det,
at Atle vi hug
dig for øine ned,
blodigt saar du
paa broder saa,
blødende hugg
du binde fik.»

Brynhild kvad.

33. «Djerv er du, Gunnar!
godt du har kjempet;
lidt dog din avind
Atle ræddes;
lengst af Eder
han leve vil,
overmagten
altid have.

26, 5—8: jvf. str. 12.

34. Sagt være, Gunnar!
selv du det grant véd,
hvordan brat I
til brøde greb;
ei var jeg trykket,
ei trengt for haardt
i broders gaard,
paa guld fuldt rig.

35. Ei jeg ønsked,
mig eied mand,
før Gjukunger
mod gaard hen red,
thjodkonninger
trende til hest;
var deres ferd
til fromme lidt.

36. Sagde Atle
i énrum mig:
ikke sit eie
agted han skifte,
guld eller jorder,
gav jeg ei hen mig,
ja ei den ting
af tilfaldt gods,
hvad han mig, ungbarn,
til eie gav,
talte op mig, ungbarn,
for tider lengst.

37. Tvilraadig fór
min tanke da:
husbond velge
eller hær felde
bold i brynje
for broders skyld;
det da vidkjendt
vorde skulde
saa mangen mand
til mødig hug.

38. Forlig vort da
fast vi slutted:
mér mig fristed
fange skatte,
Sigmundsønnens
sølverringe —
andens gods ei
gad jeg eie.

39. Fested jeg da mig
den folkedrot,
som sad med guld
paa Grane's ryg;
ei var i øine
han Eder lig,
og af ydre
ingenlunde,
tykkes end I
trøste konger.

35: «thjodkonninger» ɔ: folkekonger.

40. En jeg elsked
og éne ham,
ei løs af sind
var smykkers dís;
sande vil Atle
det siden alt,
hører ret han
om helferd min

41. Saa dog skal ei
svaghjertet viv
andens husbond
eie i livet —
for min harm da
hevn det være!»

42. Op stod Gunnar,
gjæves høvding,
om hustru's hals
hænder han lagde;
én efter anden
de alle gik
hende at trøste
af trofast sind.

43. Bort hun fra sig
brat hver stødte,
lod sig ei lokke
fra lange ferd.

44. Hented han sig
Hogne til samraad:
«Vil jeg, hver svend
i sal treder —
dine med mine,
dyrt det nu trenges —
frister at holde
fra helferd viv,
før med tide
os times vé —
faar saa skjebnen
skifte siden.»

45. Saa ham ene
svar gav Hogne:
«Lok ei hende
fra lange ferd,
hvor atter født
aldrig hun blive!
til mén hun kom
af moders liv,
for al sin tid
til uferd født,
saa mangen svend
til sjælevé.»

46. Mod i hug han
fra mødet gik,
der skat skifted
den skrudfagre.

41: «svaghjertet viv» ɔ: Gudrun. — «andens» ɔ: Brynhild, som hevder sin tidligere ret til Sigurd.

47. Alt sit gods hun
overskued,
døde terner
og trælkvinder;
guldbrynjen tog,
— var ei godt i hug —
før hun sig stinged
med staalets odd.

48. Sank hun mod bolster
til siden hen,
ruged paa raad end
rammet af sverdet.

49 «Trede til død nu
hver terne min,
som guld af mig
vil i gave faa;
hver jeg giver
gyldensmykke,
lin og lagen,
lyse klæder.»

50. Til det ord de
alle tied —
og alle gav
som én det svar:
«Mange nok døde,
monne vi leve,
salterner stelle
din sidste ferd.»

51. Da med lempe
linsmykt kvinde
ung af alder
til orde tog:
«Vil ei, tryglet
og træg nogen
skal for vor skyld
skilles fra livet.

52. Med Eders ben
brende dog da vil
mindre rigdom,
ei Menja's gods,
der frem I naar,
at finde mig.

53 Sæt dig, Gunnar!
siger jeg nu dig
uden livshaab
din lyse brud;
dog helt ei er
i havn jert skib,
om jeg mit liv
end lade maa.

54. Fred med Gudrun
faar du, før tenkt:
troldklog dronning
dulmer hos ungviv
mørke minder
om mandens drab.

52: Menja's gods ɔ: guld. Jvf. Grottesang. — 54: «troldklog dronning» ɔ: Grimild, Gjuke's hustru.

55. Mø vorder født
— moder fostrer —
det er Svanhild,
hin solstraale,
mere fager
end friske dag.

56. Gudrun du giver
til gjæven helt,
for mangen mand
til mén saa saart;
vorder til vilje
hun velgift ei;
hende til ægte
vil Atle faa,
Budle baarne
broder min.

57. Mangt jeg mindes,
hvor med mig I fór,
der mig sorgfuld
I sveget fik;
blev mig lykken
for livet spildt.

58. Oddrun til viv
du ønske vil,
Atle dog ei dig
under hende;
søge vil I
sammen i løn,
hun vil dig elske,
som jeg skulde,
om skjebnen var
os vorden god.

59. Atle med dig vil
ilde fare,
ind du stenges
i ormgaard trang.

60. Saa vil snart og
siden komme,
at Atle maa
aand opgive,
sin lykke sæl
og sønners liv;
thi gram i hug
Gudrun volder
vé paa seng ham
med snaren egg.

61. Sømmed Gudrun,
søster jer, mér
følge sin faldne
første husbond,
gaves hende
af gjæve raad,
eller hun hug
havde lig min.

58: Oddrun ɔ: Atles søster.

62. Djervt jeg nu taler,
dog vil neppe
for vor skyld hun
skilles fra livet;
bære vil brede
bølger hende
til Jónakrs
odelsjorder.

63. Afkom faar hun,
arvtagere,
arvtagere,
Jónakrs sønner;
Svanhild vil hun
sende af lande,
sin og selve
Sigurds datter.

64. Bide hende
vil Bikke's raad,
thi Jormunrek
til illt lever;
al er Sigurds
æt da borte —
grund har Gudrun
til graad desmér.

65. Den ene bøn
jeg beder dig,
vil den i verden
være min sidste:
bygge du borg
saa bred paa vold,
at os alle
er jevnstort rum,
dem, som søgte
med Sigurd døden.

66. Tjelde den borg de
med tjeld og skjold,
velfarvet vælsktøi
og Vælskes flok;
ved ene haand
mig Hunen brend.

67 Ved anden haand
af Hunen brend
sølversmykte
svende mine,
to os ved hoved
og to høge;
da delt er alt
til jevning ligt.

68. End da ligge
os imellem
(ringsmykte staal)
egghvasse jern,
som engang lagt,
da paa bolster
vi begge steg,

63: Jónakr, jvf. Gudruns egging, prosa. — 65: borg ɔ: ligbaal. — 66: Vælskes flok ɔ: mange træle af britisk herkomst.

og hed vi da
husbond og viv.

69. Rasler dog ei
ringblinkende
ham i hæl da
hallens gitter,
naar min flok ham
følger heden —
fattig dog vil ei
vor ferd være.

70. Thi terner fem
ham følger da,
otte træle
af ædel byrd,
min fostermø
i fadersarv,
som Budle gav
til barnet sit.

71. Mangt jeg mælte,
mér vel var der,
lód min lod mig
lenger tale;
saar nu svulner,
svigter røsten,
sandt jeg kun sagde —
saa faar jeg fare.»

69: «hallens» ɔ: Hel-hall's.

Brynhilds helferd.

(Helreiþ Brynhildar).

Efter Brynhilds død blev der gjort to baal, det ene for Sigurd, og brandt det først; men Brynhild blev brendt paa det andet, og var hun i en vogn, som var tjeldet med gylden stykke. Saa er fortalt, at Brynhild kjørte med vognen ad helveien og fór over et tun, hvor en gyger boede. Gygren kvad:

1. «Gjennem mine
gaarde bygde
fast i fjeld du
fare skal ei;
vev at strekke
stod dig bedre
end at gjeste
andens husbond.

2. Hvi skal hugvild
fra hærmarken
hen til mine
hus du søge?
Vil du det vide:
varger har du
ménfuld mettet
med mandeblod.»

Brynhild kvad

3. «Klandre ei mig,
du kvind fra fjeld!
om før jeg var
i vikingferd;
af os to jeg
mon agtes bedst,
hvor mænd vor æt
i minde har.»

2, 6—8 efter F. Jóns's text fra «Nornagestsþáttr».

Gygren kvad.

4. «Blev du, Brynhild!
Budles datter!
med varsel verst
til verden født;
Giukes børn du
brat har ødet,
herjet deres
hjem det gode.»

Brynhild kvad.

5. «Sige jeg skal dig
sanddru fra vogn,
vil du det vide,
du vidløse,
hvor mig gjorde
Gjukes sønner
paa elskov arm
og édbrydersk.

6. Kaldte mig alle,
som kjendte mig,
Hild under hjelm
i Hlymdale
— — — — — —

Sigdr. pr. 8

Hin hed Agnar,
Auda's broder,
hvem ei væsen
vilde hjelpe.
— — — — — —

7. Hugdjerve helt
hammene vore,
otte søstres,
ved ég gjemte;
vil du det vide,
vintre jeg tolv var,
da ungen drot
min ed jeg gav.

8. Lod i Godthjod
jeg graahærde
Hjaalmgunnar saa
til Hel fare;
seir gav jeg unge
Auda's broder,
grumt mig derfor
gram blev Oden.

9. Stengte med skjold han
i Skatalund mig,
— røde og hvide —
raded sig plader;
den han bryde
bød min slummer,
som paa jord ei
ængstes kunde.

Strofeordning: 6—7 = B's 7—6, med indskudt halvstrofe fra Sigrdrívsord, som herhenhørende, efter F. Jóns's udg.

10. Lod om min sal han,
mod sønden vendt,
høie «skovens
herjer» brende;
over bød ride
den ene svend,
som førte mig guld
fra Faavnes ból.

11. Guldskifter gjæv
paa Grane kom,
hvor fosterfar min
førte styret;
der i hirden
Daners viking
ene tyktes
af alle bedst.

12. Sodt i samme
seng vi blunded,
som min broder
han baaren var;
ingen af os
otte nætter
om den anden
armen lagde.

13. Lasted saa Gudrun,
Gjukes datter,
mig, at jeg sov
i Sigurds favn;
hvad verst mig var,
jeg da vide fik,
at mig de sveg
i mandevalg.

14. Altfor lenge
liv vil friste
mand og kvinde
i kvide tung;
leve skal vi
vort liv sammen
Sigurd og jeg.
Synk du, troldkjøn!»

10: skovens høie herjer ɔ: luen. — 11: fosterfar min ɔ: Heime, gift med Brynhilds søster Bekkhild. Vols. s. c. 23. Daners viking ɔ: Sigurd.

Nivlungernes drab.

(Dráp Niflunga).

Gunnar og Hogne tog da alt guldet, Faavnes arv. Ufred blev der saa mellem Gjukungerne og Atle. Han gav Gjukungerne skylden for Brynhilds død. Det blev til forlig mellem dem, at de skulde give ham Gudrun til ægte, og de gav hende en glemselsdrik, før hun gav sit samtykke til at giftes med Atle. Atles sønner var Erp og Eitel; men Svanhild var datter af Sigurd og Gudrun.

Kong Atle indbød Gunnar og Hogne og sendte Vinge eller Knevrød som bud. Gudrun anede uraad og sendte med runer en advarsel, at de ikke skulde komme, og til jertegn sendte hun Hogne ringen Andvarenaut og knyttede et ulvehaar i den.

Gunnar havde beilet til Oddrun, Atles søster, men fik hende ikke. Da ægtede han Glaumvor, men Hogne var gift med Kostbera. Deres sønner var Solar og Snævar og Gjuke.

Men da Gjukungerne kom til Atle, da bad Gudrun sine sønner, at de skulde bede om liv for Gjukungerne; men de vilde ikke. Hjertet blev skaaret ud af Hogne, og Gunnar blev kastet i ormgaarden. Han slog paa harpe og dyssede ormene i søvn; men en øgle stak ham til levren.

«Andvare-naut»: en værdifuld eiendel — nautr — (her guldringen) betegnes paa denne maade efter sin tidligere eier: Andvareringen. Jvf. prosa 1, 2, 3 i «Regensord».

Det gamle Gudrunskvæde. II.

(Goþrúnarkviþa en forna).

Kong Thjodrek var hos Atle og havde der tabt næsten alle sine mænd. Thjodrek og Gudrun klagede sin harm for hinanden. Hun fortalte ham og kvad:

1. Mø var jeg feirest,
— moder mig fostred —
fager i bure,
brødre jeg holdt af:
indtil Gjuke
guld mig skjenked,
guld mig skjenked,
gav mig til Sigurd.

2 Gjæv var Sigurd
mod Gjukes æt
som løgen grøn
af græs skudt op,
som raske hjort
mod raadyr graa,
glodrøde guld
mod graablegt sølv.

3. Indtil de brødre
ei undte mig,
at jeg husbond fandt
fremst af alle;
kunde ei søve
ei sag domme,
før de Sigurd
slog til døde.

4. Grane fra thing løb,
gny var at høre,
men ei Sigurd
selv fik komme;
sadeldyr alle
af sved skummed,
under drabsmænd
drevne paa spreng.

5. Gik med graad jeg
Grane til møde,
fritted om kind vaad
folen om tidend;

stur stod Grane,
mod græs luded,
hingst det vidste,
herrer ei leved.

6. Lenge jeg vakled,
lenge var uvis,
før jeg fyrsten
fritted om helten.

7. Harm stod Gunnar,
Hogne meldte
mig om Sigurds
saare henferd:
«Huggen ligger
hist om vove
Guthorms bane
given ulve.

8. Se der Sigurd
i sønderled!
skjelner der du
skrig af ravne,
skrig af ørne
aadselglade,
hyl af ulve
om husbond din.»

9. «Hvi vil, Hogne!
harmverk slige
du melde mig
saa mod i hug?
før skulde ravne
rive dit hjerte
vidt om lande,
end du leve faa»

10. End en gang gav
gjensvar Hogne
med haarden hug
af harm saa stor:
«Grund du saa, Gudrun!
til graad har mer,
finge nu ravne
rive mit hjerte.»

11. Fra ordskifte
tilskogs jeg gik
ensom at sanke,
hvad ulv levned;
ei jeg hulked
ei hænder slog,
ei klynked saart,
som kvinder helst,
der jeg sorgpint sad
ved Sigurd hen.

12. Mørk mig tyktes
som mulm den nat,
der saart jeg sad
ved Sigurd hen;
bares for mig
som bedst af alt

om ulve tog
mit arme liv,
eller brendt jeg blev
som birkens véd.

13. Fór af fjeld jeg
fuldt fem dage,
til Haalv's høie
hal jeg øined.

14. Halvaar syv jeg
sad hos Thora,
Haakons datter,
i Danmarks land;
hun mig til gammen
guldindvirked
sydéns sale,
svaner danske.

15. Satte i billed
vi svendes leg,
i kunstvirke
kongens hærmænd,
røde skjolde,
rustede drenge,
sverdflok, hjelmflok,
høvdings følge.

16. Sigmunds skibe
skred fra lande,
gyldne hoveder,
hugne stavne;
virked i vev vi:
væbnede stredes
Sigar og Siggeir
syd paa Fyen.

17. Hørte saa Grimild,
Gotekvinden,
hvor jeg var kommen
kummertynget;
slengte hun veven,
sønner kaldte —
fast og lenge
at fritte om det:
hvem vilde søstren
sønnen bøde,
for myrdet mand
mandsbod give.

18. Rede var Gunnar
guld at byde,
sag at bøde —
saa og Høgne;
fritted om det hun,
hvem ferdig var
springer at sadle,
spende for vogn,
hest at ride,
høg at kaste,
brodd fra barlinds
bue at skyde.

12: «som birkens ved» — forklares ogsaa «som barkløs ved».

19. Valdar for Daner
med Jarizleiv,
Eymod tredje
med Jarizkaar
kom da ind der
konger lige,
«Langbards» kjemper
i kappe rød,
i brynje prud
og blanken hjelm,
sverd ved belte,
brunlokkede.

20. Hver mig vilde
velge gaver,
velge gaver,
venligt tale,
om maatte mig
for mangen sorg
trøst de bringe —
trode jeg ei dem.

21. Bar mig Grimild
bæger at drikke
saa svalt og saart —
sandsed ei sag jeg;
mettet var det
med muldens kraft,
med svalkold sø,
sværgaltens blod.

22. Skaaret i hornet
og skrevet rødt
var alskens tegn —
tyde jeg fik ei:
havets lyngfisk,
Haddingjelands
uskaarne ax,
indvolde af dyr.

23. Mén saa mangt var
menget i drikken,
blad af hvert træ,
brendte agern,
arnesteds dugg,
offer-indmad,
svinlever kogt —
sag hun saa døved.

24. Gik mig af hug
al høvdings kval,
som i sal jeg
smagte den drik;
kom for knæ mig
konger trende,
før mig selv hun
søgte i tale.

21: Sværgalten jvf. storgalten H. Hj.'s 30 pr. — 22: «lyngfisk» ɔ: orm. Haddingjeland ɔ: dødsriget. Saxo Gr. ed. Müller, p. 51. — 23: arnesteds dugg ɔ: sód.

Grimild kvad.

25. «Gir jeg dig, Gudrun!
guld i eie,
efter din fader
den fulde arv;
Hlodves sale,
sølverringe,
faldne fyrstes
fulde tjeldheng.

26. Hunske terner,
som tjeldvever
og guldbremmer,
saa gammen er;
ene for Budles
arv du raade,
guldudstyret,
gift med Atle.»

27. «Staar ei min hug til
husbond at følge
eller Brynhilds
broder at eie;
med Budles søn
ei sømmer mig
slegt at øge
sæl ved livet.»

Grimild kvad.

28. «Frist ei de helte
harm at lønne,
thi vaade vi
dog voldte først;
være det vil dig,
som var i live
Sigurd og Sigmund,
faar sønner du.»

29. «Ei kan, Grimild!
glad jeg være,
haab ei nevne
om helten bold,
siden sammen
Sigurds livsblod
ravn og graavarg
graadigt drukke.»

Grimild kvad.

30. «Ham har af alle
æt-gjæveste
fyrste jeg fundet
og fremst for vist;
ham du eie,
til aar dig slaar,
vorde ugift,
velger du ham ei.»

31. «Frist ei byde
fast og lenge
denne æt mig
den dødsvangre;

26: tjeldvever ɔ: vever mønstervev i smaa rammer (spjeld). — 28: Sigmund ɔ: Sigurds unge søn. jvf. Det korte Sig. kv. str. 12 & 26.

vaade vil han
volde Gunnar
og af Hogne
hjertet slide.
Ei vil jeg standse,
før strids vekker,
den livsterke,
livet jeg røver.»

32. Grimild det ord
med graad fornam,
som hendes børn
bane varsled,
hendes sønner
saa saar en vé.

Grimild kvad.

33. «Land jeg end gir dig
og ledingsmænd,
Vinbjorg, Valbjorg,
vil du dem have;
ei for din tid det,
og trøst dig, barn!»

34. «Ham af konger
kaare jeg skal da,
nødig dog faa ham
af frændehaand;
vorder ei mig
den mand til fryd,
brødres bane
ei børn til vern.

35. Snart var i sadlen
hver svend der set,
vælske kvinder
paa vogn satte;
de dage syv
vi svalt land red,
og andre syv
sø vi pløied,
traadte tørt land
de tredje syv.

36. Den vagt ved port
i virke høit
grind op lukked,
før i gaard vi red.

37. Vakte mig Atle,
være jeg tyktes
af had opfyldt
ved frænders død.

Atle kvad.

38. «Saa nu nys mig
norner vekker» —
bad han mig tyde
trengsels spaadom —
«saa jeg dig, Gudrun,
Gjukes datter!
med svigfuldt sverd
saare til død mig.»

39. «At drømme om jern —
ild det varsler,

kvindes harme —
hovmod og lyst;
mod vé og verk
vil jeg dig brende,
lindre og læge,
hvor led du mig er.»

Atle kvad.

40. «Saa jeg i tunet
smaatræer faldne,
som min vilje var
fik voxe frem —
revne med rode
rødstenkte af blod,
baarne for benke,
budt mig at tygge.

41. Saa jeg af haand mig
høge flyve,
før rov de fandt,
mod rædsels bo;
aad deres hjerter
til honning jeg,
med sorgfuldt sind,
svulne af blodet.

42. Saa jeg af haand mig
hvalpe slides
glam savnende,
gnistred de begge;
saa deres legem
ligge som slagt,
nyde jeg maatte
nødtvungen lig.»

43. «Tale vil svende
om slagtoffer,
hvidhoveders
hals afskjere;
lidt før daggry
de dødsens er
— folk til føde —
om faa nætter.»

Gudrun kvad.

44. «Laa jeg ei siden,
— sove jeg gad ei
magtløs tilsengs —
mindes det grant.»

39: brende ɔ: til lægedom (som kur). Drømme str. 40—42 varsler Atles sønners død. — 43: «hvidhoveder» synes at betegne dyr, som slagtes; men maa tydes om Atles sønner, som Gudrun drebte og beredte til spise for Atle. — 44: Grundtvigs og F. Jóns's' text, lagt i Gudruns mund, som ialfald en afslutning. Hsk.'s text er neppe andet end et fra sin sammenheng løsrevet brudstykke, som maatte tenkes sagt af Atle.

Gudrunskvæde. III.

(Goþrúnarkviþa III.)

Herkja hed Atles terne. Hun havde været hans frille. Hun fortalte Atle, at hun havde set Thjodrek og Gudrun begge sammen. Atle blev da gram i hug. Da kvad Gudrun:

1. «Hvad evig ank,
Atle, Budlung?
er sorg i sind?
hvi smil ei mer?
bedre det hued
de helte vel,
mælte til mænd du,
til mig gad se.»

Atle kvad.

2. «Nager mig, Gudrun,
Gjukes datter!
hvad i hal mig
Herkja sagde:
at sov bag tjeld
Thjodrek og du,
lindt om Eder
linet svøbte.»

Gudrun kvad.

3. «Dig om alt det
ed jeg sverger
ved hin hvide
viede sten,
at jeg med Thjodrek
ei tog mig for,
hvad mø og mand
maatte ei gjøre.

4. Tog om hals kun
hæres fylker,
den ædle drot,
en enkelt gang;
andre var ei
vore favntag,
der i sorg vi to
sammen talte.

5. Her kom Thjodrek
med treti mænd,
ingen nu lever
af alle dem;
mig tog du brødre
og brynjet flok,
tog mig al min
ædleste slegt.

6. Send efter Saxe,
søndermænds drot,
han kan signe
sydende kar.»

7. Syvhundred mænd
i sal ginge,
før kongens viv
i kjedlen greb.

Gudrun kvad.

8. «Har jeg ei Hogne,
henter ei Gunnar,
ser ei siden
sæle brodre;
Hogne vel hevned
slig harm med sverd,
nu faar jeg selv mig
for synd rense.»

9. Haanden skjere
skod hun til bunds,
og op hun tog
tindrende sten:
«Se nu, de svende!
sydende kar —
ren er jeg vorden
ved retfærds dom.»

10. Atle da hjertet
slog høit i bryst,
da Gudruns arm
han uskadt saa:
«Hen nu til kjedlen
skal Herkja gaa,
hun som Gudrun
grumt tiltenkte.»

11. Saa han ei ynk,
som saa ei det,
hvor paa Herkja
hænder svedes;
drog da den kvind de
i dyndet myr.
Saa fik Gudrun
soning for harm.

Oddrunsgraad.

(Oddrúnargrátr.)

Om Borgny og Oddrun.

Heidrek hed en konge. Hans datter hed Borgny. Vilmund hed han, som var hendes elsker. Hun kunde ikke blive forløst af barnsnød, før Oddrun, Atles søster, kom til. Hun havde været Gunnar Gjukesøns elskov. Om dette sagn er her kvedet:

1. Sagt i gamle
sagn jeg hørte,
der kom en mø
til Mornaland;
paa al den jord
ingen magted
hjelp at yde
Heidreks datter.

2. Hørte det Oddrun,
Atles søster,
at møen stred
i sterken vé;
rev af stald hun
stangbidslede
og paa svarthingst
sadlen lagde.

3. Fare lod folen
ad fladen vold,
til for hal hun kom
høi kneisende;
strøg saa sadlen
af svangen hest,
og ind hun skred
op efter sal,
og først af alt
det ord hun kvad:

4. Hvad er videst
i verden spurgt,
hvad hørtes mest
i Hunaland?»

Ternen kvad.

«Her ligger Borgny
brudt af véer,
vennen din, Oddrun!
vid hende hjelp!»

Oddrun kvad.

5. «Hvem har mén vel
for møen lagt?
Hvi kom Borgny
saa braad en sot?»

Ternen kvad.

6. «Vilmund heder
den heltes ven,
lune lin han
lagde om moen,
fem vintre fuldt,
for fader dulgt.»

7. Mer, jeg mener,
de mælte ei,
mild hun sig satte
for moens knæ;
sterkt kvad Oddrun,
stridt kvad Oddrun,
bedske galdre
for Borgny der.

8. Dreng og mobarn
saa dagsens lys,
smaabørn ved ham,
som Hogne vóg;
mæle fik viv
af møde stor,
saa først af mund
hende faldt de ord:

9. «Saa dig hjelpe
hulde vætter,
Frigg og Freyja,
fleste guder,
som mig du tog
den trengsel fra.»

Oddrun kvad.

10. «Knæled ei derfor
jeg dig til hjelp,
at var i liv
du verd dertil;
loved og holdt jeg
det, jeg herom svor:
med hvad som helst
hjelpe jeg skulde,
der ædlinger
til arv fødtes.»

Borgny kvad.

11. «Or er du, Oddrun!
og afsindig,
der ord mig flest
du fandt af nag;

8: at Vilmund drebte Hogne, er ikke ellers fortalt.

dog paa jorden
jeg dig fulgte,
som var vi børn
af brødre to.»

Oddrun kvad.

12. «Mindes jeg end
dit ord den kveld,
da jeg Gunnar
gav mit leie;
sligt, du sagde,
siden monne
mø ei hænde —
mig kun ene!»

13. Sig da satte
sorgtræt kvinde,
kval at nevne
af kvide tung:

14. Fostret blev jeg
i fyrsters sal
helte efter hug,
huld var mig hver;
fryded ved liv mig
og faderhjem
vintre kun fem
før faders død.

15. Sagde han det
som sit sidste ord,
livstrætte drot,
før dø han fik:
mig bad han give
guldet røde,
gifte mig sydpaa
med Grimilds søn.

16. Brynhild bød han
bære hjelmen,
kvad, hun skulde
kampmø vorde;
sagde i verden
vilde ei fødes
saa stolt en mø,
stengte ei skjebnen.

17. Brynhild i bure
bredde veven,
folk og rige
hun raaded der;
hult lød jorden
og himlens hvælv,
der Faavnes bane
blev borgen var.

18. Da stod en strid
med staalet vælsk,
og borg blev brudt,
der Borghild sad;
ei langt det led,

15: Grimilds søn ɔ: Gunnar. — 16: kampmø: «óskmey»: Odens kaarne datter ɔ: valkyrje.

saa liden stund,
før den svig hun
saa tilfulde.

19. Hevn lod herfor
haard hun komme,
fuldt vi føle
fik det alle;
bæres det vil
til hvert bygget land,
at hun med Sigurd
søgte sig døden.

20. Men godhed jeg
for Gunnar bar,
bauges bryder,
i Brynhilds sted.

21. Bød de Atle
bauge røde
og broder min
bøder ei smaa;
femten gaarde,
Granes kløvbyrd
— hued det ham —
for min haand han bød.

22. Men Atle kvad,
han aldrig tog
gave for brud
af Gjukes søn;
dog vi ei evned
elskov tvinge,
helded jeg hoved
mod helten gjæv.

23. Mælte det mange
mine frænder,
sagde, os sammen
de set havde;
men Atle kvad,
jeg kunde ei
skjendsel øve,
skam mig gjøre.

24. Negte dog sligt ei
nogensinde
en for anden,
hvor elskov raa'r.

25. Sine svende
sendte Atle,
mig at friste,
ad mørken skog;
kom de, da mindst
komme de skulde,
der samme lin
vi slog om os.

26. Bød vi de drenge
bauge røde,
at de til Atle
ei det sagde;

21: Granes kløvbyrd ɔ: Faavneskatten. («Faavnes-ord» slutn.)

men i hast de
hjem sig skyndte
og det ivrigt
Atle meldte.

27. Men for Gudrun
de gjemte vel,
hvad hun dog helst
høre skulde.

28. Gny var af guldskodd
ganger at høre,
da i gaard de red,
Gjukes sønner;
hjertet skar de
af Hogne ud,
lagde den anden
i ormegaard.

29. End en gang jeg
ud var dragen
til Geirmund hen
gilde at stelle;
snild da harpen
slog den konning,
thi han haabed,
høibaarne drot,
ham jeg skulde
til hjelp komme.

30. Hist fra Hlésø
jeg hørte da,
hvor der af kvide
klang de strenge;
terner jeg flux bad
ferdige være,
fyrstens liv jeg
frelse vilde.

31. Lod om sund vi
snekken fare,
til jeg øined
al Atles gaard.

32. Kom der Atles
usle moder
ud skridende —
skulde hun tæres!
grov sig til hjertet
paa Gunnar ind,
saa jeg fik ei
frelse helten.

33. Ofte jeg undres,
at end jeg kan,
du ormbóls dís!
dvele i live,

29: Gunnar slog harpen i ormegaarden. — 32: Atles moder, omskabt til en orm, bed Gunnar tildøde. — 33: Ormbóls dís ɔ: Faavneleiets (guldets) gudinde — den guldsmykkede kvinde.

da slagdjerve
sverdeskifter
som mig selv jeg
syntes elske.

34\. Sad du og lytted,
mens sagt jeg fik
mine og deres
mange vanheld;
hver faar leve
for lengslen sin;
over dog nu
er Oddruns graad.

33: sverdskifter ɔ: kongen, som skifter eller deler ud sverd mellem sine mænd.

Atlekvæde.

(Atlakviþa.)

Atles død.

Gudrun, Gjukes datter, hevnede sine brødre saaledes, som det vidspurgt er blevet. Først drebte hun Atles sønner, og derefter drebte hun Atle og brendte hallen og hele hirden.

Derom er dette kvæde digtet.

1. Ride lod Atle
i old til Gunnar
kjempen den kjendte,
Knevrød hans navn var;
til Gjukes gaard han
og Gunnars hal kom,
til arnebenke
og øllet gode.

2. Drak hirdens drenge
— de dølgsmænd tied —
vin i valhallen
vàrę mod Hunesvig;
Knevrød lyd kreved
med kolden røst,
svenden fra syden,
sad der paa høibenk:

3. «Atle mig sendte
ærind at ride
paa frøsende fole
ad fremmed mulmskov,
at bede Jer, Gunnar!
til gildebenk komme
med høitidshjelme
at hjemsøge Atle.

Om Atlekvæde se Bugge Arkiv 1. 1. 1882.

2: Valhallen her = høisal, vaabenhal. — 3: høitidshjelme : stadshjelme, ikke egentlige stridshjelme.

4. Der skjold I kan velge
og skavne askspær,
hjelme guldblanke
og Huners mengde,
sølvgyldt sadeltøi,
sydlandske brynjer,
den spydsvingers spær
og spræke heste.

5. Vide Gnitahed's
vold vil han give
med gjallende glavind
og gyldne stavne,
Danpstade dertil
og dyre skatte,
mægtige moen
som mulmskov nevnt er.»

6. Gunnar sit hoved
mod Hogne vendte:
«Hvad synes, ung svend! du,
der sligt vi hører?
Vidste ei det guld jeg
paa Gnitahede,
at ei vi aatte
jevngodt fuldt dermed.

7. Sale vi syv har
af sverd helt fulde,
hvert af dem hjalte
har helt af guld,
min hest jeg ved hævest,
haardest min klinge,
benkgilde buer,
brynjerne gyldne,
hjelm og skjold hvidest
hentet fra Kiar's hal;
ét mit er bedre
end alle de Huners.

8. Hvad sigted søster til,
som sendte ring os
viklet med varghaar?
varsel vel gav hun;
hei-bo's haar fandt jeg
heftet i ring rød,
farlig vor ferd er,
at fare det ærind.

9. Ætmænd ei egged,
ei anden frænde,
ei venner, ei vise,
ei veldets herrer;
hilsed dem Gunnar,
som høvding sømmed,
gjæv i gildesal
af saa godt et mod:

4: «Huners mengde» maa her være: hunske træle. den spydsvingers ɔ: Atle's. — 5: glavind ɔ: geir, spyd. Danpstade ɔ: Dnjeprstaden. — 7: hævest ɔ: bedst. — 8: hei-bo ɔ: ulv.

10. «Reis dig nu, Fjorne!
fare om benk lad
fra haand til haande
hærmænds guldskaaler!»

11. Ulv for Nivlungers
arv skal dog raade;
gamle i graafeld,
— er Gunnar borte, —
blegpelste bjørne
bide med rovtand,
kvikke op koblet,
kommer ei Gunnar.»

12. Leded landsdrotten
ledingsmænd raske,
helten, med taarer
af Huners gaard;
og Hognes unge
arving, han kvad da:
«Far sæle og snilde,
did sindet drager!»

13. Trøste i trav lod de
trede om fjelde
frøsende foler
ad fremmed mulmskov;
al Hunmark rysted,
der heltene fór frem,
sendte «snertrædde»
ad sletter grønne.

14. Atles hal saa de,
indgange dybe,
Bikkes mænd stande
paa borgen høie,
søndermænds salen
sluttet med benke,
buklede bræder
og blanke skjolde,
drottens dyststenger;
og drak der Atle
vin i valhallen,
vagter sad ude
paa vagt mod Gunnar,

Str. 11 er opfattet som Gunnars trøstord. Ved «ulv» kan tenkes paa den senere, str. 12, nevnte søn af Hogne, jvf. Atle o. 88: «Hniflung» og Nivlungernes drab: «Gjuke» («ulfr er i ungum syni» — Sigrd. o. 35, jvf. Sig. kv. III. 12), for ham skal de gamle hirdmænd kjempe mod de usle fjenders flok — muntre koblet «gamna», ironisk — greystód, haanligt — «grey» og «merr» er ukvemsord mod mænd.(?). Texten er imidlertid meget tvilsom. — 12: «Huners» rimeligvis indkommet fra et digt om Ermanriksagnet, uagtet det her ikke passer. (B.) — 13: «snertrædde» ɔ: hestene. — 14: «Bikke» indkommet fra kvad om Sorle og Hamde (B.). — buklede bræder ɔ: træskjolde med jernbukler.

vilde han ham gjeste,
kamp byde kongen
med klirrende glavind.

15. Søster strax saa dem,
der i sal ind kom
begge de brodre —
blind ei af drikken:
«Forraadt nu, Gunnar!
hvad, gjæve! formaar du
mod Huners harmraad?
af hal gaa snarest!

16. Bedre var, broder!
du brynjen spendte,
end med høitidshjelm
hjemsøge Atle,
du sad i sadlen
solklare dage,
lod díser græde
for dodblege faldne,
Huners skjoldmoer
skjendsel friste,
og Atle selv lod
i ormgaard komme;
nu er den ormgaard
til Eder gjemt.».

Gunnar kvad.

17. «Sent nu er, søster!
at samle Nivlunger,
fjernt er til følge
folk nu at søge,
ad Rinens Rosmefjeld
de raske svende.»

18. Fanged de Gunnar,
i fodjern satte
den Borgunders ven,
bandt de saa fast ham.

19. Syv hug Hogne
med sverdet hvasse,
ottende skod han
i ilden hede;
saa skal hver frels sig
mod fjender verge,
som Hogne vóg
til vern for livet.

20. Fritted de Gunnar,
om Goters drot
løse vilde
sit liv med guld.

Gunnar kvad.

21. «Før Hognes hjerte
i haand mig ligge
blodigt den bolde
af brystet skaaret,
den kongebaarne,
med klinge hvas!»

17: «Rosmefjeld» af et folkenavn «Rosomoner», rimeligvis indkommet fra Ermanrik-sagnet, medens «Rin» er tilføiet i Atlekv. (B.)

22. Skar de saa Hjalle
hjertet af brystet,
bar det paa bret lagt
blodigt for Gunnar.

23. Kvad da Gunnar,
de gjæves drot:
«Her har jeg Hjalles
hjerte, den uslings,
helt uligt Hognes
hjerte, den djerves,
saart som det bevrer
paa bret her lagt,
bevred dog dobbelt,
da i bryst det laa.»

24. Høit lo da Hogne,
de til hjertet skar ham,
kjempen fuldt karsk end,
— klynke mindst tenkte —
bar det paa bret lagt
blodigt for Gunnar

25. Gjæv kvad da Gunnar,
Geir-nivlungen:
«Her har jeg Hognes
hjerte, den djerves,
helt uligt Hjalles
hjerte, den uslings,
lidt som det bevrer
paa bret her lagt,
bevred end saa ei,
da i bryst det laa.

26. Atle! saa fjern du
fra intet vorder,
som du det monne
fra mine skatte,
ned nu lagt er
Nivlungskatten
hel i min haand —
nu Hogne ei lever!

27. Altid bar tvivl jeg,
mens to vi leved,
nu har jeg ingen
jeg éne lever;
raade skal rivende
Rin for aas-gaven,
heltenes nidmalm,
Nivlungearven;
i veltende vove
verdringe lyser —
heller, end Huners børn
om haand de blinked.»

Atle kvad.

28. «Fører frem vognen,
fangen er bastet.»
Og saa siden

22: Hjalle en træl hos Atle. — 27: aas-gaven ɔ: Faavneskatten, som stammede fra æserne.

slebte til døden
«bidselbideren»
baugrige kampdrot.

29. Atle hin store
red ædle «Glaum»,
af svende omsluttet,
søstermand deres.
— — — — — —
gudbaarne Gudrun,
gangen i gildesal,
graaden hun kvalte.

Gudrun kvad.

30. «Gaa dig saa, Atle!
som Gunnar du havde
eder tidt svoret
og alt lengst givet
ved sydgangne solen
og Sigtý's-fjeldet.
ved leiets lønkammer
og løftets Ulls-ring.

31. Fjendeflokken
fyrsten karsk end
i ormgaard lagde,
som indentil
yred af orme;
éne der Gunnar
harmfuld harpen
med haanden slog,
bruste de strenge;
bjerge skal saa
ringspreder gjæv
sit guld mod mænd.

32. Atle lod løbe
sit land imod
grus-gravende
ganger fra mordverk;
tummel i tun var,
trengsel af heste,
kamplarm af kjemper
komne fra moen.

33. Ud gik da Gudrun
Atle til møde
med gyldenkalken
at gjenhilse kongen:
Her i din hal, drot!
hilsen du fange
glad efter Gudruns
gutters hedenferd.

34. Skummede Atles
skaaler vintunge.

28: «bidselbideren» ɔ: hesten. baugrige ɔ: den for skatten raadende (Gunnar). — 29: «Glaum» ɔ: Atles hest «svende» eg. vel «sverde», men meningen er alligevel «sverdomgjordede svende». — 30: Det gaa dig, Atle! selv nu saa, som du har forholdt dig mod Gunnar, svoret ham dyre eder (ham, som nu er forraadt og fangen). Sigtý's-fjeldet ɔ: Odensfjeldet. Ulls-ring ɔ: edsringen

da Huner sammen
i hal sig sanked;
skred ind skrappe
skjeggede kjemper.

35. Skjerkindet skred hun
skjenk dem at bære,
barskt viv de bolde
bid bød til drikken —
nødig; men nid bar hun
natmørke Atle:

36. «Nu, sverduddeler!
du dine sønners
blodige hjerter
til honning har tygget;
modige! mæt du
af mandslagt sidde,
svelg det som sul kun,
send det fra høibenk.

37. Kalder du siden
for knæ dig ei
Erp og Eitel,
de yre to;
ser dem ei siden
fra sædets midte,
guldgiverne,
geir at skjefte,
faxet fjelge
og foler spore.»

38. Brag blev om benke,
barsk lød mandelarm,
gny under guldskrud,
græd Huners børn;
Gudrun alene
aldrig begræd hun
bjørndjerve brødre
og blide sønner,
unge og yre,
hun med Atle fik.

39. Guld hun da saaed,
svanhvide kvinde,
og ringe røde
rakte hun hirdmænd;
lod skjebnen modnes,
malmen dyr vanke,
gudshuse vigde
viv slet ei ændsed.

40. Uvàr sig Atle
ør havde drukket,
vaaben han bar ei,
paa vagt ei mod Gudrun;
tidt leg var bedre,
naar lindt som tiest
for ædlingers øine
hinanden de favned.

41. Bolstret med brodd hun
gav blod at drikke

37: Erp og Eitel ɔ: Atles og Gudruns to smaa sønner. «yr» ɔ: vilter. «fjelge» ɔ: pynte, eg. studse. — 41: Gudrun dreber Atle paa leiet om natten og sætter saa ild paa hallen.

med haand saa helgridsk,
hundene løste;
haardt slog mod haldør
— huskarle vekked —
blussende brand hun,
brødre saa hevned.

42. Gav ilden hun alle,
som inde var der,
fra Gunnars mord var
af mulmskov komne;
raft ældet ramled,
røg stod af huse,

Budlungers bo brandt,
brandt og skjoldmoer
livstrætte inde,
i luen hed sank.

43. Fuldmeldt er herom,
farer saa siden
brud ei i brynje
brødre at hevne;
hun har af trende
thjodkonninger
baneord baaret
bold, før hun døde.

End fortælles herom nøiere i de grønlandske «Atleord».

Grønlandske Atle-ord.

(Atlamǫl en grœnlenzko.)

1. Den svig er vidspurgt,
da samraad stridsmænd
i fortid fremmed,
faa det til gavn var;
lønraad de lagde,
led for det siden,
saa og Gjukes sønner,
som grumt blev svegne.

2. De fald voldte fyrster,
som falde ei skulde,
ondt raad tog Atle,
aatte han kløgt dog;
styrted stor støtte,
sterkt sig selv skaded,
brat han de brodre
gav bud strax at komme.

3. Dybtenkt den dronning
drøfted, hvad raad var,
lytted til talen,
hvad lønligt de mælte;
vís var i vaande,
vilde dem hjelpe;
om sø skulde seiles,
selv hun ei kom med.

4. Runer hun risted,
rygged dem Vinge,
— fals han helst frem-
med —
før frem han bar dem;
siden saa seiled
sendemænd Atles
heden om Limfjord,
der heltene boed.

1: «Den svig» etc. Andre omtrent: Hørt har ei faa det — at hærmænd samraad. — 2: «de brødre» ɔ: hans «svogre», Gunnar og Hogne.

5. Glade ved gilde
gulvbaal de tendte,
anede ondt ei,
der ind de var komne;
tog de de gaver,
den gjæve dem sendte,
paa stolpen dem hengte,
ei hefted sig ved det.

6. Kom saa Kostbera,
kvinde helt agtsom,
Hognes kjær hustru,
og hilste dem begge;
glad var og Glaumvor,
som Gunnar aatte,
gjestmild den gjæve
gjesters tarv skjøtted.

7. Hjem bød de Hogne,
fór helst saa Gunnar,
aaben laa arglist
om agt de gav kun;
haandslag gav Gunnar,
om Hogne vilde,
ei Hogne sig vegred,
var hin først rede.

8. Fuldt var af forraad,
de fruer mjød bar,
horn fór tilhobe,
til høit var drukket.

9. Bolstrene bredte
som bedst de husfolk;
klog var Kostbera,
kjendte vel runer,
læste de løntegn
ved luen klare,
tand hun for tunge
med tvil mon holde,
var saa forvansket,
at vrangt var at tyde.

10. Siden de søgte
seng, hun og Hogne,
drømte den dronning,
dulgte slet intet,
klog hun til kongen
kvad, der hun vaagned:

11. «Haster fra hjem du,
i hug søg raad dog,
faa kan fuldt runer,
far en anden gang!
De runer jeg raaded,
som risted din søster,
ei den ædle dig
indbød dennesind.

12. Ét mig mest undrer
— end det ei fatter —
hvad kom den kloge
til klart ei at riste;

5: «den gjæve» ɔ: Atle. — 6: «dem begge», rimeligvis Atles sendemænd, Vinge og hans ledsager.

lod hun frem lyse,
som laa derunder
jer begges bane,
om brat I kom did;
stav hun forskar sig,
har skyld ei andre.»

Hogne kvad.

13. «Ondt kvinder aner,
den art jeg har ei,
søger ei svig jeg,
før sligt skal hevnes;
glodrøde guld os
give vil fyrsten,
aldrig jeg ængstes,
om ondt end høres.»

Kostbera kvad.

14. «For fald I farer,
om frem I stunder,
vil jer ei venskab
vente dennesind,
drømte jeg, Hogne!
dølger mig ei det,
tungt vil I trenges,
trykker ei angst blot.

15. Dit liglín saa jeg
i luen brende,
høi flammen herjed
mit hus igjennem.»

Hogne kvad.

16. «Línklæder ligger,
som lidt I agter,
brat vil de brende,
der du baallín saa.»

Kostbera kvad.

17. «Bjørn var ind kommen,
brød den op tømret,
rysted de labber,
saa rædsel greb os,
i mund tog os mange,
saa magt forgik os,
làrmen og lød der
ei liden heller.»

Hogne kvad.

18. «Veir vil da voxe,
snart voldsomt blive,
der isbjørn du øined,
østenstorm kommer.»

Kostbera kvad.

19. «Ind, saa jeg, ørn fløi
opefter hallen,
bedsk det os bliver,
blodsprengte os alle,
ulyd lod ane
Atles hamløber.»

12: stav ɔ: runetegn. — 13, 1—4: Andre omtr.: Ondt huer kvinder — den art jeg har ei — skal hevn ei hentes — harm jeg eí volder — Vols. s.

Hogne kvad.

20. «Slidsomt vi slagter,
og ser vi blod da,
ofte mod øxne
om ørne drømmes;
ærlig er Atle,
hvad end du drømmer.»
Lod de det ligge,
legges hver tale.

21. Velbaarne vaagned,
var dem det samme:
gremmed det Glaumvor,
at gru stod af drømme;
henferd og hjemkomst
haabed dog Gunnar.

Glaumvor kvad.

22. «Galgtræ var gjort dig,
gik du til døden,
orme dig tæred,
traf jeg med liv dig,
trengsels tider kom;
tyd, hvad det var vel!»

Gunnar kvad.

23. — — — — — —

Glaumvor kvad.

24. «Sverd saa jeg blodigt
slidt af din kjortel,
saart er at sige
sligt syn sin husbond;
geir saa jeg stande
gjennem dit legem,
ved odd og ende
ulve der tuded.»

Gunnar kvad.

25. «Hunde da løber,
og høit de bjeffer,
tidt glam af hunde
for geir-kast kommer.»

Glaumvór kvad.

26. «Foss saa jeg flømme
frem gjennem hallen,
strid den støiede,
strømmed ad benke,
brød eders begges,
brødrenes, fødder,
veg ikke vandet;
vel varsler det noget.»

Gunnar kvad.

27. — — — — — —

Glaumvor kvad.

28. «Saa døde kvinder
komme i nat hid,
ei varsomt klædte,
vilde dig hente,
saa brat de bød dig
til benkene sine;
dig er de díser
dødtrætte vordne.»

21: «Velbaarne» ɔ: Gunnar og hans hustru, Glaumvor.

Gunnarkvad.

29. «For sent du det siger,
saa er nu valg gjort,
flyr jeg den ferd ei,
da fare dog tenkt er;
lader det ligt til,
det lakker mod enden.»

30. Da led mod lysning,
lysted til ferden
alle at staa op,
andre fra raaded;
fem sammen fór de,
fulgte huskarle
tvefold i tallet,
— tankeløst var det —
Snævar og Solar,
sønner af Hogne,
Orkning han kaldtes,
som end dem fulgte,
hugprude helt var
hans hustrus broder.

31. Fulgte de fruer
til fjord dem skilte;
advared de væne —
ei vilde de høre.

32. Tog Glaumvor til orde,
Gunnars ægteviv,
mælte til Vinge,
som verdt hun fandt det:
«Ved ei, om velkomst
vel I os lønner,
synd det besøg er,
der svig bor under.»

33. Svor han da, Vinge,
sig selv ei spared:
«jotner ham eie,
om Eder han sviger,
hav galgen ham ganske,
om grid han bryder!»

34. Tog Bera til orde
saa blid i sinde:
«Sæle I seile
og seir I hente,
gaa alt efter ønske!
intet det hindre!»

35. Hogne gjensvared,
huld mod de kjære:
«Trøst Jer, trofaste,
times hvadhelst end;
mange saa mæle,
slaar mægtig feil dog,
ønsker ved udferd
ei alle hjelper.»

36. Til bort det bar da,
blikke de vexled;
skifted saa skjebnen,
skilt deres vei laa.

33: «grid» ɔ: midlertidigt sikkerhedsløfte.

37. Raskt de da roed,
rev halve kjølen,
tag lange tog de,
téde helt vredt sig,
brast dem hamlebaand,
brødes dem keiper,
fested ei farkost,
før de forlod det.

38. Og saa lidt siden
— sidst er at nevne —
bo saa de stande,
som Budle aatte;
høit drøned hegnport,
da Hogne banked.

39. Ord kvad da Vinge,
usagt det bedst var:
«Haster fra huset!
— hen gaa er utrygt,
snart fik jeg svidd Jer,
slaaes I ned brat,
fagert jeg indbød,
fals var dog under —
eller her raster,
til reist Jer er galgen.»

40. Talte saa Hogne,
tenkte mindst vige,
frygtsom ved færrest,
som fristes maatte:
«Tenk ei os true,
tag dig ei sligt for!
ypper end ord du,
øges dig kval kun.»

41. Slog de ned Vinge,
sendte til Hel ham,
langed ham øxhugg,
mens liv var i ham.

42. Atles folk fylked
og fór i brynje,
hærklædte hen gik,
saa hegnet var mellem;
alle i ét de
ord vrede vexled:
«Var lengst vort lønraad
jert liv at tage.»

43. «Lidt det kun lader,
som lengst det tenkt var,
I end er i ulag,
og én har vi feldt alt,
hugget ihjel ham,
hørte han Jer til.»

44. I hug blev de harme,
da hort det ord blev,
flinkt rørte fingre,
fatted om spydrem,
skød de saa skyndsomt,
med skjold sig dekked.

37: «hamlebaand» ɔ: aarestropper. «keiper» ɔ: aareklamper.

45. Ind kom der ord om,
hvad ude de fremmed,
hørtes for hallen
høit det træl nevne.

46. Gram blev da Gudrun
hun gru-daad hørte,
smykket med sylgjer
sled hun dem alle,
slengte saa sølvet,
at sønder hver ring brast.

47. Ud skred hun siden,
rev op vidt døren,
fór hun ei frygtsomt,
favned de komne;
søgte sin slegt hun,
gav sidste hilsen,
sandhed i sligt var,
sagde end mer hun:

48. «Jeg raad søgte rettest
reisen at hindre,
ei skjebnen omskiftes,
skulde I dog komme.»
Hun mindelig maned,
om maatte de enes —
intet de agted,
alle kvad nei kun.

49. Slegtstore saa da,
hvor saart de trengtes,
kaaben hun kasted,
til kampferd stunded;
drog sverd af slidre,
slog for frænders liv,
ei lind i legen,
lagde hun haand til.

50. Lod Gjukes datter
drenge to segne,
hug Atles broder,
bar man ham siden,
vóg saa med vaaben,
at vekk hun slog foden.

51. Den anden hug hun,
saa op han stod ei,
gav hen til Hel ham,
haand hende skalv ei.

52. Valgny de vakte,
vide dets ry gik,
Gjukungers gjerning
gik over alt dog;
lød om Nivlunger:
mens liv dem undtes,
sverd de saa svinged,
sled af sig brynjer,
hjelme saa hugged,
som hugen evned.

53. Morgnen frem stred de,
til middag leden,

al den ottetid
og opefter dagen;
før var der fuldstridt,
flød med blod volden,
forinden faldt atten,
dog overhaand vandt de,
faldt Bera's to sønner
og broder hendes.

54. Høit mælte helten,
fast harmen tog ham:
«Ondt at se om sig,
Eder det skyldes;
treti fuldt var vi
saa trøste svende,
efter staar elve,
ild har her herjet.

55. Brødre fem var vi,
da Budle faldt fra,
helvten lengst Hel har,
og hugne to ligger.

56. Jeg frændskab vandt feiret,
— faar det ei dølge —
ulykkeskvinde!
ei til min glede;
fra først jeg fik dig,
fred fandt vi sjelden;
frænder I fjerned
frasveg mig gods tidt,
søsters liv slukked —
saarest det nager.»

Gudrun kvad.

57. «Ypper det, Atle!
øved dog først sligt:
greb moder min du
og myrded for vinding,
lod hungre i hulen
min høie frænke;
trøst det mig tykkes,
du teller din kvide,
guder jeg takker,
det gaar dig ilde.»

Atle kvad.

58. «Jeg egger Jer, jarler!
at øge tungt kummer
for hustruen høie —
hued mig se det;
søger saa sysle,
at sørge kan Gudrun!
gad det vel skue,
hun glede ei finge.

59. Fører frem Hogne,
flenger med kniv ham,
skjerer ud hjertet,
skorte ei viljen;

53: dog overhaand vandt «de» ɔ: Atles mænd. Gunnar og Hogne har mistet sine tre kampfeller; hermed er striden afgjort. — 54: helten ɔ: Atle. — 56: «søsters» ɔ: Brynhild's.

Gunnar hin gramme
til galgtræ fester,
gaar til den gjerning,
hen giv ham for orme!»

Hogne kvad

60. «Gjør som dig lyster!
vil glad det vente,
skal freidig findes,
fristet er verre;
modstand I mødte,
mens magt var i os,
nu saar saa svider,
at selv du faar raade.»

61. Beite saa talte,
bursvend hos Atle:
«Hjalle vi tage
og Hogne bjerge,
velge vi verk halvt,
verd er han døden,
lever saa lenge ei,
han lad jo nevnes.»

62. Rædd fra sit rum da
rømte grydesvend,
kunde ret klynke,
krøb i hver vraa hen;
klaged, at kval han
for kampen fik døie,
kvad drøvelig dagen,
at dø fra svinene,
overflod al den,
han ellers havde.

63. Tog Budles kok de
og kniven svinged,
usseltræl jamred,
før odd han kjendte;
trode sig tid nok
tunteig at gjødsle,
slide med søl verst,
slap han kun fra det,
held priste Hjalle,
holdt han kun livet.

64. Hogne da fristed,
— færreste saa gjør —
bede for trælen,
at bjerget blev han:
«Lettere mig er
den leg at fremme;
hvorfor vil her vi
høre paa skraal sligt?»

65. Greb de den gjæve,
gaves ei udvei
de vilde voldsmænds
verk lenger hindre;
høit lo da Hogne,
hørte de svende,

61, 5—6: efter F. Jóns's rettelse af texten, omtrent: vi drebe den dovning — døden han verd er.

kunde han kraft té,
kval han vel taalte.

66. Harpe slog Gunnar,
greb i med tæer,
toner frem trylled,
saa terner hulked;
klaged de karle,
som klangen ret hørte;
han søsters sorg svaled;
sønder brast raftstok.

67. Død fandt de djerve,
dag saavidt gryed,
lod, til det lakked,
leve sit mandsmod

68. Stolt var da Atle,
steg over begge,
viv meldte vé han,
vildt hende lasted:
«Morgen nu, Gudrun!
misted du venner;
somt har du selv voldt,
at saa det er gaaet.»

Gudrun kvad.

69. «Djerv staar du, Atle!
der drab du lyser,
op kommer anger,
faar alt du provet;
den arv blir efter,
jeg det dig varsler:
endes ei ondt dig,
før jeg og død er.»

Atle kvad.

70. «Ei kan jeg ændre,
ser andet raad dog
langt mer lempeligt
— lykken tidt vrages —:
med træl jeg dig trøster,
tindrende smykker,
snehvide sølvet,
som selv du vil det.»

Gudrun kvad.

71. «Haab er ei herom,
hindre jeg skal det;
soning jeg slidt har,
hvor sag var mindre;
før trodsig jeg tyktes,
tør det nu øges.
hued hvadhelst mig,
mens Hogne leved.

72. Op var vi elskte
i ét hus sammen,
leg mangen leged,
i lund opvoxed,
Grimild os gleded
med guld og halsbaand;

66: «raftstok» ɔ: tagsperre.

brødres bane du
bøder mig aldrig,
gjør ei den gjerning,
det godt mig tykkes.

73. Karlevold kuer
kvindernes lykke,
kronen forkrøbles,
om kvister visner,
træet for fald staar,
frahugges rodtrevl;
ene nu, Atle!
for alt du raader.»

74. Drygt var af daarskab,
der drotten det trode,
aaben laa arglist,
om agt han gav kun;
tresk var da Gudrun,
talte forstilt hun,
téde sig trøstig,
bar tvende skjold hun.

75. Gilde hun gjorde,
gravøl for brødre,
enig var Atle
at ære og sine.

76. Lod de det ligge —
laget blev gilde,
med larm ei liden
det lag blev feiret;
streng var den stolte,
strid mod Budles æt,
hevn mod sin husbond
higed hun efter.

77. Hun lokked børn lille,
lagde mod stok dem,
blegned de bolde,
brast dog i graad ei,
fór i favn hende,
fritted, hvad gjaldt nu.

Gudrun kvad.

78. «Spørger ei efter!
vil spilde Jer begge,
lysted mig lengst alt
Jer læge mod ælde.»

Gutterne kvad.

«Ofr kun dit afkom,
ingen det hindrer,
vreden kort venter,
vover du fuldtud.»

79. Barsk hun de brødres
barndom forødte,
hjertelost handled,
hals-skar dem begge.
Men Atle fritted,
hvor farne var vel

75: at ære og «sine» ɔ: sine egne faldne. — 77: børn lille ɔ: hendes to smaa sønner med Atle, «Erp» og «Eitel».

til leg hans sønner,
han saa dem ei mer.

Gudrun kvad.

80. «Over jeg gaa vil,
dig, Atle, alt sige,
dølge ei vil jeg,
datter af Grimild;
fryder det knapt dig,
faar fuldt du høre;
stor vé du voldte,
som vóg mine brødre.

81. Sov jeg helt sjelden,
siden de omkom,
hevn jeg svor haard dig,
har jeg nu mindet;
bar en morgen du mig bud,
mindes den grant end,
nu kveld er kommen,
og kan du sligt høre!

82. Sønner du savner,
som sidst du det skulde:
vid deres skaller
til skaaler brugte,
drikken jeg drøied
med deres blod dig.

83. Tog deres hjerter,
paa tén dem stegte,
dig siden dem sendte,
sagde af kalv dem;
var ene du om det,
intet du levned,
tygged du trøstig,
paa tand forlod dig.

84. Véd du nu børns lod —
verre knapt ønskes;
brød jeg min bane,
bryster mig dog ei.»

Atle kvad.

85. «Grum var du, Gudrun!
som gjøre saa kunde,
dine børns blod mig
blande i drikken;
slog egen slegt du,
som sidst du det skulde,
mig selv og stakket
for sorg du sparer.»

Gudrun kvad.

86. «Hug jeg end havde
at hugge dig selv ned,
sysles knapt slemt nok
med slig en konge:
fremmed tilforn du,
hvad folk ei kjendte
af vildskabs vanvid
i verden denne;
har end du nu øget,
hvad alt vi hørte,
grufuldt forgik dig —
dit gravøl holdt du!»

Atle kvad

87. «Var brendt paa baal du
og brudt med sten først,
høstet du havde,
hvad høved lengst dig.»

Gudrun kvad.

«Meld dig sligt møde
ved morgentide,
med fagrere død jeg
farer til nyt lys.»

88. Sad de i sambo,
svigtanker næred,
vredesord vexled,
vel fandt ingen sig.
Had steg hos Hnivlung,
hug stod til storverk,
gjemte ei for Gudrun,
han gram var Atle.

89. Hende i hug kom,
hvad Hogne fik lide,
held kaldte ham det,
fik hevn han tage.
Stungen blev Atle,
stakket de vented,
vóg Hognes søn ham
og selve Gudrun.

90. Ædling til ord tog,
op fór af søvne,
saar kjendte snarlig,
svøb kvad han utrengt:
«Siger for sand mig,
hvem slog søn af Budle;
lind ei den leg var,
livshaab jeg ser ei.»

Gudrun kvad.

91. «Dølge ei vil jeg,
datter af Grimild,
vidner, jeg volder,
at vegen din tid er,
saa Hognes søn og,
at saar dig matter.»

Atle kvad.

92. «Voldsferd du valgte,
var det end skjendigt,
verst er ven svige,
som vel paa dig lider.

93. Buden fra hjemmet
som beiler din drog jeg;
enke du rost var,
ord gik om storsind;
vel det sig viste,
da vi det prøved,
hjem fór du hidhen,
hærflok os fulgte.

94 Alt faldt ærefuldt
ud ved vor brudferd,

88: «Hnivlung» ɔ: Hognes efterlevende søn Gjuke, jvf. «Nivlungernes drab».

herligt os hylded
høibaarne stormænd;
nok der af slagt var,
nød vi rigelig,
fattedes fæ ei,
frem sendte mange.

95 Dig, fagre, jeg fested,
gav fuldt af smykker,
trælene treti,
terner syv gode,
sømmeligt sligt var,
sølv dog end mere.

96. Alt det du agted,
som intet var det,
naar land end laa hen
levnet fra Budle;
under saa gróv du,
at intet jeg naaed,
vermor din lod du
tidt vaadkindet sidde,
sæl ingen saa jeg
siden af mine.»

Gudrun kvad.

97. «Løi du nu, Atle!
skjønt lidt jeg det agter,
vel jeg vég sjelden,
verre dog du var;
fra barndom I brødre
brødes og trætted,
halve dit hus saa
til Hel henvandred,
styrted hver støtte,
som stande skulde.

98. Tre var vi søskend,
tyktes stridbare,
fór vi af lande,
fulgte med Sigurd;
staa til vi lod det,
styred hver skib sit,
fór, som vi førtes,
til frem vi kom øster.

99. Kongen vi først slog,
kaared os land der,
herser os hylded,
høit stod ei modet,
fried af skóg-gang,
hvem fred vi undte,
reiste til rigdom,
den raad sig ei vidste.

100. Hunkongen døde,
hen svandt brat lykken,
ungviv stor ynk var
enkenavn fange —

96: under saa grov du etc. ɔ: svigfuldt forholdt du mig andel i Faavneskatten. — «Vermor» ɔ: din husbondes moder. — 100: «Hunkongen» ɔ: Sigurd.

livslang den lede
at leve med Atle —
helt mig før aatte,
haardt var det savn mig.

101. Fra det thing du drog ei,
den tidend vi hørte,
at sag du søgte
eller sag standsed;
gav altid efter,
gad intet holde;
fare kun lod du,
hvad fyrsten pligted.»

Atle kvad.

102. «Løi du nu, Gudrun!
lidt ved det bedres
vor begges skjebne,
skral for os alle;
gjør du nu, Gudrun!
af gjæve storsind
alt os til ære,
naar ud de mig løfter.»

Gudrun kvad.

103. «Skib vil jeg skaffe,
skinnende kiste,
vevnad vel voxe
at vikle om lig dit,
tenke, hvad trenges,
som trofaste var vi.»

104. Feldet laa Atle
frænder til sorg stor,
evned den ædle
alt, hvad hun loved;
gjæv vilde Gudrun
gange i døden,
dage dog drog ud,
død fandt hun sent først.

105. Sæl er hver siden,
som sig faar fostre
saa gjævt et afkom,
som Gjuke avled;
i hvert et landt det
leve vil efter,
det minde mægtigt,
hvor mænd mon lytte.

100: «helt» ɔ: Sigurd. — 103: «skinnende» eg. «malet» ligkiste. — vevnad vel voxe ɔ: indsette hans ligsvøb med vox (kristelig gravskik).

Gudruns egging.

(Goþrúnar hvǫt.)

Om Gudrun.

Gudrun gik saa til søen, da hun havde drebt Atle. Hun gik lige paa søen og vilde tage livet af sig; men hun kunde ikke synke. Hun drev over fjorden til kong Jónakr's land. Han fik hende til ægte, og deres sønner var Sorle og Erp og Hamde. Der opfostredes Svanhild Sigurds datter. Hun blev gift med Jormonrek den mægtige. Hos ham var Bikke. Han gav det raad, at Randve, kongens søn, skulde ægte hende. . . . . . . Dette fortalte Bikke til kongen. Kongen lod Randve henge og Svanhild trede under hestehov; men da Gudrun fik høre dette, talte hun til sine sønner.

1. Ved jeg det ordkast
verst og saarest,
tale frem trengt
af tungest nød,
da haard i hug
til hevn Gudrun
sønner egged
med saare ord:

2. «Hvi sidder I,
sover hen livet,
skammer Jer ei
skjemt at yppe?
der Jormonrek
eders søster
saa ung af aar
paa alfarvei

«Erp» er efter Hamdesord str. 12 & 13 Sorle's og Hamdes halvbroder — Jónakr's søn med en anden kvinde.

Bikke er Jormonreks onde raadgiver og hans sendemand for paa hans vegne at beile til Svanhild. «Dette» (at Randve vilde ægte Svanhild) fortalte Bikke. Jvf. Vols. s.

slengte for heste,
sorte og hvide,
graa, gangvante
Gote-foler!

3. Gaves ei Eder
Gunnar at ligne,
hug I ei heller
som Hogne fik;
hevn for hende
hente I vilde,
havde I mod som
mine brødre
og haarden hug
som Hun-konger.»

4. Kvad da Hamde
hin hugdjerve:
«Hognes daad du
høit ei priste,
da de Sigurd
af søvn opjog;
blev dit bolster
det blaahvide
i mands blod rødt,
i mordbad vædt.

5. Blev for bolde
brødre hevnen
slem og saar dig,
der du sønner vóg;
havde med dem vi
hevnet vor søster
med enig hug
paa Jormonrek.

6. Henter nu frem
Hunkongers vaaben!
har du os hidset
til hærsverds thing.»

7. Glad da Gudrun
gik til bure,
kaared af kister
kongers hjelme,
side brynjer,
sønner dem gav;
freidig de svang sig
paa folers ryg.

8. Kvad da Hamde
hin hugdjerve:
«Saa kun møder
moder igjen
geirhelt segnet
hos Goters folk,
at for os alle
du arvøl gjør,
for Svanhild selv
og sønner dine.»

5: «sønner» ɔ: Gudruns sønner med Atle: Erp og Eitel, jvf. str. 12 — 8: geirhelt ɔ: spydets helt.

9. Grædende Gudrun,
Gjuke's datter,
gik at sidde
i sorg paa tun,
af mund mæle
saa mangelund
tungsinds tale,
taarevædet:

10. «Ilde jeg tre saa,
arner jeg tre saa,
husbonder tre
jeg til hus blev fort;
ene var Sigurd
mig allerbedst,
ham, de brødre
bane voldte.

11. For svare saar
saa jeg bod ei,
vidste den brødre
ei bringe mig;
mér de tyktes
mig kun pine,
da mig ædlinger
til Atle gav.

12. Kaldte til lonord
jeg kjække smaa,
kunde for brost jeg
bod ei vinde,
før børns hoved
fra hals jeg skar.

13. Gik til strand jeg
gram mod norner,
strid deres storm
stemme jeg vilde;
bar mig — ei slugte
bølger høie;
leve jeg maatte,
paa land jeg steg.

14. Gik jeg til brudbenk
— bedst mig det tyktes —
den tredje gang
med thjodkonge;
afkom fik jeg,
arvtagere,
arvtagere,
Jónakr's sønner.

15. Men om Svanhild
sad de terner,
af mine børn
mest hun mig kjær var;
saa var Svanhild
i salen min
som den sæle
solens straale.

16. Gav hende guld jeg
og gyldenskrud,
gifted saa hende
til Goters folk;
det er mig haardest
af harm min al —

11, 2—4, conject. — 12: jvf. str. 5.

Svanhilds lyse
lokkefylde,
i grus nedtraadt
for gangerhov.

17. Saarest hin sorg,
da Sigurd min
for seir svegen
i seng de vóg;
grummest dog hin,
da til Gunnars liv
blanke orme
sig bored dybt;

hvassest dog hin,
da til hjertet ind
djerve konge,
karsk end, de skar.
Mindes jeg ondt nok,
mindes jeg sorg nok!

18. Bidsle du, Sigurd!
din sorte hingst,
raske fole
lad rende hid!
sidder ei datter
ei sønneviv,
som kan Gudrun
gaver skjenke.

19. Mind dig, Sigurd!
hvad mælte vi,
da vi begge
paa bolster sad:
at mig monne
mandig du gjeste,
gjenferd, fra Hel,
jeg fra heimen dig.

20. Op legg, jarler!
egebaalet,
bygg under helt
som høist det op!
brende den brand
bryst saa véfyldt,
smelte sorger
om saart hjerte.

21. For hver en karl
kaar vil lettes,
hver en kvinde
kval des mindre,
der det sorgkvad
sunget vorder.

Hamdesord.

(Hamþesmǫ́l.)

1. Op kom i tun
de angers verk,
slegters tyngsler
trostesløse;
aarle morgen
mandetrengslers
alskens klager
kvide vekker.

2. Ei var det nu
og ei igaar,
ledet er det
langt siden det,
at Gjukes datter,
Gudrun, egged
sønnerne unge
Svanhild at hevne.

3. Søster jer var det,
Svanhild ved navn kaldt,
hun, som Jormonrek
paa alfar vei
slengte for heste,
sorte og hvide,
graa, gangvante
Gote-foler!

4. Tilbage I trengt er
fra thjodkonger,
af al min æt nu
ene I lever.

5. Stedt énsom er jeg
som asp i skogsnar,
fattig paa frænder
som fure paa kvister.

Jvf. Bugge: Zeitschr. f. Deutsche Philol. VII. 1876.

1: «slegters» ɔ: Grundtv.,s «alda» f. hskr.'s «álfa» (Alvers»). Str. 1 & 2 vistnok sene tildigtninger. — 5: «skogsnar» = holtet ɔ: mindre skov.

for trøst saa tyndet
som træ for blade,
der den kvisterske
kommer paa dag varm.

6. Hint kvad da Hamde
den hugdjerve:
«Høit du ei, Gudrun!
Hognes daad priste,
dengang de Sigurd
af søvn opjog,
sad du paa leiet —
og lo de drabsmænd!

7. Blev dine bolstre
hine blaahvide
farved' af dødssaar,
flød i din mands blod;
slukned da Sigurd,
sad du ved liget,
glemte al glede —
Gunnar saa vilde.

8. Atle du ondt tenkte
ved Erp's livspilde
og Eitel's bloddød —
end verre dig dog;
saa man mod andre
til ulivs nytte
sit sverd det snare,
at sig selv man ei skader.»

9. Saa kvad da Sorle,
sindig hans hug var:
«Ei vil jeg yppe
ordstrid med moder;
ét tykkes usagt
end eder begge:
hvad be'r du om, Gudrun!
som til graad du ei fanger?

10. Græd for de brødre
og blide sønner,
fasteste frænder
førte i ufred!
græde du skal og,
Gudrun! for os to,
feige til hest her —
fjernt venter død os.»

11. Stod for staalfrie
stolt hun og talte,
«Smalfinger» sagde
til sønnen kloge:
«Hist fare kun truer,
om taushed brydes;
tager op to det
end med ti hundred.»

5: «kvisterske» ɔ: kvinde som «løver», hugger løvgrene af træerne til kreaturfoder. — 10: «feige» ɔ: bestemte til at dø. — 11: efter B's text i Zschr. VII. — «staalfrie» ɔ: de haardgjorte (sønner). Vols. s. forteller, at Gudrun havde stellet saa med deres rustning, at staal ikke bed paa dem. Anderledes Hj. Falk: Akad. afh. 1889: «berømte», gjæve.

12. Ferdig' at fnyse
fór de fra gaarde
— — — — — —
— — — — — —
traf de paa stenvei
storraadig broder:
«Hvad vil den brunpilt
byde til hjelp os?»

13. Slegfredson svared,
saa skulde hjelp han
faa sine frænder
som fod den anden.
«Hvad kan fod vel
foden yde,
herde-faste
haand den anden?»

14. Svared Erp da
saa paa stand dem,
gjæv han leged
paa gangers ryg:
«Vrangt er vék mand
vei at syne.»
Kaldte helt fræk de
frillesønnen.

15. Drog de af slidre
slidrestaalet,
hærsverds egge
Hel til vilje;
minked sin magt de
med manden tredje,
lod svenden unge
segne til mulde.

16. Slengte de kapper,
sverd de fested,
fór de gjæve
i gyldenskrud;
drog saa de drenge
duggvaade fjelde
paa hunske heste
at hevne drabet.

17. Frem laa de veie
vaade-sti fandt de,
søstersønnen
saaret i galge,
vindsvale vargtræ'r
vest for gaarde;
tungt lod traneskrig,
trygt var ei dvele.

13: «herde-faste» ɔ: den i live endnu skulderfaste haand. — 14, 7—8 opfatter B. l. c. som hørende til Erps ord — omtr.: «Slegfredson jo — sagt er fuldt djerv». — 17: «søstersønnen» antages at betegne «Randve». Jvf. Gudr.'s egging: Prosastykket. — Str. 17. 1—8 er oversat uden yderligere rettelse af texten, som det synes liggende nærmest. «hvǫt» kjendes vel ikke brugt om lyd af fugle (jvf. dog «skjerpe» om tiurlegen); men tranernes skrig, der kan høres som sterke gjennemtrengende trompetlyd ned fra luften,

18. Larm var i salen,
svendene drukne,
og til de heste
hørte de intet,
før svenden snare
sang ud i hornet.
— — — — — —
— — — — — —

19. Ind de bud kom
for Jormonrek,
at sete var der
svende i hjelme:
«Raadslaar om raad!
rider her kjemper,
for mægtige mænd I
mø ned traadte.»

20. Haanlo Jormonrek,
haand strøg om skjegget,
ønsked til uferd,
egged ved vin sig;
rysted han brunhaar,
paa blanke skjold saa,
gynge i haand lod
gyldenbægeret.

21. «Sæl jeg mig syntes,
om se jeg maatte
i hallen her mig
Hamde og Sorle;
bandt da de brødre
med buestrenge,
Gjukes børn gjæve
i galgen fested.»

22. Brag blev i borgen,
boller ned styrted,
gjæve i blod laa
fra Goters bryst flydt;
tog op med to det
end ei ti hundred —
dem baste og binde
i borgen høie.

Hamdekvad.

23. «Ønsked vort indstig
Jormonrek her du,
børn af én moder
din borg forinden;
her dine hænder,
her dine fødder,
Jormonrek! ser du
i ild héd slengte.»

24. Grumt da brølte
gudbaarne drot,
bold i brynje,

om end fuglene trekker saa høit, at de ikke kan sees, kunde vel vekke uhygge og overtroiske forestillinger. — Hom. Il. III, 3 sammenlignes hærskriget med κλαγγὴ γεράνων paa deres træk sydover. (tryta: «brøle med lukket mund = drynja» — Iv. Aas.)

som bjørn brøler:
«Stener de stridsmænd!
da stang ei bider,
jern eller egge
paa Jónakrs sønner.»

Sorle kvad.

25. «Baaded lidt, broder!
den belg du løste,
tidt fra den belgen
bedske raad kom der;
kampdjerv nok, Hamde!
om kløgt du kun havde;
meget den mangler,
hvem mandvid fattes.»

Hamde kvad.

26. «Af var nu hoved,
om Erp end leved,
broder vor djerve,
vi drebte paa veien;
den helt saa hugprud,
— hidsed mig díser —
den dreng saa daad-djerv
— til drab de mig egged.

27. Ei vi ulves
art faar følge,
vende os vildt mod os selv,
som norners hunde,
hungerdrevne,
fostred' paa fjeldevidd.

28. Sterkt har vi stredet,
staar paa Gotelig,
oppe paa egg-trætte
som ørne paa kviste;
navn vi vandt godt os,
dør vi nu eller siden;
natten en ser ei,
der nornens dom faldt.»

29. Faldt der Sorle
ved salsgavlen;
men Hamde sank
bag huseryg.

Dette er kaldet de gamle Hamdesord.

24: stang ɔ: spydstang, spyd. — 25: «belg» ɔ: mund (Jormonreks mund, der nu først ved Hamdes ytring i 23, som bryder den af Gudrun paabudte taushed under kampen (jvf. str. 11), er bleven løst af trolddommen, saa han kan give det for brødrene fordervelige raad, at man skal stene dem).

Solkvad.

(Sólarljóþ.)

1. Rigdom og liv
raned fra folk
han den grumme gast;
ad den vei,
han vogted paa,
ingen fik frelst naa frem.

2. Ensom sad han
allertiest,
bød aldrig mand til mad,
til mat en gjest
og magtesløs
vandrende kom fra vei.

3. Tørst han tyktes,
den trætte mand,
og saart at savne mad;
lod, som med angst
han léd paa den,
som før var fuld af ondt.

4. Mødige mand
han gav mad og drik,
alt af saa ærlig hug;
glemte han gud ei
og godt ham hjalp,
mente sig udaads-mand.

5. Op hin stod,
ondt han tenkte,
taget var ei med tak;
svulmed hans synd,

Jvf. F. Jónss' Literaturhistorie II. 1 pag. 129 ff.

Sólarljóþ antages af F. Jónss. forfattet i den sidste del af 12te aarh. eller omkr. 1200 og hører efter sin sene affattelsestid og sit kristelige indhold ikke til de egentlige Edda-kvad.

Af betydning for forstaaelsen af «Solkvad» er den norske folkevise: «Draumkvæe», senest udgivet med anmerkn. af prof. M. Moe for Kristiania-universitetets landsmaalskursus 1899, hvorom prof. Moe er kommet til det resultat: «at Draumkvæe er et ældre digt end «Sólarlióþ» og har indvirket paa dette». (Hj. Falk: Svipdagsmál. Arkiv IX, se f. V 4 pag. 334.)

han i søvn ham vóg,
hvor varsom og klog han
var.

6. Himles gud
bad han hjelpe sig,
saaret af søvne vakt;
men hin paa sig
fik synd tage,
som ham saglos sveg.

7. Hellige engle
kom af himlen ned
og tog til sig hans sjæl;
i skyldfrit liv
den leve skal
evig hos almagts gud.

8. Rigdom og helse
raader ei mand for,
om godt det end ham
gaar;
mangen rammer,
hvad mindst han tror,
sag jevner ingen selv.

9. Ei de tenkte,
Unnar og Sævalde,
held kunde svigte snart;
bare de blev,
blottet for alt,
tog vei som varg til skogs.

10. Vellysts velde
vé voldte mangen,
tidt staar af kvinder kval;
til mén de blev,
skjønt mægtig gud
skabte dem uden skyld.

11. Samtykte var
Svaavad og Skartheden,
én ei fra anden vég,
til dem afsind greb
for én kvinde:
hun var til synd dem sat.

12. Intet de ændsed
for yndig mo,
ei leg, ei lysen dag;
anden ting
de tenkte ei paa
end paa det væne viv.

13. Dryge faldt dem
dunkle nætter,
fandt de ei søvnen sod;
men af den harm
flød had sammen
mellem varme venner.

14. Uhørte ting
som tiest vorder
gjengjeldte gruelig;
paa holm de gik
for hugprud mø,
og begge bane fandt.

15. Ingen til hovmod
hen skulde gi sig,
det har for sand jeg set;
thi de fleste,
som følger det,
vender sig vekk fra gud.

16. Veldige var de,
Vébode og Raadny,
tenkte kun eget tarv;
nu de sidder
og saar vender
mod ilde vexelvis.

17. Trode paa sig de
og tyktes staa
over alt det folk;
syntes dog
saa deres kaar
ei for almægtig gud.

18. Metted sin lyst de
saa mangelund
og saa sin glede i guld;
nu de har gjengjeld,
der gaa de faar
mellem flamme og frost.

19. Aldrig du dine
uvenner tro,
taler de fagert dig til;
godt kun lov dem,
godt er af andens
skade at tage skræk.

20. Saa det ham gik,
Sorle den brave,
han gav sig i Vígolvs
vold;
broders bane
blindt han trode,
men hin ham snedig sveg.

21. Fred han dem gav
af fuldt hjerte,
loved de guld igjen;
syntes forsonte,
mens de sammen drak,
men dog kom fals der
frem.

22. Og efterpaa,
den anden dag,
da de red til Rygjardal,
saared med sverd de
ham sagløs end
og lod hans liv forspildt.

23. Hans lig de drog
paa lønlig sti,
lemmed det bort i brønd;
gjemme de vilde,
men gud det saa
hellig fra himlen af.

23: «lemmed» ɔ: sønderlemmed (lemme op et slagt).

24. Hans sjæl da bød
hin sande gud
at fare til sin fred;
de tvedragts-mænd
tenker sent jeg
kaldte fra kvaler bort.

---

25. Gode díser,
guds engle, bed
være dig hulde i hug;
uge derefter
alt vil dig gaa
efter dit ønskes haab.

26. De vredes-verk,
du voldet har,
dekke du ei med ondt;
grædende gled
med gave huld;
sagt er det sjæl til gavn.

27. Om gave god
til gud du raab,
som skabte mand og mø;
haardt til grunde
ganger hver mand,
som dveler at gaa til gud.

28. Hjelper at bede
ret hjertelig
om det, du savner saart;
den af alt gaar glip,
som om intet be'r,
faa sandser tauses trang.

29. Silde jeg kom,
snart end kaldet,
til min dommers dør;
did jeg stunder,
det blev mig lovet:
bedende faar nok brød.

30. Synder det volder,
med sorg vi gaar
heden af jammers hjem;
ingen ængstes,
som ondt ei gjør;
godt er lydeløst liv.

31. Ulvene lige
alle de tykkes,
som bær' paa svigfuldt
sind;
saa gaar det den,
som gange skal
de stier strødd' med glø'r.

32. Venneraad jeg,
viselig tenkte,
lærer dig sammen syv;
mind du dig dem,
mist dem aldrig,
nyttigt er hvert at nemme.

---

33. Har jeg at sige,
hvor sæl jeg var
i livets lykkehjem,
og saa der næst,

hvor nødig mænd
paa ligstraa vorder lagt.

34. Lyst og hovmod
lokker døgnbørn,
som gridske er paa gods;
lyse skatte
gav langen sorg,
gjekket har mangen guld.

35. Glad ved saa mangt
jeg mænd tyktes,
færrest jeg forud saa;
herbergs-hjemmet
har herren skabt
vide af vellyst fuldt.

36. Lud jeg sad,
lenge jeg svandt hen,
leve mig lysted saart;
men den styred,
som sterkest var;
frem ligger feig mands vei.

37. Blev Hels reb
saa haardelig
snoet om siden mig;
slide jeg søgte,
seige var de;
let er det løs at gaa.

38. Ene jeg vidste,
at allesteds
sorg mig svulmed op;
de Hels møer
mig hug-rædde
kaldte til sig hver kveld.

39. Sol jeg saa,
sande dagstjerne,
staa i stormdøns hjem;
men Hel-grinden
paa hin side
hørte jeg hvine haardt.

40. Sol jeg saa
slagen med blod,
sterkt med mit liv det led;
mægtig den tyktes
paa mangen vis,
fra hvad før den var.

41. Sol jeg saa,
saa det mig tyktes,
som saa jeg sæle gud;
sank paa knæ jeg
den sidste gang
for den i dette liv.

42. Sol jeg saa,
saa den straaled,
som svandt mig al min
sands;
men dybets strømme
døned paa hin kant
blandede sterkt med blod.

43\. Sol jeg saa,
svimled mit blik,
rædd og med sorg i sind;
thi hjertet mit
helt haardelig
var som sønder slidt.

44\. Sol jeg saa
sjelden mer mork,
sterkt med mit liv det led;
tungen min var
træ at kalde,
og kold var al min krop.

45\. Sol jeg saa
siden aldrig
efter den dryge dag;
fjeldvand sammen
for mig luktes,
svandt jeg fra kvaler kaldt.

46\. Haabs stjerne fór,
da født jeg var,
mig fra brystet bort;
op fór den høit,
aldrig den daled,
saa hvil den finde fik.

47\. Lengre end alle
var den ene nat,
da jeg laa stiv paa straa;
merked en da,
hvad mælt har gud,
at mand er muldens søn.

48\. Veie og vide
venhulde gud,
himlens og jordens herre:
hvor venløse
vanke maa mange,
end da de frænder fik.

49\. Gjengjeld faar hver
for gjerning sin,
sæl, den det gode gjør;
rigdom ranet
redet var mig
sandopkastet seng.

50\. Legems lyst
tidt lokker mænd,
fleste den fik for stor;
badets vand
bød mig imod
allermest af alt.

51\. Paa norners stol
ni dage sad jeg,
saa jeg paa hest blev sat;
gygrens sol
grufuldt lyste
frem af skyhavs skyer.

51: «gygrens sol» ɔ: maanen.

52. Var, som ud og ind
alle jeg fór
de seir-verdner syv;
op jeg og ned
søgte udvei bedst,
hvor léd mig lettest laa.

---

53 Har jeg at sige,
hvad saa jeg først
kommen i kvalers hjem;
svedne fugle,
sjæle var de,
fløi saa mange som myg.

54. Fra vest der fløi
forventningsdrager,
slog ned paa Glævalds grund;
slog de med vinger,
vide mig tyktes
revne himmel og hei.

55. Solhjort saa jeg
fra syd fare,
tøiled den sammen to;
dens fødder stod
paa fasten jord,
de horn til himlen tog.

56. Fra nord der red
nære frænder,
og var de sammen syv;
af horn fulde
drak de herlig mjød
fra Baugregen's brønd.

57. Vind tied,
vande stiltes,
hørte jeg grufuldt gny;
sine mænd der
sledske kvinder
malte muld til mad.

58. Blodige stene
de blege kvinder
drog saa drøvelig;
blodigt hjerte
for bryst dem hang,
trættet af sorgen tung.

59. Mangen mand
saa med mén jeg gaa
stien strødd' med glø'r;
deres ansigt
alt mig tyktes
klamt af kvinde-blod.

60. Mange mænd jeg
muldgangne saa,
som fik ei frelsens brød;
hedning-stjerner
stod dem om hoved
tegn'de med vanhelds tegn.

61. Mænd saa jeg da,
som mest nærer
nag over næstens kaar;

blodige runer
paa brystet var
merkede dem til mén.

62. Mænd saa jeg da,
mange trøstløse,
fór de af veie vild;
det vinder den,
som i verden her
fristes sig til fald.

63. Mænd saa jeg da,
som mangelund
forgreb sig paa næstens
gods;
i flok de fór
til Fégjarns borg
og byrder bar af bly.

64. Mænd saa jeg da,
som mangen havde
rigdom rant og liv;
rendte gjennem
de ransmænds bryst
edder-orm saa grum.

65. Mænd saa jeg da,
som mindst vilde
holde hellige dag;
var deres hænder
til hede stene
nagl'de til bitter nød.

66. Mænd saa jeg da,
som af mod saa stort
satte sig selv for høit; —
rundt omkring
deres klæder var
svøbte i luer sært.

67. Mænd saa jeg da,
som mangt et ord
løst om andre løi;
de Hel's ravne
af hoved dem
øinene grumt sled ud.

68. Al den jammer
du ei faar vidst,
som hel-gangne har;
søde synder
saart faar bødes —
altid paa vellyst vé.

---

69. Mænd saa jeg da,
som mangt havde
givet, som gud dem bød;
herlige kjerter
om hoved dem
tindrende tendte stod.

70. Mænd saa jeg da,
som af medynk stor
trengende yded trøst;
hellige bøger
og himmel-text
over dem engle læste.

71. Mænd saa jeg da,
som mattet havde
med hunger haardt sit kjød;
knælte guds engle
for alle dem;
det er vel feirest fryd.

72. Mænd saa jeg da,
som moder sin
mad havde lagt i mund;
deres leier
lindelig var
paa himmel-straaler strakt.

73. Hellige møer
havde til uskyld
tvættet sjæl for synd
for de mænd,
som mangen dag
piner saart sig selv

74. Høie vogne
mod himlen fór,
har de til gud sin gang;
mænd dem styrer,
som myrdet blev
alt foruden skyld.

75. Høie fader,
herligste søn,
hellige himlens aand!
skil os du,
som skabt os har,
alle fra jammer ud.

---

76. Bjugvor og Listvor
for Herde's dør
sidder i «organ's»-sæde;
staalets flod dem
strømmer af aarer,
ypper det ondt blandt mænd.

77. Ror Oden's viv
paa jordens skib,
lysten paa kjødets lyst;
sent hendes seil
senkes for dem,
som staar ved stramme reb.

78. Søn! jeg, din fader,
først dig har tydet,
og de Solkatla's sønner,
det hjortens horn,
som af haug ud bar
den vise Vígdvalen.

Str. 76—80 er rimeligvis indkomne fra et andet digt og neppe til at tyde, som de her staar løsrevne fra sin sammenheng. Finn. Jónss' udg. II. 133.

79. Her er runer,
som ristet har
døtre ni af Njord;
Raadveig ældste,
yngste Kreppvor,
og deres søstre syv.

80. Alleslags ondt
de øvet har,
Svaavr og Svaavrloge;
slog de til blods,
og saar de drak,
alt efter vane ond.

81. Den sang, som her
jeg har dig lært,
skal du for karske kvede:
de Sol-kvad,
som sig vil té
falske i færrest fald.

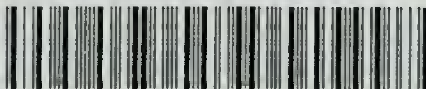
82. Her vi skilles,
hisset mødes
paa gudsbørns gledes-dag;
du, drotten min!
giv døde ro,
levende naadens ly.

83. Visdom dyr dig
i drøm blev kvedet,
men sandhed fik du se;
kom ei til verden
saa klog en mand,
han før hørte Solkvad's
sagn.

81: «karske» — texten: «levende

83 er senere tildigtet.




GETTY RESEARCH INSTITUTE
3 3125 01640 0745

